

Pälkäne

PARASTA AIKAA

TILINPÄÄTÖS VUODELTA 2015

PÄLKÄNEEN KUNTA

Kunnanhallitus 31.3.2016 / 72 §

Kunnanhallitus 14.4.2016 / 90 §

Kunnanhallitus 12.5.2016/118 §

Kunnanvaltuusto 15.6.2016 / §

SISÄLLYSLUETTELO

1. TOIMINTAKERTOMUS	3
1.1. Olennaiset tapahtumat kunnan toiminnassa ja taloudessa.....	3
1.2. Selonteko kunnan sisäisen valvonnan järjestämisestä	10
1.3. Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus	10
1.4. Rahoitusasema ja sen muutokset.....	14
1.5. Kokonaistulot ja menot	15
1.6. Kuntakonsernin toiminta ja talous.....	17
1.7. Tilikauden tuloksen käsittely	22
2. TALOUSARVION TOTEUTUMINEN.....	23
2.1. Kunnan ja kuntakonsernin tavoitteiden toteutuminen.....	23
2.2. Määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen	25
3. TILINPÄÄTÖSLASKELMAT	73
3.1. Tuloslaskelma.....	73
3.2. Rahoituslaskelma	74
3.3. Tase	75
3.4. Konsernilaskelmat.....	77
4. TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT	81
4.1. Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot	81
4.2. Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot	82
4.3. Tasetta koskevat liitetiedot.....	84
4.4. Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot.....	89
4.5. Henkilöstöä koskevat liitetiedot	90
5. ERIYTETYT TILINPÄÄTÖKSET	91
Vesihuoltolaitos-taseyksikön tilinpäätös.....	91
6. ALLEKIRJOITUKSET JA MERKINNÄT	103
7. LUETTELOT JA SELVITYKSET	104
LIITTEET.....	105

1. TOIMINTAKERTOMUS

1.1. Olennaiset tapahtumat kunnan toiminnassa ja taloudessa

1.1.1. Kunnanjohtajan katsaus

Kunnanjohtajan katsaus vuoteen 2015

Vuotta 2015 leimasi Pälkäneen, Kangasalan ja Kuhmoisten välinen kuntarakenneselvitys. Selvitystyön valmistuttua kuntien valtuustot päättivät merkitä selvityksen tiedoksi ja selvitystyötä ei enää jatkettu. Pälkäneen kunnanvaltuuston päätös oli samalla päätös jatkaa itsenäisenä kuntana. Tämä merkitsi, että kunnan elinvoimaan tullaan panostamaan myös taloudellisesti. Tämän päätös tuli ohjaamaan vuoden 2015 suunnitelmia ja tavoitteita.

Pälkäneellä asukasluku laski edelleen vuoden 2015 aikana. Tämä vaati pikaisia suunnitelmia, miten mm. tukea yrityselämää ja saada mahdollisia uusia työpaikkoja ja kuntalaisia kuntaan. Yhtenä näistä toimenpiteistä perustettiin elinkeinoasiamiehen virka, joka täytettiin elokuussa 2015. Elinkeinoasiamiehen tehtäviin kuuluvat mm. yrittäjien ohjaus ja neuvonta, yritystonttien markkinointi sekä elinkeinoelämän ja kunnan välisen yhteistyön edistäminen.

Elinkeinoasiamiehen johdolla kuntaan valmisteltiin elinvoimastrategia, jonka valmisteluun osallistuivat yrittäjät, luottamushenkilöt, kolmannen sektorin edustajat, seurakunta ja kunnan virkamiehet. Strategiassa asetettiin konkreettisia tavoitteita, joita tullaan valikoidusti nostamaan kunnan talousarviotavoitteiksi. Strategian päätavoitteena on hyvinvoiva kuntalainen.

Pälkäneellä on liikuntahallia suunniteltu aiemminkin, mutta vuoden 2015 aikana sen rakentamisesta tehtiin päätös. Myönteinen päätös syntyi, kun opetus- ja kulttuuriministeri oli hyväksynyt Pälkäneen liikuntahallin liikuntapaikkojen rahoitussuunnitelmaan. Kostia-areenan liikuntahalli on saamassa avustusta 2017 vuonna 750 000 €. Liikuntahalli on suunniteltu rakennettavaksi yhteiskoulun viereen, jolloin myös koululla on paremmat mahdollisuudet hyödyntää liikuntahallitiloja.

Pälkäneen kunta on ollut useassa hankkeessa mukana, joissa on suunniteltu valokuituverkon asentamista kunnan alueelle. Tämä otti suuren harppauksen menneenä vuonna, kun päätettiin perustaa valokuituyhtiö, joka lähtee toteuttamaan tätä suunnitelmaa. Visiona on valokuidun asentaminen koko kunnan alueelle.

Isona ja merkittävän työnä toteutettiin myös rakennusjärjestyksen uusiminen, joka hyväksyttiin helmikuussa 2016 kunnanvaltuustossa. Rakennusjärjestyksen tavoitteena on helpottaa rakentamista kunnan alueella. Tämän toivotaan tuovan kuntaan uusia vakinaisia asukkaita, mutta myös kesäasukkaita.

Asuin- ja yritystonttimyynti oli hyvin hiljaista vuoden 2015 aikana. Sama ilmiö koski myös muita kuntia. Pälkäneellä kuitenkin uskotaan tulevaisuuteen ja talouden elpymiseen, joten laadittiin maapoliittinen ohjelma. Se linjaa ja selkiyttää kunnan keinoja maanhankintaa koskevissa asioissa. Pälkäneen kunta kaavoittaa aktiivisesti. Esimerkiksi Roholan asemakaava on ollut valmisteilla Pälkäneen kunnan historian yhtenä isoimpana kaavana vuodesta 2012 alkaen ja uutena tavoitteena onkin saada se kesäkuussa 2016 valtuustoon hyväksyttäväksi. Alue soveltuu erityisesti lapsiperheiden asumiseen. Rautajärven osayleiskaava valmistuu todennäköisesti kesään 2016 mennessä.

Valtakunnallisesti sote-valmistelu leimasi edelleen vuotta 2015. Sote-valmistelu on alkanut vaikuttaa loputtomalta, joka kompastelee perustuslaillisiin ongelmiin. Tulevat vuodet tuovat historian suurimman muutoksen maamme julkiseen palvelutuotantoon. Lainsäädännön pitäisi aikataulun mukaan olla eduskunnassa vuoden 2016 syksyllä. Tällä hetkellä sote-valmistelu vaikuttaa merkittävästi

kunnan päätöksentekoon. Toivottavaa on, että muutos lopulta saadaan aikaan, jolloin organisaatiot ja niiden henkilöstö voivat keskittyä täysillä tuleviin tehtäviinsä.

Kostiakeskus avasi ovensa joulukuussa. Kostiakeskus hankkeen tarkoituksena on kehittää kierrätyskeskustoimintaa ja toimia välineenä välityömarkkinoiden työllistymisen mahdollisuuksien lisäämisessä. Tulevaisuuden tavoitteena on saada samoihin tiloihin eri virastojen sähköisen asiointin yhteispiste.

Pälkäneen kunnan tilinpäätös vuodelta 2015 on toteutumassa ylijäämäisenä ja haluankin kiittää sekä valtuutettuja että kunnan henkilöstöä vahvasta sitoutumisesta itsenäisen kunnan asioiden hoitoon. Kunnan kehittymisen kannalta on tärkeää, että tavoitteet ovat yhteiset.

Janita Koivisto
kunnanjohtaja

1.1.2. Kunnan hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset

Luopioisten ja Pälkäneen kunnat lakkautettiin 31.12.2006 ja uusi Pälkäneen kunta perustettiin 1.1.2007. Vuoden 2009 alusta lukien valtuustossa on ollut 27 valtuutettua.

Kunnanhallinto vuonna 2016

Valtuuston jäsenmäärä: 27 jäsentä
KOK 9, KESK 8, SDP 5, PS 4, VAS 1

Valtuuston puheenjohtajisto:

Puheenjohtaja	Petri Urkko (KESK),
1. varapuheenjohtaja	Rainer Zeitlin (KOK)
2. varapuheenjohtaja	Maria Aho (SDP)

Kunnanhallituksen jäsenmäärä: 9 jäsentä
KOK 3, SDP 2, KESK 3, PS 1

Kunnanhallituksen puheenjohtajisto:

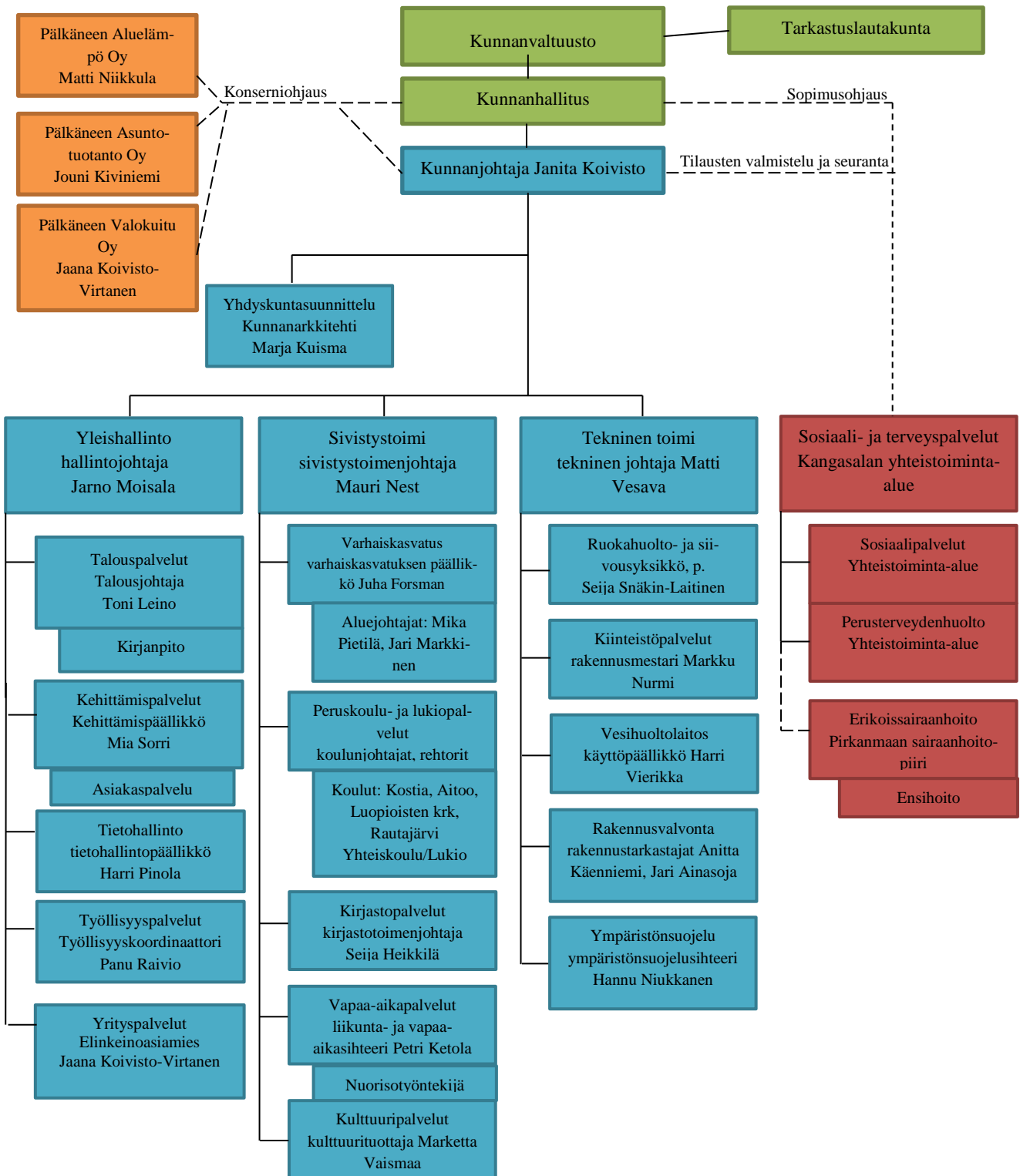
Puheenjohtaja	Eero Laesterä (KOK)
1. varapuheenjohtaja	Eveliina Hakala (KESK)
2. varapuheenjohtaja	Risto Lindholm (SDP)

Kunnanhallituksen esittelijät: kunnanjohtaja Janita Koivisto
Pöytäkirjanpitäjä: vt. hallintojohtaja Tuomas Hirvonen

Lautakunnat

Sivistyslautakunta (9 jäsentä), vapaa-aikalautakunta (9), tekninen lautakunta (9), rakennuslautakunta (9), ympäristölautakunta (9), tarkastuslautakunta (7), keskusvaalilautakunta (5)

Kunnan hallinto-organisaatio 31.12.2015

1.1.3. Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys

Vuoden 2015 osalta Suomen BKT:n ennustetaan kasvavan vain 0,2 %. Tavaroiden ja palvelujen vienti alenee jopa 1,1 % vuoteen 2014 verrattuna. Tämä johtuu pitkälti Suomen viennin rakenteen yksipuolisuudesta ja kustannusrakenteesta. Kustannustaso on edelleen maailmanmarkkinoiden tasoon verraten liian korkea. Myös tuonnin ennustetaan vähenevän. Vuosina 2016 ja 2017 viennin odotetaan kuitenkin kiihtyvän. Kotimaisista kysyntäeristä julkinen ja yksityinen kulutus kuitenkin kasvavat. Yksityisen kulutuksen 1,3 prosentin kasvun syynä on kotitalouksien reaalityulojen kasvu. Yksityisen investoinnit vähenevät 2,2 %, mutta muutaman suuren investointikohteen ansiosta kone- ja laiteinvestoinneissa näkyy positiivista muutosta. Teollisuustuotanto on edelleen alamaassa, palvelutuotanto sen sijaan kasvaa 0,8 %. Vuosien 2016 ja 2017 osalta talouskasvuksi ennustetaan 1,2 %. (Taloudellinen katsaus, VM, 48a/2015.)

Yksityisten investointien suotuisa kehitys ja sen oletettu 5,8 %:n kasvu saattaa kokonaiskasvun tunnusteluksi 1,2 %:a. Nettoviennin vaikutus kasvuun säilyy edelleen negatiivisena. Kotimainen kysyntä sen sijaan pirstaa tuontia, vaikkakin yksityinen kysyntä vähenee reaalityulojen kehityksen hidastamisen johdosta. Teollisuustuotannon ennustetaan vihdoin kääntyvän kasvun puolelle, mutta verotukseen liittyvät päätökset kiihdyttävät inflaation lähelle nollaa. Kotimaisen kysynnän uskotaan boostaavan talouskasvun tunnusteluksi 1,2 % myös vuonna 2017. Suomen talouskasvun odotetaan lähivuosinakin jäävän kansainvälistä tasoa alhaisemmaksi. (Taloudellinen katsaus, VM, 48a/2015.)

Maailmantaloudessa vallitsee kahtiajakaisuus: teollisuusmaissa kasvu kiihtyy, mutta kehittyvien talouksien kehittyminen hidastuu. Viime aikojen kasvumahdin, Kiinan, talouskasvu hidastuu ja samaan aikaan sekä Venäjä että Brasilia pysyvät taantumassa. Monet kehittyvät taloudet Aasiassa, Oseaniassa ja Lähi-idässä heikkenevät Kiinan viennin hidastuessa. Afrikassa kasvu sen sijaan jatkuu ja myös euroalue on kääntynyt nousuun. Euroalueen rahoitusolot ovat kohentuneet, eikä finanssipolitiikka jarruta kasvua entiseen tapaan. Myös maahanmuutto lisää EU-alueella kysyntää, vaikkakin se myös heikentää julkistalouksien tasapainoa. Euroopassa etenkin Espanja ja Irlanti ovat aiemmilla rakenneuudistuksilla edistäneet vahvan kasvun palautumista. Ruotsin ja Iso-Britannian kasvu ja työllisyys jatkavat pysymistä hyvällä tasolla. Myös Yhdysvallat jatkaa laajapohjaisella kasvulla. Poliittiset jännitteet mm. Venäjällä ja Lähi-idässä pitävät epävarmuutta koholla ja varjostavat kasvunäkymiä. Inflaatio-odotukset pysyvät alhaalla, mutta korkotason normalisoituminen alkanee Yhdysvalloista. Euroalueen korot seuraavat ennustejaksolla. (Taloudellinen katsaus, VM, 48a/2015.)

Pitkittynyt matalasuhdanne ja talouden rakenteelliset ongelmat pitävät julkisen talouden alijäämäisenä. Sopeutustoimet rajoittavat julkisten menojen kasvua, mutta väestön ikääntyminen tuottaa kunnille jatkuvaa menopainetta. Myös heikko tulokehitys lisää alijäämäisyyttä. Kuitenkin alijäämän uskotaan kääntyvän hienoiseen laskuun ennustejaksolla, mutta julkinen velka jatkaa kasvuaan ylittäen 60 prosentin rajan. (Taloudellinen katsaus, VM, 48a/2015.) Kunnille asetetun rahoitustavoitteen mukaan nettotulorahoituksen tulisi kattaa nettoinvestoinnit, mutta viime vuosina kuntatalouden rahoitusasema on heikentynyt entisestään. Valtio vastaa kuntatalouden rahoitusasemalle asetetun tavoitteen saavuttamiseksi asettamalla menorajoitteen. Menorajoitteella pyritään hillitsemään valtion toimista kunnille aiheutuvia menojen kasvua tai sen tason, jolla valtion tulee vähentää omilla toimillaan kuntien menoja. (Kohti julkisen talouden kokonaisohjausta, 2/2015, VM.) Hallitus pyrkii vähentämään kuntien menoja karsimalla kuntien tehtäviä ja velvoitteita. Toisaalta myös tulopohjaa pyritään vahvistamaan. Erityisesti väestön ikääntymisestä johtuviin menopaineisiin vastataan siirtämällä sote-järjestämisvastuu kunnilta itsehallintoalueille. (Kuntatalousohjelma 2016 - 2019, VM, 35a/2015.)

Työmarkkinoiden tilanne pysyy heikkona, vuoden 2016 työttömyysasteeksi ennustetaan 9,4 %. Rakennetyöttömien määrä on jo ylittänyt 200 000 hengen rajapyykin ja pitkäaikaistyöttömiä on nyt jo noin 115 000. Työmarkkinoiden tilanteen ei uskota parantuvan, vaan työttömyysasteen ennustetaan jäävän 9,4 %:n tasolle toistaiseksi. (Taloudellinen katsaus, VM, 48a/2015.)

Työllisyystilanne heijastuu myös kuluttajien luottamukseen omaan taloudelliseen tilanteeseen, vaikkakin ostovoimaa vahvistaa eri raaka-aineiden poikkeuksellisen maltillinen hintakehitys. Myös pankkien asuntolainojen lyhennysvapaat tukevat yksityistä kuluttamista. Velanottohalukkuutta lisää myös poikkeuksellisen alhainen korkotaso. Julkinen sektori sopeuttaa menoja palvelumaksuja korrattamalla, mitä kuitenkin valtion toteutettavat tuloveronkevennykset kompensoivat. (Taloudellinen katsaus, VM, 48a/2015.)

Turvapaikanhakijoita saapui Suomeen vuonna 2015 yhteensä 32 476 henkeä. Myönteisiä turvapaikapäätöksiä tehtiin 1 628 kpl vuonna 2015 ja muita oleskelulupia annettiin 251 kpl. Kielteisiä päätöksiä tehtiin 1 307 kpl. Tutkimatta jätettiin 1 094 hakemusta ja 3 186 hakemusta raukesi. (Maahanmuuttovirasto, http://www.migri.fi/tietoa_virastosta/tilastot/turvapaikka-_ja_pakolaistilastot, viitattu 13.3.2016.) Valtion talousarviossa ennustetaan vuoden 2016 aikana saapuvan 15 000 turvapaikanhakijaa. Noin joka kolmannen turvapaikanhakijoista uskotaan saavan myönteisen päätöksen. Valtion kustannukset lisääntyvät, mutta pidemmällä aikavälillä, mikäli kotouttamisessa onnistutaan, hidastaa maahanmuuttajaväestö työikäisen väestön vähenemistä. Myös työn tarjonta lisääntyy. (Taloudellinen katsaus, VM, 48a/2015.)

Pirkanmaalla joulukuun työttömyysaste kasvoi edellisvuoden 15,9 prosentista 16,4 prosenttiin vuonna 2015. Työttömien määrä kasvoi maakunnassa 704 henkilöllä. Pälkäneen työttömyysasteessa on sen sijaan vuoden aikana tapahtunut häivähdys positiivista muutosta työttömyysasteen laskiessa 13,9 prosentista 13,8 prosenttiin. Pälkäneen työttömyysaste on ollut kasvussa vuodesta 2012 alkaen.

Pitkäaikaistyöttömien määrä väheni Pälkäneellä yli 20%. Vuoden 2014 tilinpäätöksessä pitkäaikaistyöttömiä oli 148 henkilöä ja vastaava luku tilinpäätöshetkellä oli 118 henkilöä. Myös rakennetyöttömien määrä väheni. Vuoden 2014 lopussa rakennetyöttömiä oli 232 henkilöä ja vuoden 2015 lopussa 205 henkilöä. Maakunnassa pitkäaikaistyöttömien lukumäärä oli sen sijaan korkein yli 18 vuoteen. Pitkäaikaistyöttömien määrä väheni Pälkäneen lisäksi Kangasalla, Nokialla, Orivedellä, Punkalaitumella ja Juupajoella.

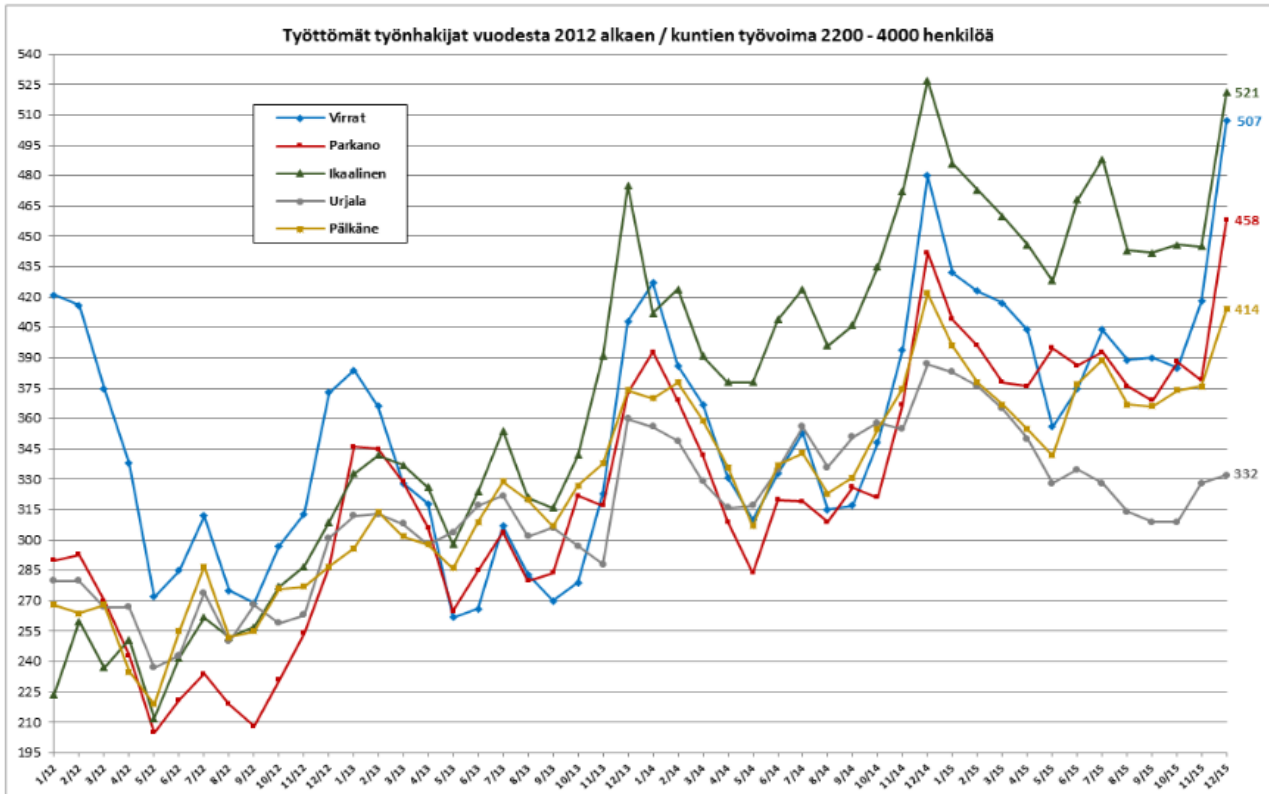
Alle 25-vuotiaiden työnhakijoiden määrä kasvoi tilinpäätösvuonna maakunnallisesti 21,4 prosentista 22,8 prosenttiin, mutta Pälkäneen osalta laski 20,1 prosentista 11,6 prosenttiin.

Pälkäneen väkiluku jatkoi laskemistaan, mutta lukumäärä väheni kuitenkin vähemmän kuin edellisenä vuonna.

Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Muutos	Muutos%
2011	3 413	3 467	6 880	-67	-0,96 %
2012	3 400	3 435	6 835	-45	-0,65 %
2013	3 398	3 397	6 795	-40	-0,59 %
2014	3 371	3 353	6 724	-71	-1,04 %
2015	3 342	3 327	6 669	-55	-0,82 %

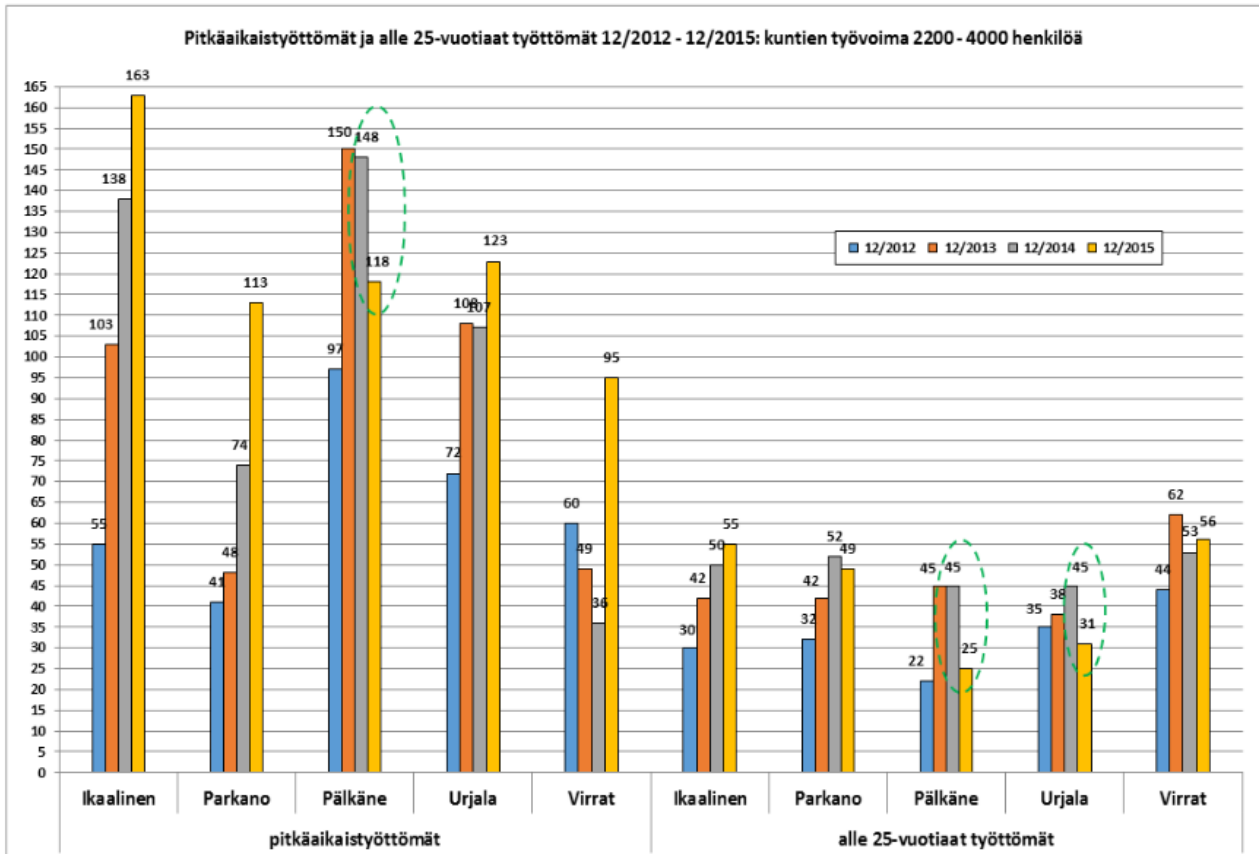
Työttömät työnhakijat 2200-4000 henkilön työvoiman kunnissa

lähde: Pirkanmaan työ- ja elinkeinotoimiston tiedote 27.1.2016

Pitkäaikaistyöttömät ja alle 25-vuotiaat työttömät

lähde: Pirkanmaan työ- ja elinkeinotoimiston tiedote 27.1.201

1.1.4. Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa

Vuosi 2015 oli uuden Pälkäneen kunnan yhdeksäs toimintavuosi. Pälkäne toteutti vuosien 2010 – 2013 aikana ensimmäistä talouden tasapainotusohjelmaa, joka painottui sosiaalitoimen palvelurakennemuutoksiin. Kunnassa valmisteltiin ja päätettiin vuonna 2013 uudesta talouden tasapainotusohjelmasta, joka kattaa vuodet 2014–2016. Tasapainotustoimenpiteet ovat purreet hyvin ja toimintamenot ovat kasvaneet vain 0,1 % vuodesta 2014 vuoteen 2015, vaikka esimerkiksi kiinteistön ylläpidon kustannukset nousivat vuodessa 1,4 % (viitattu: 23.3.2016, saantitapa: http://www.stat.fi/til/kyki/2015/04/kyki_2015_04_2016-02-18_tie_001.fi.html).

Kunnanvaltuusto hyväksyi uuden poistosuunnitelman 8.2.2016 § 6. Uusi poistosuunnitelma kiristää poistoajoja ja näin olen kasvattaa kunnan vuosipoistoja merkittävästi.

Vuodesta 2013 lähtien on kunnan talousarviossa sovellettu kaikilla käyttötalouden osastoilla nettobudjetointia. Investointiosa on bruttobudjetoitu.

1.1.5. Kunnan henkilöstö

Kunnan palveluksessa oleva henkilöstömäärä vuoden 2015 lopussa oli 259 henkilöä, mikä sisältää vakituisen ja määräaikaisen henkilöstön. Lisäksi työllistettyjä oli 11 henkilöä. Vuoden lopussa 31.12.2014 vastaava poikkileikkaustilastoon perustuva henkilöstön määrä oli 272 henkilöä ja työllistettyjä 13 henkilöä.

Kunta laatii erillisen henkilöstötilinpäätöksen.

1.1.6. Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä kunnan muista toiminnan kehittämiseen vaikuttavista seikoista

Kunnan talous ei ole tasapainossa, koska kertaluontoisista eristä puhdistettu tulojen kasvu on ollut vähintään viiden vuoden tarkastelujakso huomioiden hitaampaa kuin menojen kasvu. Vuosikate kattoi tilinpäätösvuoden nettoinvestoinneista 65 %, mikä tarkoittaa että loppuosa investoinneista rahoitettiin kunnan kassavaroja vähentämällä. Lainakanta väheni vuoden 2015 aikana 0,7 milj. euroa. Kunnan vuosien 2016–2018 investointiohjelman nettomenot ovat yhteensä 14,5 milj. euroa. Taloussuunnitelman vuosikate kattaisi näistä nettoinvestoinneista vain noin 25 prosenttia, mikä tarkoittaisi kunnan merkittävää velkaantumista.

Suurin kunnan toimintaan epävarmuutta aiheuttava asia jo pitemmän aikaa on valtion kaavailema sote- ja aluehallintouudistus ja uusien itsehallintoalueiden muodostuminen. Valtion linjausten mukaan itsehallintoalueet aloittaisivat toimintansa vuoden 2019 alusta. Epäselvää on, mikä tulee olemaan pienen kunnan rooli uudessa tilanteessa, mikä ylläpitää epävarmuutta kunnallisessa päätöksenteossa. Rahoitusperiaatteen mukaisesti valtion tulee antaessaan kunnille tehtäviä ja velvoitteita varmistua siitä, että kunnilla on tosiasialliset edellytykset niistä selviytymiseen. Kuntaliitto on ”Kuntatalouden sopeutusohjelma 2014-2018”-esityksessään todennut, että rahoitusperiaatteen toteutuminen on kuntien lisääntyneiden tehtävien ja velvoitteiden sekä mittavien valtionosuusleikkausten vuoksi vakavasti uhattuna.

1.1.7. Ympäristötekijät

Pälkäneen kunnan luonnon erityispiirteistä on hyvin tietoa, mutta tieto on pääosin kunnan ulkopuolisilla tahoilla. Tämän tiedon kerääminen ja kartuttaminen sekä pinta- ja pohjavesien tilan seuranta ja suunnitelmallinen valvonta ovat tulevaisuudessa tärkeimpiä tehtäviä. Valvontaviranomaisen rooli tulevaisuudessa korostuu lakiuudistuksen vuoksi.

Pohjavesien suojelusuunnitelma hyväksyttiin valtuustossa alkuvuodesta 2015 ja suunnitelman mukainen valvonta aloitettiin. Pohjavesien seuranta suoritetaan yhdessä vesilaitoksen kanssa.

Kunta oli jo vuoden 2009 talousarviossa varautunut Pälkäneen keskustaajaman jäteveden puhdistamon tehostamiseen vuosina 2009 ja 2010. Puhdistamon rakennushanke käynnistyi viivästysten jälkeen vuonna 2013 ja laitos valmistui käyttöön vuoden 2015 alussa.

Tavase Oy:n Pälkäneen keskustaajamaan asti yltävä tekopohjavesilaitos asutuksen ja teollisuusalueen keskelle on merkittävä asukkaisiin ja maankäyttöön vaikuttava riskitekijä. Lupapäätös tuli keuhalla 2015 aluehallintovirastosta kielteisenä. Tavase Oy on valittanut hallinto-oikeuteen.

1.2. Selonteko kunnan sisäisen valvonnan järjestämisestä

Kunnanhallitus on hyväksynyt sisäisen valvonnan, hanketoiminnan sekä laskutuksen ja perinnän ohjeen 22.11.2010. Kunnanvaltuusto on 18.12.2014 hyväksynyt sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet. Koko kunnan kattava riskienarviointimenettely, josta johdetaan merkityksellisimmät riskikohteet ja asetetaan seurattavat tavoitteet riskien vähentämiseksi, toteutetaan vuoden 2015 aikana.

Selonteot sisäisestä valvonnasta on laadittu osastoittain. Yhteenveto hallinto-, sosiaali-, sivistys- ja teknisen osaston selonteista sisäisen valvonnan järjestämiseksi esitetään toimintakertomuksen liitteenä.

Kunta teki vuonna 2014 päätöksen sisäisen tarkastuksen palveluiden ostamisesta ja tarkastus toteutettiin vuonna 2015. Tarkastuskohteiksi valittiin tietohallinto, ostot (painopisteenä tekninen sektori) sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen.

1.3. Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

Tilikauden tuloksen muodostuminen kuvataan tuloslaskelmassa ja toiminnan rahoitus rahoituslaskelmassa. Molempien laskelmien ja niistä laskettavien tunnuslukujen tehtävänä on osoittaa, miten kunnan rahoitus on riittänyt tilikaudella.

1.3.1. Tilikauden tuloksen muodostuminen

Tilikaudelle jaksotettujen tulojen riittävyys jaksotettuihin menoihin osoitetaan tuloslaskelman välitulosten eli toimintakatteen, vuosikatteen ja tilikauden tuloksen avulla.

TULOSLASKELMA (ulkoiset, tEUR)	2015	2014
TOIMINTATUOTOT	4 939	5 606
TOIMINTAKULUT	-41 417	-41 371
Toimintakate	-36 478	-35 765
Verotulot	22 274	21 636
Valtionosuudet	16 207	16 413
Rahoitustuotot ja -kulut	49	92
Korkotuotot	12	11
Muut rahoitustuotot	94	132
Korkokulut	-54	-49
Muut rahoituskulut	-3	-2
Vuosikate	2 053	2 375
Poistot käyttöomaisuudesta	-2 158	-1 305
Satunnaiset tuotot ja kulut		
Satunnaiset tuotot		
Satunnaiset kulut		
Tilikauden tulos	-105	1 071
Poistoeron lis (-) / väh (+)	387	256
Varausten lis (-) / väh (+)		-1000
Rahastojen lis (-) / väh (+)		
Tilikauden vli-/ aliiäämä	282	327

TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	2015	2014
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	11,9	13,6
Vuosikate/Poistot, %	95,1	182,1
Vuosikate euroa/asukas	308	353
Asukasmäärä	6 669	6 724

Tunnuslukujen laskentaperusteet on esitetty kirjanpitolautakunnan kuntajaoston antamassa *yleisohjeessa kunnan ja kuntayhtymän tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisesta 2013*. Toimintakate on toimintatuottojen ja -kulujen erotus, joka osoittaa verorahoituksen ja valtionosuuksien osuuden toiminnan kuluista.

Vuodelle 2014 sisältyy toimintatuotoissa noin 410 000 euroa tonttien myyntivoittoja, mikä nostaa vertailuvuoden toimintatuottojen osuutta toimintakuluista. Vuodelle 2015 ei käytännössä sisältynyt lainkaan myyntivoittoja. Toimintakate parani vuosien 2014 ja 2015 välillä 2,0 %. Vaikuttavia tekijöitä toimintakateen kasvuun olivat terveystalouden kautta maltillinen kustannuskehitys, sekä kunnan talouden tasapainotusohjelman toteuttaminen. Verotulojen painoarvo kunnan tulorahoituksessa kasvoi yhä, kun valtionosuudet vähenivät jälleen edellisvuodesta. Nyt vähennystä oli yli 205 000 euroa, kun vuosien 2013 ja 2014 välillä vähennystä oli noin 127 000 euroa.

Vuosikate osoittaa tulorahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainan lyhennyksiin ja se on keskeinen kateluku arvioitaessa tulorahoituksen riittävyyttä. Kunnan vuosikate on ylittänyt poistot koko uuden kunnan toimintakauden ajan lukuun ottamatta vuotta 2012. Vuosikatetta paransivat vuosina 2007–2011 toiminta- ja rahoitustuottoihin kirjatut yhdistymisavustuserät ja muut kertaluonteiset tuotot. Tilinpäätösvuonna vuosikate jää kuitenkin noin 100 000 euroa poistoja pienemmäksi. Tämä johtuu uudesta poistosuunnitelmasta, joka kiristää kunnan poistoajkoja. Aiemman poistosuunnitelman mukaiset poistoajat ovat olleet kevyemmät kuin on suositeltavaa. Aiempien vuosien ylijäämät ovatkin osittain löysän poistosuunnitelman ansiota.

Vuosikatetta asukasta kohden käytetään tunnuslukuna tulorahoituksen riittävyyden arvioinnissa. Kuntakohtainen tavoitearvo tunnusluvulle saadaan jakamalla keskimääräinen vuotuinen

investointitaso asukasmäärällä. Kunnan vuosikate asukasta kohden on 308 euroa ja nettomenot 5 483 euroa.

Tilikauden ylijäämä/alijäämä on tilikaudelle jaksotettujen tulojen ja menojen erotus, joka lisää tai vähentää kunnan omaa pääomaa. Tilivuoden ylijäämä on 281 572 euroa.

1.3.2. Toiminnan rahoitus

Toiminnan rahoitusta tilikauden aikana tarkastellaan rahoituslaskelman ja siitä laskettavien tunnuslukujen avulla. Rahoituslaskelmassa esitetään erikseen tulorahoituksen ja investointien nettomäärä ja rahoitustoiminnan eli anto- ja ottolainauksen, oman pääoman ja maksuvalmiuden muutosten nettomäärä. Näiden kahden nettomäärän erotus tai summa osoittaa kunnan rahavarojen muutoksen tilikaudella.

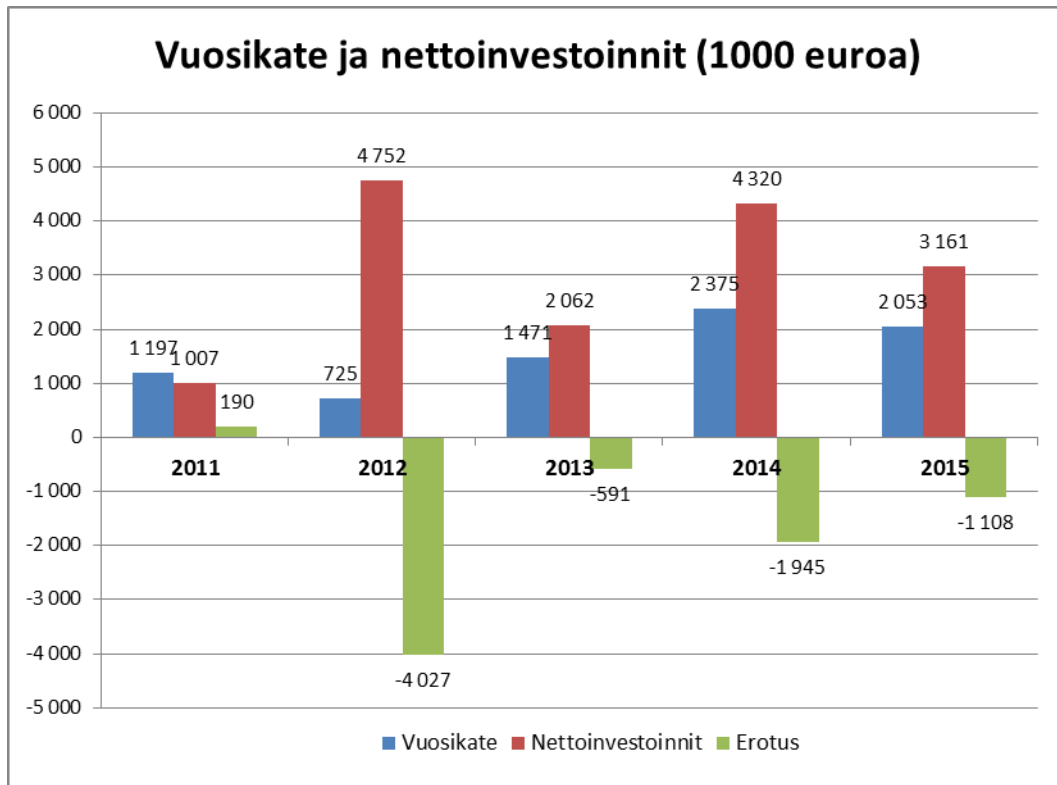
RAHOITUSLASKELMA (tEUR)	2015	2014
Toiminnan rahavirta	2 008	1 965
Vuosikate	2 053	2 375
Satunnaiset erät, netto		
Tulorahoituksen korjauserät	-45	-410
Investointien rahavirta	-3 078	-3 790
Investointimenot	-3 170	-4 320
Rahoitusosuudet investointimenoihin		5
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	91	526
Toiminnan ja investointien rahavirta	-1 071	-1 824
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset	43	68
Antolainasaamisten lisäykset	-4	
Antolainasaamisten vähennykset	47	68
Lainakannan muutokset	-712	2 589
Pitkäaikaisten lainojen lisäys		3 200
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-712	-611
Lyhytaikaisten lainojen muutos		
Muut maksuvalmiuden muutokset	1 098	-2 216
Rahoituksen rahavirta	429	441
Rahavarojen muutos	-642	-1 383
Rahavarat 31.12.	1 975	2 617
Rahavarat 1.1.	2 617	4 000
Muutos	-642	-1 383

RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	2015	2014
Toiminnan ja inv. rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1000 eur	-7 986	-4 669
Investointien tulorahoitus, %	64,8	55,0
Pääomamenojen tulorahoitus, %	64,7	48,2
Lainanhoitokate	2,6	3,7
Kassan riittävyys, pv	16	21
Asukasmäärä	6 669	6 724

Toiminnan ja investointien rahavirta -välituloksen tilinpäätösvouden ja neljän edellisen vuoden kertymän avulla voidaan seurata investointien omarahoituksen toteutumista pitemmällä aikavälillä. Omarahoitusvaatimus täyttyy, jos kertymä viimeksi päättyneenä tilinpäätösvoonna on positiivinen. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä ei saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi. Tunnuslukua heikentää erityisesti vuosi 2012, jolloin toiminnan ja investointien rahavirta oli -4,7 milj. euroa negatiivinen.

Investointien tulo-rahoitus –tunnusluku kertoo, kuinka paljon investointien omahankintamenoista on rahoitettu tulo-rahoituksella. Tunnusluku vähennettynä sadasta osoittaa prosenttiosuuden, mikä on jäänyt rahoitettavaksi pääomarahoituksella eli käyttöomaisuuden myynnillä, lainalla tai rahavarojen määrää vähentämällä.

Kaavio: Vuosikate ja nettoinvestoinnit vuosina 2011–2015

Pääomamenojen tulo-rahoitusprosentti on tunnusluku, joka osoittaa vuosikatteen prosenttiosuuden investointien omahankintamenojen, antolainojen nettolisäyksen ja lainanlyhennysten yhteismäärästä. Pääomamenoista tulo-rahoitus eli vuosikate kattoi 64,7 % ja loput pääomamenoista katettiin kunnan kassan vähentämisellä.

Lainanhoitokate kertoo kunnan tulo-rahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun. Tulo-rahoitus riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi. Kun tunnusluvun arvo on alle 1, joudutaan vieraan pääoman hoitoon ottamaan lisälainaa, realisoimaan kunnan omaisuutta tai vähentämään rahavaroja. Lainanhoitokate laski tilinpäätös-vuonna arvoon 2,6 edellisvuoden 3,7:stä. Tunnusluku osoittaa kuitenkin tulo-rahoituksen riittävyyttä tilinpäätös-vuoden osalta.

Kunnan maksuvalmiutta kuvataan kassan riittävyytenä päivissä. Tunnusluku ilmaisee, monenko päivän kassastamaksut voidaan kattaa kunnan rahavaroilla. Rahavarioihin luetaan rahoitusarvopaperit sekä rahat ja pankkisaamiset. Kassan riittävyys/pv -tunnusluvuksi muodostui 13 päivää, mikä oli jälleen laskua edellisestä vuodesta. Vuonna 2013 tilinpäätöksessä kassan riittävyys oli vielä 32 päivää ja vuonna 2014 21 päivää.

1.4. Rahoitusasema ja sen muutokset

Kunnan rahoituksen rakennetta kuvataan taseen ja siitä laskettavien tunnuslukujen avulla. Rahoitusasemassa tilikaudella tapahtuneet muutokset käyvät ilmi rahoituslaskelmasta.

TASE, VASTAAVAA (tEUR)	2015	2014
PYSYVÄT VASTAAVAT	39 188	38 265
Aineettomat hyödykkeet	226	189
Aineettomat oikeudet	58	1
Muut pitkävaikutteiset menot	168	187
Aineelliset hyödykkeet	32 389	31 463
Maa- ja vesialueet	3 860	3 583
Rakennukset	18 138	13 786
Kiinteät rakenteet ja laitteet	9 695	10 042
Koneet ja kalusto	287	414
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	409	3 637
Sijoitukset	6 573	6 614
Osakkeet ja osuudet	6 068	6 066
Muut lainasaamiset	491	538
Muut saamiset	14	10
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	533	536
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	533	536
VAIHTUVAT VASTAAVAT	3 114	4 956
Saamiset	1 139	2 339
Lyhytaikaiset saamiset	1 139	2 339
Myyntisaamiset	587	899
Muut saamiset	330	146
Siirtosaamiset	223	1 294
Rahat ja pankkisaamiset	1 975	2 617
VASTAAVAA	42 835	43 757
TASE, VASTATTAVAA (tEUR)	2015	2014
OMA PÄÄOMA	25 502	25 220
Peruspääoma	15 061	15 061
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	10 159	9 833
Tilikauden yli-/alijäämä	282	327
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	6 116	6 503
Poistoero	5 116	5 503
Vapaaehtoiset varaukset	1 000	1 000
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	645	649
Lahjoitusrahastojen pääomat	645	649
VIERAS PÄÄOMA	10 572	11 385
Pitkäaikainen	7 691	8 287
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	4 353	4 999
Lainat julkisyhteisöiltä	128	147
Muut velat	3 209	3 141
Lyhytaikainen	2 881	3 098
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	646	686
Lainat julkisyhteisöiltä	19	27
Lainat muilta luotonantajilta		
Saadut ennakot	25	24
Ostovelat	474	809
Muut velat	350	360
Siirtovelat	1 367	1 193
VASTATTAVAA	42 834	43 757

KUNNAN TASEEN TUNNUSLUVUT	2015	2014
Omavaraisuusaste, %	73,9 %	72,5 %
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	24,3 %	26,0 %
Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 e	10 441	10 159
Kertynyt yli-/alijäämä, euroa / asukas	1 566	1 511
Lainakanta 31.12., 1000 e	5 146	5 858
Lainakanta 31.12., euroa / asukas	772	871
Lainasaamiset, 1000 euroa	491	538
Asukasmäärä	6 669	6 724

Omavaraisuusaste mittaa kunnan vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäyksellä. Omavaraisuuden hyvänä tavoitetasona voidaan pitää kuntatalouden keskimääräistä 70 % omavaraisuutta. 50 %:n tai sitä alempi omavaraisuusaste merkitsee kuntataloudessa merkittävän suurta velkarasitetta. Kunnan omavaraisuusaste on ylittänyt 70 prosentin rajan vuosina 2009–2015.

Suhteellinen velkaantuneisuus % -tunnusluku kertoo, kuinka paljon käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Mitä pienempi velkaantuneisuuden tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet kunnalla on selviytyä velan takaisinmaksusta tulorahoituksella. Suhteellinen velkaantuneisuus on ollut alle 30 % vuosina 2009–2015.

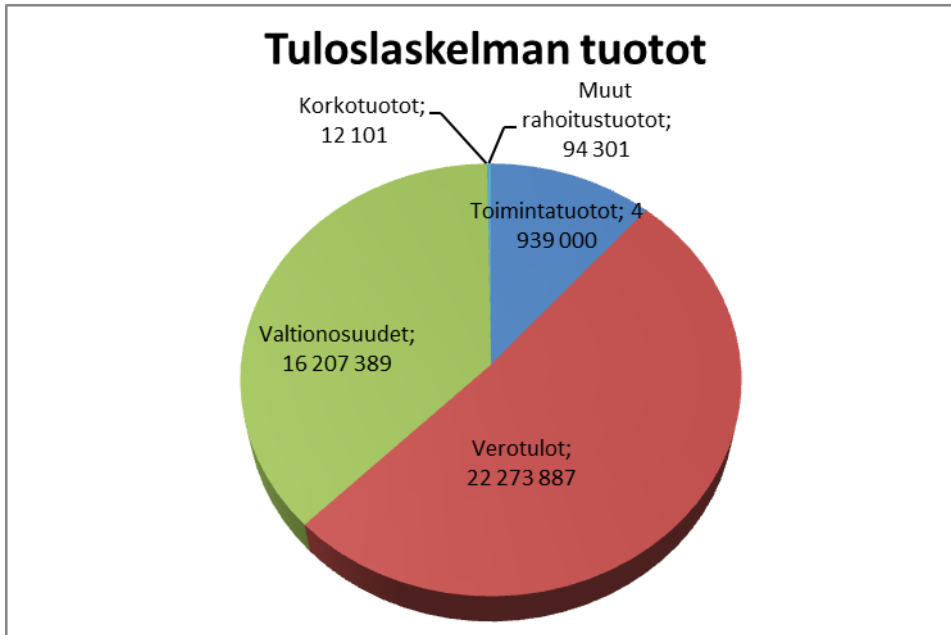
Kunnan lainakannalla tarkoitetaan korollista vierasta pääomaa. Kunnan lainakanta väheni edellisvuodesta 712 000 euroa. Tilinpäätöshetkellä lainakanta oli 5 146 015,61 euroa, mikä on noin 772 euroa/asukas. Kunnan lainasaamiset vähenivät 47 000 eurolla.

1.5. Kokonaistulot ja menot

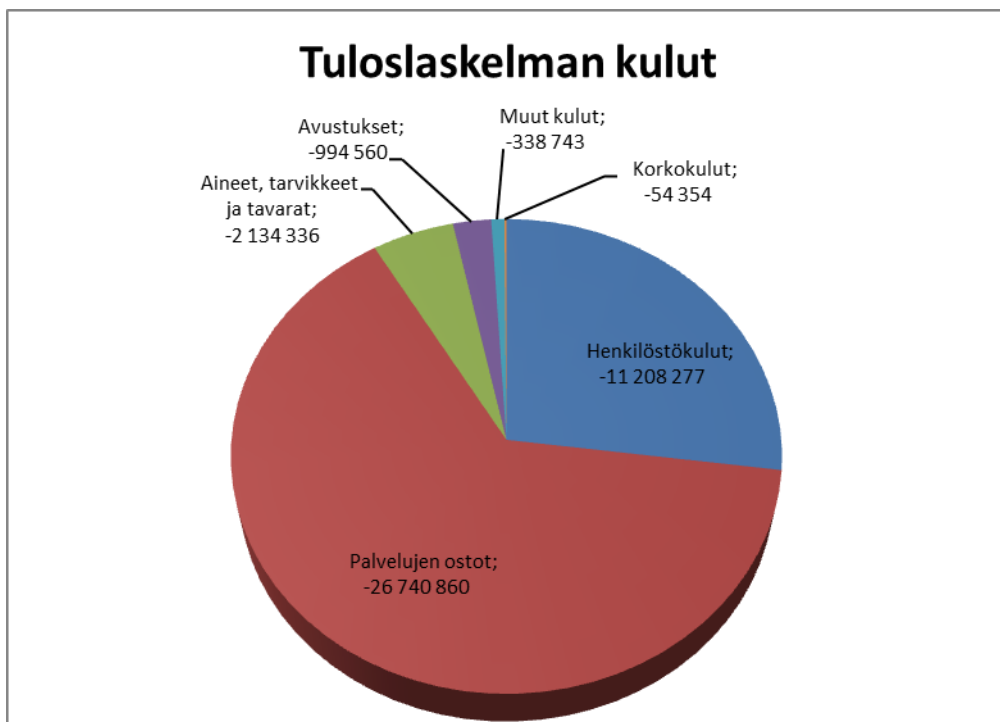
Kunnan kokonaistulojen ja menojen laskelma kuvaa kunnan rahan lähteet ja rahan käytön. Kokonaistulo- ja -menokäsitteet kattavat varsinaisen toiminnan ja investointien tulot ja menot sekä rahoitustoiminnan rahan lähteet ja käytön.

KOKONAISTULOT JA MENOT TP 2015					
TULOT	tEUR	%	MENOT	tEUR	%
Varsinainen toiminta			Varsinainen toiminta		
Toimintatuotot	4 939	11,3	Toimintakulut	41 417	91,3
Verotulot	22 274	51,1	Korkokulut	54	0,1
Valtionosuudet	16 207	37,2	Muut rahoituskulut	3	0,0
Korkotuotot	12	0,0	Satunnaiset kulut		
Muut rahoitustuotot	94	0,2			
Satunnaiset tuotot			+/- Pakollisten varausten muutos		
Tulorahoituksen korjauserät			- Käyttöomaisuuden myyntitappiot		
- Pys.vast. hyödykk. luovutusvoitot	-45	-0,1			
Investoinnit			Investoinnit		
Rahoitusosuudet investointi menoihin	0	0,0	Käyttöomaisuusinvestoinnit	3 170	7,0
Pys.vast.hyödykkeiden luovutustulot	91	0,2			
Rahoitustoiminta			Rahoitustoiminta		
Antolainasaamisten vähennykset	47	0,1	Antolainojen lisäykset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0		Pitkäaikaisten lainojen vähennys	712	1,6
Lyhytaikaisten lainojen lisäys			Lyhytaikaisten lainojen vähennys		
Oman pääoman lisäykset			Oman pääoman vähennykset		
Kokonaistulot yhteensä	43 620	100,0	Kokonaismenot yhteensä	45 356	100,0

Tuloslaskelmaosan tuotot

Tuloslaskelmaosan kulut

1.6. Kuntakonsernin toiminta ja talous

1.6.1. Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisällyvistä yhteisöistä

Pälkäneen kuntakonserniin kuuluvat yhteisöt:

	Yhdistely konsernitilinpäätökseen	
	Yhdistelty	Ei yhdistelty
Tytäryhteisöt		
Pälkäneen Asuntotuotanto Oy	X	
Pälkäneen Aluelämpö Oy	X	
Pälkäneen Valokuitu Oy*		x
Kuntayhtymät		
Pirkanmaan sairaanhoitopiiri	X	
Hämeen päihdehuollon ky	X	
Valkeakosken seudun koulutuskuntayhtymä	X	
Pirkanmaan liitto	X	
Koulutuskeskus Tavastia	X	
Osakkuusyhteisöt		
Luopioisten vesihuolto Oy	X	
Kiinteistö Oy Pienteollisuustalo	X	
Kiinteistö Oy Pälkäneen liikekeskus		X
Tredu-Kiinteistöt Oy		X
As Oy Rantakukka		X
As Oy Luopioisten Retkitie		X
As Oy Aitoonrivi		X
As Oy Luopioisten Retkipirtti		X
As Oy Kyläkantola		X
As Oy Tiilivakki		X
As Oy Luopioisten Kokinrivi		X
As Oy Luopioisten Kyynärötarha		X

*pitkä tilikausi

Osakkuusyhteisöistä (omistus vähintään 20 %, mutta alle 50 %) on konsernitilinpäätökseen jätetty yhdistelemättä asunto-osakeyhtiöt ja Kiinteistö Oy Pälkäneen liikekeskus, koska niiden merkitys on vähäinen riittävän ja oikean kuvan antamiseksi konsernin toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Pälkäneen Valokuitu Oy on perustettu 11.8.2015 joten siihen sovelletaan pitkää tilikautta ja ensimmäinen tilinpäätös tehdään vasta vuoden 2016 päätyttyä.

1.6.2. Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä

Toimivallan ja -vastuunjako konserniohjauksessa

Konserniohjeet on hyväksytty vuonna 2009 ja konserniohjetta on täydennetty ja tarkistettu valtuuston päätöksillä 10.12.2012 ja 13.2.2014. Konserniohje sisältää tytäryhteisöjen neuvotteluelvoitteille asetetut euromääräiset rajat. Kunnanvaltuusto määrittelee kunnan tavoitteet ja sen mukaiset kunnan omistajapoliittiset linjaukset, päättää pääsääntöisesti talousarvion yhteydessä kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen toiminnallisista ja taloudellisista tavoitteista ja hyväksyy konserniohjeet. Kunnanhallituksen ja kunnanjohtajan muodostama konsernijohto vastaa kuntakonsernin ohjauksesta ja konsernivalvonnan järjestämisestä. Konserniohjauksella tarkoitetaan omistajaohjausta ja tytäryhtiöiden valvontaa koskevien ohjeiden antamista. Omistajaohjaus on kunnan edustajien päätösvallan käytön ohjaamista yhtiökokouksissa tai vastaavassa toimielimessä. Konserniyhteisöissä ei ole käytössä keskitettyjä konsernitoimintoja.

Ohjeiden anto kunnan edustajille tytäryhtiöissä

Konsernijohtoon ohjeita liittyen tytäryhtiöiden toimintaan on välitetty pääasiassa tytäryhtiön hallituksissa toimivien kunnan viranhaltijoiden kautta.

Konsernitavoitteiden asettamista ja toteuttamista koskeva arviointi

Kunnanhallitus on käynyt vuosittain kehityskeskustelut tytäryhtiöiden edustajien kanssa. Määrämuotoiset tavoitteet konserniyhtiöille asetettiin ensimmäisen kerran talousarviossa 2013. Tavoitteiden asettaminen on selkeyttänyt konserniohjausta.

Tytäryhteisöjen toiminnan tuloksellisuuden ja taloudellisen aseman seuranta, analysointi ja raportointi

Tytäryhteisöjen toiminnan tuloksellisuuden ja taloudellisen aseman seuranta on aiemmin perustunut tytäryhteisöjen toimittamiin tilinpäätöksiin. Konserniyhtiöille asetettaviin tavoitteisiin on vuodesta 2013 alkaen sisällytetty joitakin tunnuslukuihin perustuvia tavoitteita. Tunnuslukujen määrä nykyisellään ei riitä vielä systemaattiseen taloudellisten riskien analysointiin. Taloudellisen aseman seuranta ja analysointia tulee kehittää ja lisätä tunnuslukuvertailua.

Riskienhallintajärjestelmien toimivuus tytäryhteisöissä

Konserniohjeen mukaan konserniyhteisön johto vastaa siitä, että sillä toiminnan luonne ja laajuus huomioon ottaen on tarvittava riskienhallintasuunnitelma. Pälkäneen Asuntotuotanto Oy toteutti vuoden 2013 aikana laajan kiinteistökohteiden kuntokartoituksen, jonka perusteella yllättävien korjaustarpeiden riskiä voidaan vähentää ja perustaa korjaussuunnittelu kiireellisyyjärjestykseen. Asuntotuotannossa valmisteltiin vuoden 2015 aikana pitkän tähtäimen suunnitelma, joka tuotiin päätöksenteolle alkuvuodesta 2016. Suunnitelma on tehty seuraaville kymmenelle vuodelle.

1.6.3. Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat

Pälkäneen Valokuitu Oy perustettiin 1.8.2015. Yhtiö on kunnan 100 % omistama yhtiö, jonka tarkoituksena on taata kuntalaisille ja kunnan alueella toimiville yrityksille hyvät laajakaistayhteydet tulevaisuudessa. Laajakaista verkon rakentaminen toteutetaan 2016-2020. Yhtiö työllistää tällä hetkellä kaksi osa-aikaista työntekijää ja yhtiön hallituksen puheenjohtajana toimii elinkeinoasiamies Jaana Koivisto-Virtanen. Vuonna 2015 hallituksen puheenjohtajana toimi hallintojohtaja Jarno Moisala.

Pälkäneen Asuntotuotanto Oy:n Asevelitien kohde siirtyi kaukolämpöön, Kyttäläntie 14:sta toteutettiin kattoremontti ja aloitettiin Asevelitie 14:sta LV-uralla. Kehätie 1:n vuokratyökö päätettiin purkaa. Yhtiön jatkuvuussuunnitelma valmistui. Huoneistojen käyttöaste laski 89,8 prosenttiin.

Pälkäneen Aluelämpö Oy:n toimintaa vaikeuttaa polttoöljyjen maailmanmarkkinahintojen jatkuva lasku. Biolämpölaitos ajettiin alas kesän ajaksi pienen lämmöntarpeen takia, mutta kesäseisokit tulevaisuudessa lyhenemään.

1.6.4. Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut

KONSERNITULOSLASKELMA (tEUR)	2015	2014
TOIMINTA TUOTOT	21 678	22 392
TOIMINTAKULUT	-56 599	-56 544
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta / tappiosta	1	-2
Toimintakate	-34 920	-34 154
Verotulot	22 271	21 636
Valtionosuudet	16 207	16 413
Rahoitustuotot ja -kulut	-160	-126
Korkotuotot	21	19
Muut rahoitustuotot	96	134
Korkokulut	-197	-202
Muut rahoituskulut	-80	-77
Vuosikate	3 397	3 769
Poistot ja arvonalentumiset	-3 099	-2 187
Suunitelman mukaiset poistot	-3 099	-2 179
Tilikauden yli- ja alipariarvot	-8	-8
Tilikauden tulos	290	1 582
Tilinpäätössiirrot	-20	-931
Vähemmistöosuudet	-25	-26
Tilikauden yli-/ alijäämä	245	625
TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	2015	2014
Toimintatuotot/Toimintakulut %	38,3	39,6
Vuosikate/Poistot, %	110	173
Vuosikate euroa/asukas	509	561
Kunnan asukasmäärä	6 669	6 724

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA (tEUR)	2015	2014
Toiminnan rahavirta	3 274	3 514
Vuosikate	3 397	3 740
Satunnaiset erät, netto	0	0
Tulorahoituksen korjauserät	-123	-226
Investointien rahavirta	-4 392	-4 971
Investointimenot	-4 606	-5 541
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0	5
Pysyvien vastaavien hyödyk. luovutustulot	169	155
Pysyvien vastaavien myyntivoitot / tappiot	44	410
Toiminnan ja investointien rahavirta	-1 119	-1 457
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset	15	56
Antolainasaamisten lisäykset	-20	-3
Antolainasaamisten vähennykset	35	59
Lainakannan muutokset	258	780
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	100	3 588
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-1 199	-1004
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-19	9
Oman pääoman muutokset	14	26
Muut maksuvalmiuden muutokset	1 361	-1839
Rahoituksen rahavirta	273	836
Rahavarojen muutos	-898	-619
Rahavarat 31.12.	3 808	4 710
Rahavarat 1.1.	4 707	5 329
Muutos	-898	-619

RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	2015	2014
Toiminnan ja inv. rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1000 eur	-9 175	-5 185
Investointien tulorahoitus, %	73,8	67,6
Pääomamenojen tulorahoitus, %	58,7	57,7
Lainanhoitokate	2,6	3,3
Kassan riittävyys, pv	22	27
Asukasmäärä	6 669	6 724

KONSERNITASE, VASTAAVAA (tEUR)	2015	2014
PYSYVÄT VASTAAVAT	46 239	44 856
Aineettomat hyödykkeet	659	596
Aineettomat oikeudet	334	318
Muut pitkävaikutteiset menot	325	278
Aineelliset hyödykkeet	43 270	42 051
Maa- ja vesialueet	4 232	3 935
Rakennukset	25 696	20 764
Kiinteät rakenteet ja laitteet	10 303	10 627
Koneet ja kalusto	2 067	2 181
Muut aineelliset hyödykkeet	18	21
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	955	4 524
Sijoitukset	2 310	2 209
Osakkuusyhteisöosuudet	1 609	1 588
Osakkeet ja osuudet	435	315
Muut lainasaamiset	245	283
Muut saamiset	21	23
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	591	582
VAIHTUVAT VASTAAVAT	6 542	8 748
Vaihto-omaisuus	252	243
Saamiset	2 482	3 794
Pitkäaikaiset saamiset	2	0
Lyhytaikaiset saamiset	2 479	3 794
Rahoitusarvopaperit	118	67
Rahat ja pankkisaamiset	3 690	4 643
VASTAAVAA	53 372	54 186
KONSERNITASE, VASTATTAVAA (tEUR)	2015	2014
OMA PÄÄOMA	32 178	32 010
Peruspääoma	15 055	15 060
Säätiöiden ja yhdistysten peruspääomat	3	
Arvonkorotusrahasito	7	7
Muut omat rahastot	25	41
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	16 862	15 347
Tilikauden yli-/alijäämä	224	1 556
VÄHEMMISTÖOSUUDET	187	150
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	0	0
Poistoero	0	0
Vapaaehtoiset varaukset	0	0
PAKOLLISET VARAUKSET	684	728
Eläkevaraukset	0	47
Muut pakolliset varaukset	684	681
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	771	704
VIERAS PÄÄOMA	19 552	20 594
Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	9 402	10 533
Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	3 578	3 497
Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	1 179	1 179
Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	5 393	5 385
VASTATTAVAA	53 372	54 186

KONSERNITASEEN TUNNUSLUVUT	2015	2014
Omavaraisuusaste, %	61	59
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	33	34
Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 e	17 087	16 903
Kertynyt yli-/alijäämä, euroa / asukas	2 562	2 514
Konsernin lainakanta 31.12., 1000 e	10 581	9 157
Konsernin lainakanta 31.12., euroa / asukas	1 587	1 362
Konsernin lainasaamiset, 1000 e	245	283
Kunnan asukasmäärä	6 669	6 724

1.7. Tilikauden tuloksen käsittely

Kunnanhallitus päättää esittää tilikauden -105.156,14 euron suuruisen tuloksen käsittelystä seuraavaa:

- tuloutetaan aikaisemmin tehtyjä poistoeroja suunnitelman mukaan (+) 386.728,02 euroa
- tilikauden ylijäämä 281.571,88 euroa siirretään tilikauden yli-/alijäämätilille.

2. TALOUSARVION TOTEUTUMINEN

2.1. Kunnan ja kuntakonsernin tavoitteiden toteutuminen

2.1.1. Kunnan tavoitteet

Tavoite: Prosessien kuvaaminen parhaiden toimintatapojen löytämiseksi ja omaksumiseksi sekä kunnan toiminnan ja palveluiden laadun määrittelyn käynnistäminen

Vuoden 2015 aikana kuvataan kunnan perus- ja palveluprosessit. Prosessikuvausten yhteyteen kirjataan lainsäädännön velvoitteet ja määrittellään kunnan järjestämien palveluiden laatuksiteerit asiakasnäkökulmasta. Prosessikuvaus on aloitettu vuonna 2014 varhaiskasvatuksen osalta.

Vastuuhenkilöt: Osastopäälliköt prosessien kuvaamisen osalta ja hallintokoordinaattori kuvaamistyön käynnistämisen ja koordinoinnin osalta.

Tavoite: Sähköisten tietojärjestelmien käytön tehostaminen ja sähköisen asioinnin kehittäminen

Kuntalaisten sähköisen asioinnin tarpeiden selvittäminen ja kehittämistavoitteiden asettaminen selvitystyön pohjalta.

Kunnan päätöksentekoprosessien sähköistäminen: luottamushenkilöiden sähköisen verkkopalvelun käytön laajentaminen ja tehostaminen.

Sähköisten tietojärjestelmien käytön tehostaminen ja sähköisen asioinnin kehittäminen on aloitettu vuonna 2014 varhaiskasvatuksen osalta.

Vastuuhenkilö: Kunnanhallituksen asettama työryhmä

Toteutuminen kummankin tavoitteen osalta

Tapahtuneista ja tulevista henkilöjärjestelyistä johtuen kumpaakaan tavoitetta ei täysimääräisesti voitu toteuttaa vuoden 2015 aikana. Molempia tavoitteita on kuitenkin viety eteenpäin ja etenkin varhaiskasvatuksen osalta tavoitteet toteutuvat. Päivähoidon ydinprosessit on kuvattu (asiakkuuden syntyminen ja lastenhoito, kasvatus/varhaiskasvatus). Kuvauksista on tehty sekä sanalliset että graafiset esitykset. Laatuksiteeristö saatiin luotua vuoden loppuun mennessä. Laatuksiteeristöön perustuva asiakastytyväisyyskysely toteutettiin tammikuussa 2015. Daisy-järjestelmä kilpailutettiin ja on saatu tuotantoon.

2.1.2. Kuntakonsernin tavoitteet

Pälkäneen Asuntotuotanto

Pälkäneen kunta omistaa samoin kuin useat muut kunnat, vuokraloyhtiön, jonka perustehtävänä on vasta siitä, että kunnan alueella, ja sen eri puolilla on riittävä vuokralokanta. Asuntojen riittävyyttä peilataan vuosittain asunnon hakijoiden ja tyhjänä olevien asuntojen määrään.

Pälkäneen Aluelämpö Oy

Pälkäneen kunta omisti aikaisemmin yhtiön puoliksi Vattenfallin kanssa, mutta osti sitten Vattenfallin osakekannan sen haluttua luopua osakkuudestaan. Kunnan lähtökohtana on se, että kunta pystyy omilla toimenpiteillään vaikuttamaan kaukolämpötariffiin ja kaukolämmön tuotantotapaan.

Tytäryhtiö: Pälkäneen Asuntotuotanto Oy		Toteutuminen	Tavoite	Toteutuminen
Mittari		2014	2015	2015
Käyttöaste % (Vuokratuotot maksimivuokratuotosta)		90,89 %	väh. 96,14 %	89,80 %
Yhtiö kattaa vuokratuloilla käyttömenot sekä ylläpitoinvestoinnit ilman konserniemion avustuksia		toteutunut		toteutunut
Yhtiön kanssa käydään vuosittain kehityskeskustelu		toteutunut		toteutunut
Jatkuvuussuunnitelman toteutuksen aloittaminen 2014	Käynnissä, jatkuen v. 2015			Käynnissä
Kuntakonsernin yhteiseen riskienhallintoprosessiin siirtyminen				
Yhtiön tunnusluvut		TP 2014		Tot. 2015
Liikevaihto		1 150 213		1 095 867
Materiaalit ja palvelut		-764 486		-861 545
Henkilöstökulut		-20 146		-23 100
Poistot ja arvonalentumiset		-140 168		-207 967
Liiketoiminnan muut kulut				
Liikevoitto (-tappio)		219 947		-1 969
Rahoitustuotot ja -kulut		-46 724		-39 779
Tilinpäätössiirrot		-173 210		41 767
Tilikauden voitto/tappio		12		19
Lainat rahoituslaitoksilta		1 928 414		1 848 332
Lainat emolta		246 508		234 315
Omavaraisuusaste		20.9 %		0
Tot. vuokra/m ² keskimäärin		8		8
Lainavastuut, euroa/asm ²		176		185

Tytäryhtiö: Pälkäneen Aluelämpö Oy		Toteutuminen	Tavoite	Toteutuminen
Mittari		2014	2015	2015
Kaukolämmön myynti MWh/vuosi		6040		6160
Kaukolämpöt. hyötysuhde (myyty/tuotettu MWh)		85 %		83 %
Kaukolämmön kokonaishinta €/MWh		120		123
Yhtiö kattaa liiketoimintatuloilla käyttömenot sekä ylläpitoinvestoinnit ilman konserniemion avustuksia		toteutunut		toteutunut
Yhtiön kanssa käydään vuosittain kehityskeskustelu		toteutunut		
Osinkotuottotavoite				
Kuntakonsernin yhteiseen riskienhallintaprosessiin siirtyminen				

Yhtiön tunnusluvut	TP 2014	Tot. 2015
Liikevaihto	584 607	610 553
Materiaalit ja palvelut	-229 957	-227 322
Henkilöstökulut	-26 253	-29 033
Poistot ja arvonalentumiset	-77 278	-80 761
Liiketoiminnan muut kulut	-96 602	-106 803
Liikevoitto (-tappio)	154 157	170 803
Rahoitustuotot ja -kulut	-57 126	-53 084
Tilikauden voitto/tappio	97 391	95 476
Lainat rahoituslaitoksilta	1 805 556	1 666 667
Lainat emolta	0	0
Omavaraisuusaste	12,60 %	16,4 %

* hyötysuhteen tunnusluku ei ole vertailukelpoinen edellisiin vuosiin tuotantojärjestelyjen muutoksesta johtuen.

2.1.3. Strategian seuranta

Strategiaan sisältyvässä toimenpideohjelmassa on strategian tavoitteista johdetuille toimenpiteille määritelty omat mittarit, joita seurataan osavuosisraportoinnin yhteydessä.

Toimenpideohjelman seuranta

1. Kaavoitus ja maapolitiikka

Toimenpide	Aikataulu	Vastuu
1. Sitoutuminen Pälkäneen alueen kehittämiseen		
1.1 Maankäytön suunnittelun toteuttamisohjelma (Harava-työkalu) kehityskuvan jatkoksi: edesauttaa sitoutumista	2015	Pilottiryhmä: kunnanjohtaja, aluearkkitehti, kehittämisspäällikkö
Mittarit	Toteutuminen (aluearkkitehti)	
Pilotille esitetyjen tavoitteiden toteutuminen	Pälkäneen kunnan kehittämistä maankäytössä jatketaan kehityskuvan toteuttamisohjelman periaatelinjausten mukaan.	

2. Aktiivinen maaseutumaisen rakentamisen tukeminen

2.1 Riittävä tonttikoko	2015	Aluearkkitehti	
2.2 Rakennusjärjestyksen tarkistaminen (vrt. kehityskuva vapaa-ajan asunnot vakituiseksi ja haja-asutusalueen ra-	2015	Johtoryhmä, rak.valvonta johtoryhmä	aluearkkitehti,

<p>2.3 Kriteeristön käyttöönotto mökin muuttamisesta omakotitaloksi (mitä useampi kriteeri täyttyy, muutos mahdollinen)</p>	2015	
Mittarit	Toteutuminen (rak.valvonta)	
Tonttikoko	<p>2.1 Tonttikoot määrittyvät joko asemakaavojen tai uuden rakennusjärjestyksen mukaan.</p> <p>2.2 Pälkäneen uusi rakennusjärjestys valmistettu vuonna 2015. Se menee hyväksymiskäsittelyyn vuonna 2016.</p> <p>2.3 Kriteeristö mökin muuttamisesta omakotitaloksi MRL:n ja MRA:n mukaisesti.</p>	
Myönnetyt haja-asutusalueen rakennusluvut: ja perustelut	Kaiken kaikkiaan myönnettyjä lupia on 50, joista omakotitaloja 5, vapaa-ajan asuinrakennuksia 6 ja muita majoitusliikerakennuksia 3. Muut luvat koskevat lähinnä talous-, varasto- ja saunarakennuksia.	
Kehityskuvan määrittelemät kriteeristöt, muutettujen mökkien määrä	Mökkimuutoksia ympärivuotiseen asuinkäyttöön ei ole ollut.	

3. Teollisuusalueiden kaavoitus		
3.1 Kaavoitettavien alueiden kartoitus kuntakeskuksessa (vrt. kehityskuva)	Jatkuva työ	Johtoryhmä, aluearkkitehti Kunnanjohtaja, aluearkkitehti Kunnanjohtaja, aluearkkitehti
3.2 Kehityskuvatyössä määriteltyjen alueiden kaavoituksen toteuttaminen	2015	
3.3 Kevyen liikenteen väylien, maisemapolkujen ym. alueiden suunnittelu (vrt. kehityskuva)	2015	
Mittarit	Toteutuminen (aluearkkitehti)	
Tehty selvitys	Aktiivinen kaavoittamisen tarvetarkastelu jatkuvasti käynnissä.	
Kehityskuvatyön seurantamittarit	Kaavoitettavia, uusia alueita on tarkasteltu. Kevyen liikenteen väyliä on tarkasteltu erityisesti Roholan alueen liittymisen kuntakeskukseen ja Onkkaalan pyöräilyväylien osalta. Asukkaiden mahdollisuutta osallistumiseen on pidetty yllä toteuttamalla vuorovaikutteisia kaava- ja muita maankäytön suunnittelun prosesseja.	

2. Talouden ja palveluiden tasapaino				
Toimenpide	Aikataulu	Vastuu		
1. Kunta täyttää terveen talouden tunnusmerkit				
1.1 Laadittavaksi tulevan talouden tasapainotusohjelma ja sen toteuttaminen: kaikki toimijat, sisältäen kolmannen sektorin	2013-2018	Luottamuselimet, työntekijät: vastuu johtajilla		
Mittarit	Toteutuminen (johtoryhmä)			
Sektorikohtainen arviointi	Kunnanvaltuusto on käsitellyt kaikkia osastoja koskevan tasapainotamisohjelman 7.11.2013. Seuranta on annettu tarkastuslautakunnan tehtäväksi. Tasapainotusohjelman toteutumista seurataan lisäksi talousarvioiden ja tilinpäätösten yhteydessä.			
2. Kunnalla on toimivat peruspalvelut				
2.1 Arvioidaan palveluiden toteuttamistapa tasapainoisesti koko kunta huomioiden (palveluiden taso ja laatu, toimijatahojen määrittely)	2013-2014	Kunnanhallitus, lautakunnat		
Mittarit	Toteutuminen (johtoryhmä) Asiaan palataan vuoden 2014 syksyn aikana.			
Kustannustehokkuus				
Kustannusseuranta				
Vertailukunnat				
Palvelujen laadun arviointi				
3. Kunnan veroprosentit ovat kohtuulliset				
3.1 Käytetään tarkkaa harkintaa kokonaisvaltaisesti määriteltäessä kunnan veroprosenttia (arvioidaan säästökohteet uudestakin näkökulmasta, tehdään pitkän tähtäimen suunnittelua)	Arvioidaan vuosittain erikseen	Valtuusto		
Mittarit	Toteutuminen (kamreeri)			
Seurantavertailu, Keskiarvo ja sen kehitys	Kunnallisveroprosentti, Pälkäne ja keskiarvovertailut			
		2013	2014	2015
	Pirkanmaan keskiarvo	19,62	20,13	20,24
	6000-8000 as. kunnat	19,98	20,53	20,75
	Pälkäne	20,00	20,50	21,00

Kiinteistövero prosentit, Pälkäne ja Pirkanmaan keskiarvot

	2013	2014	2015
Pirkanmaa yleinen kv.ka	0,99	1,01	1,02
Pälkäne yleinen kv.	0,80	0,80	1,00
Pirkanmaa vak.as. ka.	0,45	0,48	0,49
Pälkäne vak. as. kv	0,40	0,40	0,45

3. Henkilöstöpolitiikka

Toimenpide	Aikataulu	Vastuu
1. Hallittu henkilöstöpolitiikka palveluiden ja laadun turvaamiseksi		
1.1 Henkilöstöresurssi suunnataan ja mitoitetaan oikein	2013-	Esimiehet Koko työyhteisö: vastuu esimiehillä Esimiehet Johtoryhmä, esimiehet Osastojoht. esimiehet Esimiehet
1.2 Esimiesten tehtävien selkeyttäminen ja johtamisosaamisen kehittäminen		
1.3 Suunnitellaan toiminta ja muutokset henkilöstön kanssa: sitoutuminen ja motivointi		
1.4 Työyhteisötaitojen kehittäminen: koulutus		
1.5 Henkilöstön kustannustietoisuuden lisääminen		
1.6 Perehdytys		
Mittarit	Toteutuminen, Yleishallinto	
Työn kuormittavuus, tehtäväkuvat	Työkuormitus johdossa ja esimiestasolla ollut alkuvuodesta suurta kuntarakenneselvityksen työllistävyyden vuoksi. Tehtäväkuvia tarkistetaan henkilövaihdosten yhteydessä.	
Henkilöstön osallistuminen	Yhteistyötoimikunta kokoontuu tarvittaessa. Johtoryhmä kokoontuu säännöllisesti. Virasto- ja osastokokouksia ei ole pidetty.	
Koulutuspäivät, asiakaspalaute	Koulutuspäiviä on myönnetty ja järjestetty kunnassa tarpeen mukaan.	
Taloudellinen ja tehokas toiminta	Henkilöstön poissaolot on pyritty hoitamaan ilman sijaisia. Työpajatoiminta on käynnistetty ja sillä pyritään vähentämään kunnan työmarkkinamaksuja.	
	Toteutuminen, Sivistysosasto	
Työn kuormittavuus, tehtäväkuvat	Työnkuormitus on lisääntynyt erityisesti esimiestasolla, myös jossakin määrin erityistehtävissä toimivilla. Tehtäväkuvia on päivitetty. Tilanne ei ole muuttunut aiemmasta arviosta – vaatii toimenpiteitä.	
Henkilöstön osallistuminen	Henkilöstökokoukset ja kehityskeskustelut ovat toimivina käytäntöinä Toimii pääosin hyvin.	
Koulutuspäivät, asiakaspalaute	Henkilöstö on osallistunut aktiivisesti koulutuksiin.	

	Henkilöstön koulutusaktiivisuus pääosin hyvällä tasolla
Taloudellinen ja tehokas toiminta	Taloudelliseen tehokkuuteen on pyritty rakenteiden mahdollistamissa puitteissa. Säästöpaketti on toteutumassa pääosin hyvin.
	Toteutuminen, Tekninen osasto
Työn kuormittavuus, tehtäväkuvat	Työn kuormitus on lisääntynyt niin esimiestasolla kuin tekijätasollakin. Tehtäväkuvia ei ole päivitetty. Ruokahuolto- ja siivousyksikössä tehtäväkuvat päivitetty keväällä 2014
Henkilöstön osallistuminen	Teknisen johtoryhmän palaverit aloitettiin keväällä 2013 ja niitä tarkoitetaan pitää kuukausittain. Siivous- ja ruokahuollossa palaverit pidetään säännöllisesti. Kiinteistöpuolella palaverit ovat olleet satunnaisia ja niitä on syytä lisätä. Vuoden 2015 lopussa aloitettiin kiinteistöjen, vesihuoltolaitokseen ja siivous- ja ruokahuollon palaverit Työssä jaksamiseen on panostettava. Ruoka- ja siivousyksikössä käyty kehityskeskustelut, henkilöstöä kuultu yksikön muutostilanteissa. Kehityskeskustelut käyty koko ruoka- siivoushenkilöstön osalta. Perehdytysmateriaalia päivitetty yhdessä henkilöstön kanssa. Kehityskeskusteluja tulee pitää.
Koulutuspäivät, asiakaspalaute	Henkilöstö on osallistunut joihinkin koulutuksiin; varsinkin siivous- ja ruokahuollon puolella. Ruoka- ja siivousyksikön henkilö osallistunut, 4 osaseen työhyvinvointi koulutukseen.
Taloudellinen ja tehokas toiminta	Taloudellisuuteen on pyritty talousarvion antamien raamien mukaan. Teknisellä sektorilla hankaluutena on esim. erilaiset sääolosuhteet, erityisesti kovat talvet, jotka tuplaavat lämmitysmenot.

2. Hyvinvoiva henkilöstö palveluiden ja laadun turvaamiseksi		
2.1 Luottamuksen kehittäminen työyhteisössä 2.2 Henkilöstön hyvinvointi- ja terveystietoisuus 2.3 Hyvän työyhteisön pelisäännöt 2.4 Ongelmiin puututaan heti 2.5 Työergonomia ja ohjaus, työtilat 2.6 TYHY -toimintaan panostaminen: henkilöstö mukaan suunnitteluun, mm. kehittämispäivät 2.7 Työsuojelu ja työturvallisuus 2.8 Aloitekilpailu hyvinvoivan henkilöstön lisäävistä tekijöistä	2013-	Koko työyhteisö Työsuojelu-, työterveys Lähiesimiehet, jory Lähiesimiehet Lähiesimies, työntekijä, työsuojeluhenkilöstö Henkilöstöpäällikkö, työsuojelupäällikkö, lähiesimies Työsuojelupäällikkö, työsuojeluvaltuutetut Yt-toimikunta
Mittarit	Toteutuminen, Yleishallinto	
Työhyvinvointikysely: palaute, seuranta ja toimenpiteet	Työhyvinvointikyselyä ei ole toteutettu.	
Kehityskeskustelut vuosittain ja sisältö (Populuksen pohja), raportointi	Kehityskeskustelut on pidetty. Kehityskeskusteluissa on otettu Populus-pohja käyttöön.	
Säännölliset tiimipalaverit,	Johtoryhmä on ollut säännöllisesti kunnanhallituksen jälkeisenä aamuna.	

Osastokokoukset	Virasto- ja osastokokoukset on pidetty tarpeen mukaan.
Poissaolot	Poissaolot eivät ole laskussa.
Henkilöstön vaihtuvuus: loppuhaastattelu	Loppuhaastatteluja ei ole suoritettu
Mittarit	Toteutuminen, Sivistysosasto
Työhyvinvointikysely: palaute, seuranta ja toimenpiteet	Työhyvinvointikyselyä ei ole toteutettu.
Kehityskeskustelut vuosittain ja sisältö (Populuksen pohja), raportointi	Kehityskeskustelussa on käytetty Populuksen lomakepohjaa. Myös itse laadittu pedagoginen kehityskeskustelukaavake on käytössä varhaiskasvatuksen puolella.
Säännölliset tiimipalaverit,	Rehtorikokoukset, koulujen kokoukset yt-tunneilla, lisäksi on pidetty tiimipalavereita sektoreittain. Sivistystoimen kehitystiimi (johtoryhmä) on kokoontunut lukuvuoden aikana kerran kuukaudessa. Varhaiskasvatuksen jory kokoontuu säännöllisesti joka toinen viikko. Yksikkökohtaisia kasvattajatiimipalavereita pidetään säännöllisesti.
Osastokokoukset	Ei ole pidetty koko osaston kokouksia
Poissaolot	Poissaoloja ei ole ollut merkittävästi.
Henkilöstön vaihtuvuus: loppuhaastattelu	Vaihtuvuutta ollut jonkin verran, osa on normaalista eläkkeelle siirtymisestä aiheutuvaa. Sijaisjärjestelyjä ja määräaikaisia on ollut erityisesti koulu puolella. Sijaisia joudutaan ottamaan varhaiskasvatukseen satunnaisesti ellei paikkaamiset onnistu sisäisillä järjestelyillä.
Mittarit	Toteutuminen, Tekninen osasto
Työhyvinvointikysely: palaute, seuranta ja toimenpiteet	Työhyvinvointikysely toteutetaan syksyllä 2014
Kehityskeskustelut vuosittain ja sisältö (Populuksen pohja), raportointi	Kehityskeskustelut teknisen hallinnon osalta saadaan päätökseen kevään 2016 aikana.
Säännölliset tiimipalaverit	Toteutunut siivous- ja ruokahuollossa sekä teknisten johtoryhmässä ja osastolla.
Osastokokoukset	Teknisten johtoryhmä; pidetty säännöllisen epäsäännöllisesti
Poissaolot	Poissaoloja ei ole ollut merkittävästi; eniten siivous- ja ruokahuoltopuolella.
Henkilöstön vaihtuvuus: loppuhaastattelu	Ei ole tehty loppuhaastatteluja.

4. Elinkeinopoliittikka

Toimenpide	Aikataulu	Vastuu
1. Maaseutuyrittäjyyden edistäminen		
1.1 Yritysmuuntoinen neuvonta, asiakaspalvelu-koulutus	Heti	Kunnan johto henkilöstöjohtaminen
1.2 Tonttien kaavoitus rakentamiskelpoiselle, logistisesti hyvälle paikalle, kunnallistekniikka valmiiksi	Koko ajan, alkupainotteinen	Kunnan johto, kaavoitus

Mittarit	Toteutuminen (kehittämispäällikkö ja yritysneuvoja)
Asiakaspalaute jatkuva	Elinkeinoasiamies aloittanut 1.8.2015.
Yritystonttien määrä	Myynnissä 15 teollisuustonttia. Ei myyty seurantakaudella.

2. Matkailun edistäminen		
2.1 Sappeen ja sen vaikutusalueen veto-voimaisuuden ja toiminnan kehittäminen	Koko aika	Kunnan johto, yrityspalvelut, kehittämispalvelut
2.2 Matkailua tuottavien yhdistyksien mm. Mikkolan navetan kulttuurin ja sen kohteiden kehittäminen	2013 –	
2.3 Kunnan vapaiden kiinteistöjen hyödyntäminen matkailuyrityksille (lunastus vuokranmaksulla tms.)	Koko aika	
2.4 Kuntamarkkinoinnin kehittäminen: imago, vetovoimaisuus	Koko aika	Kehittämispalvelut, Elpo-ryhmä
Mittarit	Toteutuminen	
Asiakasmäärä, liikevaihto, htv, rakennuskanta	Kävijämäärä nousi edelliseen talveen verrattuna, mutta jäi alle normaalien talvien kävijämäärän. Kesäteatterissa kävijämäärät laskivat.	
Sopimus	Sopimukset on päivitetty. Kuntainfo toimii Pytingissä. Kunnan matkailuinfo Keltaisella talolla ja jatkossa myös Aapiskukossa.	
Kiinteistöjen myynti-/vuokraussopimukset	Yritysten ja Rego-hallin osalta solmittiin kaksi uutta vuokrasopimusta. Lisäksi tiloissa jo olleet kaksi yritystä vuokrasivat lisätilaa Regosta.	
Asukas- ja yritysmäärän kasvu	Tiedot saadaan tilastojen valmistuessa.	

3. Työpaikkaomavaraisuus: Olemassa olevien yritysten tukeminen ja yritysten säilyminen		
3.1 Omien työttömien nuorten työllistäminen, asenteisiin vaikuttaminen	Koko aika, alkupainotteinen	Työpaja, yrityspalvelut
3.2 Yrityskampanja työllistämisestä ja sen keinoista, ml. kunta työnantajana	2013	Yrityspalvelut, työpaja
3.3 Yrityskoulutuksia sidosryhmien kautta	Koko aika	<u>3.3.-3.5:</u> Yrityspalvelut, kehittämispalvelut
3.4 Toimivat yrityspalvelut: neuvonta-, sijoituspalvelut	Koko aika	
3.5 Yhteiskunnallisten yritysten kehittäminen ja tuki	Koko aika	
Mittarit	Toteutuminen	
Työttömien määrä, työttömyysaste	Määrät 12/2015: 367 työtöntä, työttömyysaste 13,8 %	
Osallistuvat yritykset	Neuvontapalveluihin osallistui 37 yritystä ja tilaisuuksiin 40 yritystä. Ensimetrin alkavien yrittäjien palvelussa kävi 17 palkäneläistä asiakasta.	

Uudet yritykset, yrit. nettomäärä	Uusia yrityksiä 41 (edellisvuonna vastaavana ajankohtana 28). Yritysten määrä 557 (2014)
Asiakaspalaute	Asiakaspalautetta ei kerätty koskien työllistämistä.

2.2. Määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen

Määräraha on valtuuston talousarviossa toimielimelle myöntämä, euromäärältään ja käyttötarkoitukseltaan rajattu valtuutus varojen käyttämiseksi määrätyn tehtävän suorittamiseksi tai hankkeen toteuttamiseksi. Talousarviossa osoitetaan myös suoraan tuloslaskelma- ja rahoitusosaan merkittäviin menoihin määrärahat.

Tuloarvio on valtuuston talousarviossa toimielimelle asettama tehtävä-, hanke- tai tulolajikohtainen tulotavoite. Suoraan tuloslaskelma- ja rahoitusosaan merkittävät rahan lähteet ovat talousarviossa tuloarvioina.

Toteutumisvertailuissa esitetään määrärahat ja tuloarviot sekä niihin talousarviovuonna tehdyt muutokset, toteutuneet menot ja tulot sekä niiden erotus.

2.2.1. Käyttötalouden toteutuminen

Valtuusto on asettanut talousarvion käyttötalousoosassa tehtäväkohtaiset tavoitteet sekä osoittanut tavoitteiden edellyttämät tuloarviot ja määrärahat tehtävien hoitamiseen.

Tehtäväalueen talousarvion muutoksia koskevien valtuuston päätösten käsittelypäivämäärät ja pykälät ovat tehtäväalueiden taloustaulukon alla.

Käyttötalous, toiminnan tavoitteet ja niiden toteutuminen on esitetty tehtäväalueittain. Vuodesta 2013 alkaen kaikilla tehtäväalueilla taloussuunnitelmassa on siirrytty nettobudjetointiin. Valtuustoon nähden sitova taso on **tuottojen ja kulujen erotus, eli netto**. Tuottojen ja kulujen erotuksesta käytetty nimitys on **toimintakate**.

TOIMIELIN: Tarkastuslautakunta
TEHTÄVÄALUE: 1100 Tarkastustoimi

Selostus tehtäväalueesta:

Valtuusto asettaa tarkastuslautakunnan hallinnon ja talouden tarkastuksen järjestämistä varten. Tarkastuslautakunta valvoo valtuuston asettamien tavoitteiden toteutumista. Määrärahat sisältävät tarkastuslautakunnan ja tilintarkastajayhteisön menot.

Kunnanvaltuusto on talouden tasapainottamispakettia vuosille 2014 – 2016 hyväksyessään päättänyt antaa tarkastuslautakunnan tehtäväksi seurata ja arvioida talouden tasapainottamispaketin toteuttamista.

Tavoite 1	Valtuusto hyväksymän talouden tasapainottamispaketin toteutuksen seuranta ja arviointi.	
	Mittari	Tavoitetaso Osavuosisraportointiin liittyvä arviointi Tilinpäätökseen liittyvä arviointi
Toteutuminen	Tarkastuslautakunta kokoontui kahdeksan kertaa.	

Talous

1100 TARKASTUSTOIMI

TOIMINTATULOT	TP 2014	TA 2015	Muutos	TA + muutos	TP 2015	Poikkeama
Myyntitulot						
Maksutulot						
Tuet ja avustukset						
Muut tulot						
Sisäiset erät						
Toimintatulot yhteensä						
TOIMINTAMENOT	TP 2014	TA 2015	Muutos	TA + muutos	TP 2015	Poikkeama
Henkilöstömenot	3 339	3 801	✓	3 801	4 040	-239
Palvelujen ostot	11 435	13 660	✓	13 660	9 698	3 962
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	66	100	✓	100	150	-50
Avustukset						0
Muut menot						0
Sisäiset erät	55				26	-26
Toimintamenot yhteensä	14 895	17 561		17 561	13 914	2 666
TOIMINTAJÄÄMÄ/-KATE	-14 895	-17 561		-17 561	-13 914	
Suunnitelmapoistot						
TULOS	-14 895			-17 561	-13 914	
Tunnusluvut:						
NETTOMENOT / ASUKAS	2			3	2	

TOIMIELIN:	Kunnanhallitus
TEHTÄVÄALUE:	1150 Yleishallinto
TILIVELVOLLINEN:	Hallintojohtaja

Selostus tehtäväalueesta:

Yleishallinnon tehtäväalueeseen kuuluvat seuraavat tehtävät: vaalit, luottamushenkilöjohto, keskushallinto, talouspalvelut, henkilöstöpalvelut, yhdyskuntasuunnittelu ja muu yleishallinto. Muu yleishallinto käsittää elinkeinopalvelut, joukkoliikenteen, oikeusturvapalvelut, yleisavustukset ja jäsenmaksut sekä maaseutupalvelut. Yleishallinto tuottaa muille osastoille yleisjohdon ja talous-, henkilöstö- ja tietohallinnon palvelut sekä asiakas- ja toimistopalvelut. Ne laskutetaan hallintokunnilta sisäisinä erinä ja kirjataan yleishallinnon sisäisiksi tuloiksi.

Vapaa-ajanasuntotoimikunnan toiminta alkoi vuonna 2015. Tarkoituksena on lisätä vuorovaikutusta kunnan ja vapaa-ajanasukkaiden välillä sekä osallistaa vapaa-ajanasukkaita kunnan kehittämiseen.

Eduskuntavaalit järjestettiin huhtikuussa 2015.

Vuoden 2015 yrityspalveluiden määrärahat varattiin yleishallintoon, elinkeinoasiamies aloitti 1.8.2015.

Tehtävä: Yleishallinto

Tavoite 1	Pitkän aikavälin tavoitteena sähköiseen arkistointiin siirtyminen	
	Mittari Järjestelmän hyödyt/haitat (kuvaus osavuosisiraportissa)	Tavoitetaso Tehtäväluokituksen päivittäminen vuoden 2015 aikana.
Toteutuminen	Tehtäväluokituksen päivitystä ei ole tehty. Päivitys tullaan tekemään tehtävien kartoituksen yhteydessä. Pitkän aikavälin tavoitteen eli sähköiseen arkistointiin siirtymisen osalta tavoitteena on ollut ensin saada paperiarkistointijärjestelmä järjestetyksi. Vuonna 2016 järjestellään fyysisesti vanhojen kuntien, Pälkäneen ja Luopioisten, arkistomateriaali Pälkäneen kunnanvirastolle keskitetysti.	
Tavoite 2	Työllistämistoimien vaikuttavuuden parantaminen	
	Mittari Mm. aktivointiaste ja asiakasmäärä	Tavoitetaso Erityisesti pitkäaikaistyöttömien työllistäminen esim. työpajalle enenevässä määrin
Toteutuminen	Tavoite on osin toteutunut. Kostiakeskuksen toiminta käynnistyi 1.12.2015. Työllisyyden hoidon yhteiset mallit ja toimintakäytännöt tarkistetaan loppuvuoden 2016 aikana.	

Tehtävä: Talouspalvelut

Tavoite 3	Populus-järjestelmän tehokas hyödyntäminen palvelussuhdetta koskevis- sa asioissa	
	Mittari Tavoitteen toteutumista seurataan osavuosisiraporteissa.	Tavoitetaso Populus-järjestelmän (tai jonkin muun yhteisesti sovitun toimintamallin mukainen) kehitys- keskustelu ja poissaolokeskustelu sekä Popu- luksen henkilöstöraportointi -osiot ovat aktiivisessa käytössä.
Toteutuminen	Tavoite on osin toteutunut. Populuksen kehityskeskustelupohja on otettu käyttöön. Henkilöstöraportoinnin tehokas käyttöönotto vaatii koulutusta Kangasalan kanssa ja tilannetta selvitetään.	

Tehtävä: Henkilöstöhallinto

Oppisopimuskoulutukseen ja työllistämiseen keskitetysti varattu määräraha jaetaan vuoden aikana toteutumien mukaisesti hallintokunnille. Koululaisten kesätyöllistämistä varten varattu määräraha, josta osalla aktivoidaan ja tuetaan paikallisia yrityksiä ottamaan koululaisia kesätyöhön.

Tyhytoiminnassa on käytössä liikuntasetelit. Talousarvioon on sisällytetty liikuntaseteleihin määrärahaa 150€/henkilö. Omavastuuosuus on 50 %. Tasasumman käyttäminen keventää huomattavasti liikuntasetelien käsittelyä.

Tavoite 4	Henkilöstön työhyvinvoinnin ja työturvallisuuden parantaminen
-----------	---

	<p>Mittari Käydyt kehityskeskustelut (määrä)</p> <p>Käydyt tukineuvottelut (määrä)</p> <p>Sairauspoissaolot ja työtapaturmat (määrä)</p> <p>Riskikartoitusraportit ja dokumentoinnit</p> <p>Järjestetyt palvelussuhdetta koskevat koulutukset.</p>	<p>Tavoitetaso Kehityskeskustelu käydään jokaisen kanssa vuosittain ja sen yhteydessä kartoitetaan myös mahdollinen työkyvyn tuen tarve.</p> <p>Varhaisen tuen toimintamallia käytetään aktiivisesti ehkäisemään sairauspoissaoloja ja niiden pitkitymistä.</p> <p>Sairauspoissaolojen ja niiden pitkitymisen vähentyminen.</p> <p>Työturvallisuutta uhkaavat riskit on kartoitettu kattavasti kaikilla kunnan työpaikoilla, ja tarvittavat toimenpiteet tehty tai suunniteltu ja aikataulutettu.</p> <p>Esimiesten entistä parempi ja varmempi osaaminen palvelussuhdeasioissa.</p>
Toteutuminen	Tavoite on osin toteutunut.	

Tehtävä: Kaavoitus

1. Pälkäneen kehityskuvan toteuttamisohjelman aloittaminen

Kehityskuvan toimeenpano on aloitettu vuonna 2014 vastuuttamalla ja aikatauluttamalla kärkihankkeiden eteenpäinvieminen. Vuonna 2015 käynnistetään vuorovaikutteisella työtavalla toteutettava Pälkäneen lähiliikkumisympäristön kehittämishanke, jonka käynnistämiseen on varattu 5.000 euroa.

2. Rautajärven osayleiskaava (ns. kyläkaava)

Oikeusvaikutteisen osayleiskaavan laatiminen on ehdotusvaiheessa. Tavoitteena on saada kaava hyväksytyksi vuonna 2015.

3. Roholan asemakaava

Roholan asemakaava on ehdotusvaiheessa. Tavoitteena on saada kaavamuutos valtuuston hyväksyttäväksi vuonna 2015.

4. Tommolan alueen asemakaava

Tavoitteena on jatkaa Tommolan asemakaavatyötä ja saada kaavamuutos valtuuston hyväksyttäväksi vuoden 2015 aikana.

5. Aitoon keskustan asemakaavan muutos

Keskustelu kaavan tavoitteista on tarpeen käydä ensin, jolloin kaavasta päättäminen siirtyy vuodelle 2015.

6. Epaalan alueen asemakaavat:

- Pappilan asemakaava
- Kuulialan asemakaava
- Taka-Vaijalan ja Kuulialan vanhan kylän asemakaava

Epaala-Kuulialan osayleiskaava-alueelle määriteltiin asemakaavoin suunniteltavia alueita. Kyseiset alueet on jaettu kolmeen osakokonaisuuteen. Pappilan, Kuulialan sekä Taka-Vaijalan ja Kuulialan vanhan kylän asemakaavat ovat luonnosvaiheessa. Niiden on tavoitteena valmistua vuoden 2015 aikana.

7. Kyttäläntien selvitys

Roholan suunnitteilla oleva asemakaava-alue yhdistyy Pälkäneen keskustaajaman muuhun asemakaavaan Kyttäläntien seudun kautta. Roholan kaavoitustyön yhteydessä on noussut esille tarve selvittää uuden ja vanhan asemakaavan yhdistyminen tarkemmin. Vuonna 2014 on aloitettu Kyttäläntien alueen selvitys, joka kattaa viheryhteystarpeiden, kevyen liikenteen yhteystarpeiden, kulttuurirympäristön ja kaavojen ajantasaisuuden selvittämisen.

Hankkeet v. 2015–2017 kustannusarvioineen

HANKE	Hankevuodet	Hankkeen vuosikustannukset		
		TA 2015	TS 2016	TS 2017
YLEISHALLINTO				
Nuorten ja pitkäaikaistyöttömien työpaja	2015–2017	31.635	32.000	8.000

Työpajahankkeelle on haettu ELY-keskukselta jatkoavustusta 31.3.2017 saakka. Vuosien 2015–2017 kustannukset ovat yhteensä 143 270 euroa, josta kunnan rahoitusosuus on 50 %. Avustus haetaan ELY-keskukselta vuosittain. Paja toimii verkostomaisesti seinättömänä työpajana, ja tarjoaa työllistymistä ja kouluttautumista tukevia palveluita ja toimenpiteitä pälkäneläisille työttömille työnhakijoille.

1150 YLEISHALLINTO

TOIMINTATULOT	TP 2014	TA 2015	Muutos	TA + muutos	TP 2015	Poikkeama
Myyntitulot	112 749	72 600	0	72 600	62 808	-9 792
Maksutulot	9	0	0	0	582	582
Tuet ja avustukset	253 631	360 400	0	360 400	329 530	-30 870
Muut tulot	416 534	307 000	0	307 000	81 813	-225 187
Sisäiset erät	1 102 390	946 153	0	946 153	1 110 820	164 667
Toimintatulot yhteensä	1 885 313	1 686 153	0	1 686 153	1 585 552	-100 601
TOIMINTAMENOT						
Henkilöstömenot	1 311 434	1 481 691	0	1 481 691	1 370 240	-111 451
Palvelujen ostot	894 642	928 306	0	928 306	901 739	-26 567
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	48 607	46 460	0	46 460	70 195	23 735
Avustukset	11 106	331 500	0	331 500	263 714	-67 786
Muut menot	60 279	41 487	0	41 487	80 548	39 061
Sisäiset erät	69 492	81 918	0	81 918	60 456	-21 462
Toimintamenot yhteensä	2 395 560	2 911 362	0	2 911 362	2 746 892	-164 470
TOIMINTAJÄÄMÄ/-KATE	-510 247	-1 225 209	0	-1 225 209	-1 161 341	-265 071
Suunnitelmapoistot	-21 081	-13 422			-9 933	
TULOS	-531 328					
Tunnusluvut:						
NETTOMENOT / ASUKAS	-76			-182	-175	

TOIMIELIN:	Kunnanhallitus
TEHTÄVÄALUE:	1400 Kehittämispalvelut
TILIVELVOLLINEN:	Hallintojohtaja

Selostus tehtäväalueesta:

Sisältää kehittämishankkeisiin varatut määrärahat sekä kehittämispäällikön henkilöstömenot. Kehittämispäällikön vastuualueina ovat mm. asuintonttien myynti sekä markkinointi ja erilaiset kehittämistehtävät sisältäen mm. kehityskuvan ja sisäisten prosessien kuvaamistyön koordinoinnin. Kehittämispäällikkö toimii kunnan hyvinvointikoordinaattorina. Elokuun alusta kehittämispalveluiden henkilöresurssija on lisätty palkkaamalla kuntaan elinkeinoasiamies sekä siirtämällä 40 % kulttuurituottajan työpanoksesta kehittämispalveluihin.

Kunnan näkyvyyteen ja markkinointiin on tarkoitus panostaa entistä enemmän vuonna 2015.

Pälkäneen kunta on perustettu vuonna 1866, joten perustamisesta tulee vuonna 2016 kuluneeksi 150 vuotta. Vuonna 2015 aletaan valmistella juhluvuotta.

Tonttimyynti

Kunnan tontit eivät ole menneet kaupaksi odotetulla tavalla. Tilanteeseen vaikuttaa yleinen taloudellinen tilanne, mutta myös kunnan näkyvyyteen ja houkuttelevuuteen on tarpeen panostaa. Tonttimyyntiä on kehitettävä ostajaystävällisempään suuntaan, tontteja on pidettävä riittävä määrä tarjolla ja tonttien kanssa on kyettävä tarjoamaan ostajalle uudenlaista lisäarvoa.

Tavoite 1	Tonttimyynnin vilkastuminen Tonttimyynti vilkastuu vuodesta 2014. Vuoden 2014 tammi-lokakuun aikana myytiin 3 tonttia.	
	Mittari Myytyjen tonttien määrä.	Tavoitetaso Vuoden 2015 aikana myydään vähintään 4 tonttia.
Toteutuminen	Vuoden 2015 aikana myytiin kaksi tonttia.	

Markkinointi

Vuoden 2014 aikana on aloitettu markkinointisuunnitelman valmistelu ja suunnitelma on tarkoitus saada valmiiksi vuoden 2015 aikana. Suunnitelman pohjalta markkinointia voidaan jatkossa suunnitella kokonaisvaltaisemmin ja parantaa markkinoinnin tuloksellisuutta.

Tavoite 2	Markkinointisuunnitelman laatiminen Tehdään kunnan markkinointisuunnitelma ja parannetaan näin markkinoinnin kokonaissuunnittelua.	
	Mittari Markkinointisuunnitelma valmistuu.	Tavoitetaso Markkinointisuunnitelma on valmistunut.
Toteutuminen	Kunnan elinvoimastrategia on hyväksytty 8.2.2016. Helmi-maaliskuussa käynnistetään kunnan brändityö ja uuden visuaalisen ilmeen suunnittelu. Markkinointisuunnitelma laaditaan vuoden 2016 aikana.	

Elinkeinopoliittinen ohjelma

Kunnan sekä yrittäjä- ja tuottajajärjestöjen yhteistyönä valmistui loppuvuodesta 2010 elinkeinopoliittinen ohjelma, joka on päivitetty huhtikuussa 2013 siten, että sen tavoitteet ovat linjassa kuntastrategian 2013–2018 kanssa. Elinkeinopoliittiseen ohjelmaan on lisätty Yritys-Suomi Pälkäneen toimintasuunnitelma. Ohjelmaan perustuen on yhteistyössä ohjelman laatijatahojen kanssa asetettu seuraavat tavoitteet:

1. Yrittäjäjärjestöjen vaikutusmahdollisuuksien turvaaminen elinkeinopoliittisen ohjelman ja elinkeinostrategioiden päivittämisessä.
2. Nopeiden tietoliikenneyhteyksien varmistaminen koko kunnassa
3. Elinkeinoasioiden riittävä resursointi
4. Yritysvaikutusten huomioiminen päätöksenteossa
5. Kunnan internetsivujen kehittämistarpeiden analysointi, käyttäjäkokemusten kerääminen ja elinkeinopoliittikan näkyvyyden lisääminen

Kunnan ja elinkeinoelämän yhteistyötä vahvistetaan vuoden 2015 aikana.

Kunnan toteutusvastuulla olevat hankkeet

Vuoden 2015 alkaessa käynnissä ei ole kunnan toteutusvastuulla olevia hankkeita.

Tavoitteena on saada Pirkan Helmi ry:n kautta maaseuturahastosta rahoitus Maaseutupuisto 2 – investointihankkeelle. Vaiheen 2 tavoitteena on toteuttaa maaseutupuiston reitti kokonaisuudessaan. Hankesuunnitelma päivitetään alkuvuodesta. Ohjelmakausi 2014–2020 käynnistyy keväällä 2015.

Alustavasti on suunniteltu myös toimintakeskuksen perustamista, johon haettaisiin rahoitusta ELY-keskukselta Euroopan Sosiaalirahastosta. Tavoitteena olisi löytää työllistymisen/kuntoutumisen mahdollisuuksia pitkään työmarkkinoilta poissaolleille, ja samalla keskus voisi toimia etäpalvelujen matalan kynnyksen toteuttamispaikkana. Hankehaku on vuodenvaihteessa 2014-2015.

Muut hankkeet (kunnan maksuosuus, ei toteutusvastuuta)

Pirkan Helmi ry

- Paikallinen Leader-toimintaryhmä, joka toimii Pälkäneen, Akaan, Urjalan ja Valkeakosken muodostamalla alueella. Pälkäne liittyi vuoden 2014 alussa Pirkan Helmi ry:hyn, ja Pomoottori ry:n toiminta ajetaan alas vuonna 2014. Toimintaryhmän kautta voi hakea maaseudun mikroyrityksille tarkoitettuja yritystukia sekä yhteisötoimijoille tarkoitettuja yleishyödyllisiä hanketukia.

Suomen kasvukäytävä (HHT) -hanke

- Hankkeen tavoitteena on Helsingin, Hämeenlinnan ja Tampereen välisen alueen tutkiminen ja kehittäminen. Hankkeessa kehitetään alueen toimijoiden välistä yhteistyötä sekä tehdään yhteistä edunvalvontaa suurten, valtakunnallisestikin merkittävien hankkeiden toteuttamiseksi. Hankkeen toteutusaika on 1.9.2013–31.8.2015. Hanketta edelsi 1.4.2013 alkanut esiselvitysvaihe. Pälkäneen kunnan rahoitusosuus 2013–2015 on yhteensä 14 000 euroa.

Hankinta-asiamiespalvelu

- Pirkanmaan Yrittäjät ry hallinnoi vuonna 2014 Hankinta-asiamiespalvelu -hanketta, joka neuvoo alueen pienyrityksiä julkisiin hankintoihin ja kilpailutuksiin liittyvissä kysymyksissä sekä tarjoaa kuntien hankintayksiköille apua hankintojen suunnitteluun ja valmisteluun liittyen. Pirkanmaan Yrittäjät ry jatkaa hankinta-asiamiespalvelua omana toimintanaan vuonna 2015. Pälkäneen kunnan maksuosuus on noin 700 euroa.

Pirkanmaan Yrityskummit ry

- Pirkanmaan Yrityskummit ry tarjoaa yrityskummitoimintaa pirkanmaalaisille yrityksille.

HANKE	Hankevuodet	Hankkeen vuosikustannukset		
		TA 2015	TS 2016	TS 2017
KEHITTÄMISPALVELUT				
Pirkanmaan yrityskummit, jäsenmaksu vuosittain	2012–	750	750	750
Pirkan Helmi ry	2014–2020	13.676	13.676	13.676
Suomen kasvukäytävä (HHT)	2013–2015	6.000		
Hankinta-asiamiespalvelu	2014–2015	700		
Varaus hankkeisiin		7.000	7.000	7.000

Talous

1400 KEHITTÄMISPALVELUT

TOIMINTATULOT	TP 2014	TA 2015	Muutos	TA + muutos	TP 2015	Poikkeama
Myyntitulot			0	0	30	-30
Maksutulot			0	0		0
Tuet ja avustukset	23 639	86 400	0	86 400	0	86 400
Muut tulot	180	0	0	0	925	-925
Sisäiset erät			0	0		0
Toimintatulot yhteensä	23 819	86 400	0	86 400	955	85 445
TOIMINTAMENOT						
Henkilöstömenot	86 630	100 063	27 000	127 063	95 917	-31 146
Palvelujen ostot	48 660	77 500	0	77 500	58 981	-18 519
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	989	8 200	0	8 200	2 331	-5 869
Avustukset		23 000	0	23 000	7 249	-15 751
Muut menot	2 179	22 889	0	22 889	2 261	-20 628
Sisäiset erät	16 663	13 496	0	13 496	16 256	2 760
Toimintamenot yhteensä	155 121	245 148	27 000	272 148	182 996	-89 152
TOIMINTAJÄÄMÄ/-KATE	-131 302	-158 748	-27 000	-185 748	-182 041	-3 707
Suunnitelmapoistot						
TULOS	-131 302	-158 748		-185 748	-182 041	
Tunnusluvut:						
NETTOMENOT / ASUKAS	-20			-28	-27	

TOIMIELIN:	Kangasalan yhteistoiminta-alue
TEHTÄVÄALUE:	2100 Sosiaalipalvelut
TILIVELVOLLINEN:	Kunnanjohtaja

Selostus tehtäväalueesta:

Sosiaalipalvelut siirtyivät Kangasalan yhteistoiminta-alueelle kunnanvaltuuston päätöksellä § 77 vuoden 2014 alusta lukien. sosiaalipalvelujen henkilöstöä siirtyi samassa yhteydessä Kangasalan kunnan alaisuuteen 117 henkilöä.

Tilaus käsitellään Pälkäneen kunnanhallituksessa. Talousraportointi tulee tapahtumaan kolmannes vuosittain.

TEHTÄVÄ:

Sosiaalipalvelut

Kaikki sosiaalihuoltolain mukaiset palvelut siirtyivät yhteistoiminta-alueelle 1.1.2014. Toimintaohjeisiin ja asiakasmaksuihin tuli joitakin muutoksia ja yhtenäistyksiä, joita on toteutettu vuoden 2014 aikana ja ovat jatkuneet edelleen 2015 vuonna.

Kangasalan sosiaali- ja terveyskeskus tekee tiivistä yhteistyötä Tampereen seudun kuntien kanssa. Tampere hoitaa Pirkanmaan kuntien sosiaalipäivystyksen ja lastensuojelun sijaishuoltopaikkojen hankinnan. Vuonna 2015 astui voimaan uusi sosiaalihuoltolaki. Tämä tiukensi asiakasprosesseihin liittyviä vaatimuksia ja tulee lisäämään myös lisärahoitustarvetta.

Sosiaalipalveluiden tilinpäätöksessä 2015 suurimmat muutokset tapahtuivat kehitysvammahuollossa ja vammaispalvelussa. Asiakasmäärät kasvoivat samoin kuin kustannukset. Talousarviota 2015 laadittaessa alkuperäinen tilaus oli 14 741 024€, jota pienennettiin 14 200 000€:oon. Kangasalan kunta laskutti sosiaali- ja terveyspalveluissa ennakoon 14 316 347€. Toteuma oli 14 489 346€. Lisälaskutettavaa jäi näin ollen 172 999€.

2100 SOSIAALIPALVELUT

TOIMINTATULOT	TP 2014	TA 2015	Muutos	TA + muutos	TP 2015	Poikkeama
Myyntitulot	3 407			0		0
Maksutulot	-39					0
Tuet ja avustukset	262 524	0	0	0	230 000	230 000
Muut tulot	102 853	0			5 704	5 704
Sisäiset erät						0
Toimintatulot yhteensä	368 745	0	0	0	235 704	235 704
TOIMINTAMENOT						
Henkilöstömenot	378 042	344 470	0	344 470	302 426	-42 044
Palvelujen ostot	8 453 605	8 935 247	0	8 935 247	8 899 922	-35 325
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	211	0	0	0	79	79
Avustukset	269 255	0	0	0	274 572	274 572
Muut menot	68 439	0	0	0	41 250	41 250
Sisäiset erät	1 420		0	0		0
Toimintamenot yhteensä	9 170 972	9 279 717	0	9 279 717	9 518 249	238 532
TOIMINTAJÄÄMÄ-KATE	-8 802 227	-9 279 717	0	-9 279 717	-9 282 545	474 236
Suunnitelmapoistot	-11 773					
TULOS	-8 814 000	-9 279 717		-9 279 717	-9 282 545	
Tunnusluvut:						
NETTOMENOT / ASUKAS	-1 309			-1 366	-1 395	

TOIMIELIN:	Kangasalan yhteistoiminta-alue
TEHTÄVÄALUE:	2250 Terveyspalvelut
TILIVELVOLLINEN:	Kunnanjohtaja

Selostus tehtäväalueesta:

Tehtäväalue koostuu perusterveydenhuollosta ja erikoissairaanhoidosta.

Pälkäneen kunta kuuluu Kangasalan yhteistoiminta-alueeseen.

TEHTÄVÄ: Perusterveydenhuolto/erikoissairaanhoido

Kuvaus toiminnasta 2015

Terveyspalveluihin kuuluvat avovastaanotot (vastaanotot, röntgen ja päivystys), terveysneuvonta, kuntoutus, suun terveyspalvelut, terveyskeskussairaala ja erikoissairaanhoido. Terveyspalveluiden tarkoituksena on tuottaa kuntalaisten terveyttä ja hyvinvointia edistäviä terveyden- ja sairaanhoidon palveluita sekä vastata erikoissairaanhoidon palvelujen hankinnasta yhteistyössä kehyskuntien tilaajarenkään kanssa. Perusterveydenhuoltoa vahvistetaan mm. työnjakoja kehittämällä, pitkäaikaissairaanhoidon hoitomallia laajentamalla ja matalan kynnyksen palveluita lisäämällä.

Perusterveydenhuollon yö- ja viikonloppupäivystys järjestetään Valkeakosken aluesairaalassa. Tampereen kehyskunnat muodostavat yhteisen erikoissairaanhoidon palvelujen tilaajarenkään ja tekevät tiivistä yhteistyötä muissakin sosiaali- ja terveystoimen palveluissa. Sosiaali- ja potilasiamiespalvelut ostetaan Tampereen kaupungilta.

Tampere järjestää vastuukuntana ympäristöterveydenhuollon palvelut 1.1.2015 alkaen. Ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueeseen kuuluvat Tampere, Orivesi, Kangasala, Pälkäne, Valkeakoski, Urjala ja Akaa.

Talousarviota 2015 laadittaessa sosiaali- ja perusterveydenhuollon alkuperäinen tilaus oli 14 741 024€, jota pienennettiin 14 200 000€:oon. Perusterveydenhuollon osuus talousarviossa oli 5 855 777€. Kangasalan kunta laskutti sosiaali- ja terveyspalveluissa ennakkoon 14 316 347€. To-teuma oli 14 489 346€. Lisälaskutettavaa jäi näin ollen 172 999€.

Erikoissairaanhoidoa varten talousarvioon varattiin määrärahaa 8 018 793€ ja ensihoidon kunta-osuutta varten 351 900€. Erikoissairaanhoidon laskutus kalliin hoidon tasauksen jälkeen oli 7 024 331€. Laskutukseen nähden Pälkäneen kunnalle on tulossa palautusta 526 235€.

Talous

2250 TERVEYSPALVELUT

TOIMINTATULOT	TP 2014	TA 2015	Muutos	TA + muutos	TP 2015	Poikkeama
Myyntitulot						
Maksutulot						
Tuet ja avustukset						
Muut tulot					538	538
Sisäiset erät						
Toimintatulot yhteensä					538	538
TOIMINTAMENOT						
Henkilöstömenot	283 407	264 686		264 686	301 980	37 294
Palvelujen ostot	13 429 880	14 390 433		14 390 433	13 276 831	-1 113 602
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	372					
Avustukset						
Muut menot						
Sisäiset erät						
Toimintamenot yhteensä	13 713 659	14 655 119		14 655 119	13 578 811	-1 076 309
TOIMINTAJÄÄMÄ/-KATE	-13 713 659	-14 655 119		-14 655 119	-13 578 273	-1 075 771
Suunnitelmapoistot						
TULOS	-13 713 659	-14 655 119		-14 655 119	-13 578 273	
Tunnusluvut:						
	TP 2014			TA 2015	TP 2015	
NETTOMENOT / ASUKAS	-2 040			-2 157	-2 041	
- perusterveydenhoito	-812			-862	-847	
- erikoissairaanhoido	-1 142			-1 180	-1 056	
- ensihoidon kuntaosuus	-44			-52	-55	

Henkilöstömenot ovat kunnan vastuulle tulleita lakkautettujen terveydenhoidon toimintayksiköiden eläkemenoperusteisia maksuja.

	TP 2014	TA 2015	TP 2015
Perusterveydenhoito	5 456 934	5 855 777	5 636 503
Ympäristöterveydenhuolto		148 963	138 832
Erikoissairaanhoido	7 676 953	8 018 793	7 024 331
Ensihoidon kuntaosuus	295 993	351 900	365 520
Muut ulkopaikkakuntakäynnit			
Yhteensä	13 429 880	14 375 433	13 165 186
Muutos %	7,3	7,0	-2,0
	TP14/TP13	TA15/TP14	TP15/TP14
Muutos % / perusterveydenhoito	17,20	7,31	3,29
Muutos % / erikoissairaanhoido	1,70	4,45	-8,50
Muutos % / ensihoidon kuntaosuus	-3,47	18,89	23,49

TOIMIELIN:	Sivistyslautakunta
TEHTÄVÄALUE:	4100 Koulutus-, varhaiskasvatus- ja kirjastopalvelut
TILIVELVOLLINEN:	Sivistystoimenjohtaja

Selostus tehtäväalueesta:

Sisältää keskitettyjen osastopalveluiden, peruskoulu-, lukio- ja varhaiskasvatuspalveluiden sekä muun sivistystoiminnan mukaan lukien kirjaston tehtävät.

TEHTÄVÄ: KESKITETYT OSASTOPALVELUT JA PERUSKOULUPALVELUT

Tavoitteena on toteuttaa laadulliset, tasapuoliset ja lähikouluperiaatteella toimivat perusopetuksen palvelut. Lähtökohtana on, että lapsille taataan opetukselliset ja sivistykselliset perusoikeudet. Pälkäneellä halutaan kasvattaa oppilaista vastuuntuntoisia, rehellisiä, tasapainoisia ja muita ihmisiä kunnioittavia lapsia ja nuoria, jotka käyttäytyvät hyvin, ovat suvaitsevaisia ja yhteistyökykyisiä. Opetus järjestetään siten, että se tukee oppilaan kulloistakin oppimis- ja kehitysvaihetta.

Opetushenkilöstön koulutuksessa ollaan mukana Länsi-Suomen aluehallintoviraston rahoittamassa Tampereen seudun Osaava-hankkeessa.

Lukuvuodelle 2014 - 2015 on saatu opetushallitukselta 18 000 euron avustus koulujen kerhotoiminnan kehittämiseen. Kerhoja toteutetaan lukuvuoden 2014 - 2015 aikana kuudessa koulussa.

Yhteistyö Anna Tapion säätiön kanssa on perustunut lukuvuodesta 2011 - 2012 alkaen kunnan ja säätiön väliseen perusopetuksen järjestämissopimukseen. Sopimukseen perustuen Anna Tapion koulussa on aloittanut kotoa käyviin oppilaiden ryhmä. Oppilaat entisen Luopioisten alueelta voivat vapaaehtoisuuteen pohjautuen hakeutua oppilaiksi Anna Tapion kouluun. Kunnan ja säätiön yhteinen ohjausryhmä seuraa toiminnan toteutumista.

Kirkonkylän koulu muuttuu neliopettajaisesta koulusta kolmiopettajaiseksi kouluksi 1.8.2015 alkaen.

Perusopetuksen opetussuunnitelmatyö on käynnistynyt kevätkaudella 2014 ja jatkuu kevätkaudelle 2016. Opetussuunnitelmat uudistuvat 1.8.2016 alkaen. Sivistystoimenjohtaja on perustunut esi- ja perusopetuksen henkilöstöstä koostuvan työryhmän valmistelevaan asiaan.

Turvallisuuden Vihreä Risti (web-pohjainen järjestelmä) on otettu käyttöön kaikissa kunnan peruskouluissa vuoden 2014 aikana pilotti-vaiheen jälkeen. Sen avulla pyritään kehittämään ja parantamaan fyysistä oppimisympäristöä ja sen turvallisuutta.

Opettajien pedagogiseen ICT-ohjaukseen on saatu OKM:n avustus vuosille 2014-2016 yhteensä 3800 €.

Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki tuli voimaan 1.8.2014. Laki lisää kunnan velvoitteita oppilas- ja opiskelijahuollon järjestämisessä ja organisoimisessa. Oppilashuoltoa järjestetään olennaisesti eri tavalla kuin aiemmin. Tämä edellyttää edelleen kouluttautumista ja tehtävien järjestelyä.

Yksikkökohtaiset menot, euroa/oppilas

Yksikkö	TP 2014	TA-2015	TP 2015	Oppilaat 2014	Oppilaat 2015
Aitoon koulu	10.276	11.187	11.832	47	43
Harhalan koulu	7.202	8.207	8.297	36	33
Kirkonkylän koulu	7.191	7.944	8.006	63	60
Kostian koulu	6.900	6.831	6.379	289	308
Rautajärven koulu	9.719	11.118	10.299	31	29
Pälkäneen yhteiskoulu	8.224	9.148	9.187	180	165
Oppilaita yht.				646	638

Oppilasmäärät tilastointipäivän 20.9. mukaan.

Koulukohtaisiin menoihin ei sisälly koulukuljetuskuluja, ne sisältyvät yhteisiin palveluihin.

Tavoite 1	Perusopetuksen opetus- ja oppilashuoltopalveluiden resurssienhallinnan mallin kehittäminen	
	Mittari Resurssimittaristo (kokeiluvaihe)	Tavoitetaso Mittariston toimiva käyttöönotto vuoden loppuun mennessä luokkatasoilla 1-6
Toteutuminen	Resurssimittarien käyttöönotossa on edetty vaiheittain. Sitä on käytetty mm. tuntikehyksen päätösvalmistelussa ja oppilashuoltopalvelujen resursseja arvioitaessa.	

Tavoite 2	Opetushenkilöstön jatkuva kouluttautuminen ja osaamisen päivittäminen	
	Mittari Opetushenkilöstön kouluttautumisen seuranta ja rekisteröinti	Tavoitetaso Osallistutaan vähintään kolmeen koulutukseen/opettaja/vuosi.
Toteutuminen	Perusopetuksen henkilöstön koulutusresurssit on suunnattu pääosin opetussuunnitelmatyöhön ja opettajien ict-valmiuksien parantamiseen.	

Henkilöstösuunnitelma 2015 – 2017

Koulunkäyntiavustajien määrää arvioidaan vuosittain. Tavoitteena on, että määräaikaisten avustajien määrää voidaan vähentää kahdella 1.8.2015 alkaen.

Tavoite ei ole toteutunut.

Perusopetuksen luokilta 1-6 poistuu yksi opettajan virka 1.8.2015 alkaen.

Tavoite on toteutunut.

TEHTÄVÄ: VARHAISKASVATUS 2015

Varhaiskasvatus

Uuden varhaiskasvatuslain syntyminen on pitkittynyt. Todennäköistä kuitenkin on, että se saadaan aikaan ensi vaalikauden aikana. Mahdollisen päivähoidon subjektiivisen oikeuden rajoittamisen vuoksi, varhaiskasvatus kehittää avointa kerhotoimintaansa.

Kerhotoiminta keskitetään Pikkuharjun tiloihin, jossa se aloitti toimintansa 15.09.2014. Näin ollen Mukulaari -toiminta Pirtissä loppuu viimeistään vuoden vaihteessa.

Kustannussäästöjä haetaan mm. toiminnan keskittämällä erityisesti loma-aikoina. Palveluverkkoa supistetaan, kun Puistolän ryhmäperhepäiväkotia lakkautetaan 1.8.2015 alkaen. Palvelukykyimme supistus ei tule juurikaan vaikuttamaan.

Aitoon päiväkodin korjauksen suunnitteluvaihe päättyy marraskuun puolivälissä 2014. Tämän jälkeen pyydetään urakkatarjoukset tavoitteena saada urakoitsija vuoden 2015 alkuun mennessä.

Urakka toteutuessaan valmistunee ensi syksyyn mennessä. Tällöin Pukkivuoren toiminta loppuu ja lapset sieltä siirtyvät uuteen Aitoon päiväkotiin.

Varhaiskasvatuksen sähköisiä palveluja tullaan kehittämään. Erityisesti sähköisen päivähoitohakemuksen saaminen on hyvin tärkeää asiakaslähtöisyyden kannalta sekä myös ajan- käytön säästöllisistä syistä. Tuntiperustainen päivähoitomaksujärjestelmä tekee tuloaan valtakunnan tasolla. Siksi meidänkin tulee siihen valmistautua. Olemme vuoden loppuun asti yhteishankkeessa Daisy-mobiilijärjestelmän kanssa, mikä osaltaan palvelisi niin sähköisten toimintojen kehittämistä kuin tuntiperusteiseen päivähoitomaksuun siirtymistä. Muita kehitettäviä sähköisiä toimintoja ovat mm. käyttöasteraportointi, päiväkirjamerkintöjen toteutus ja hoitoaikavaraukset. Päivähoidon tietojärjestelmä tultaneen kilpailuttamaan ensi vuoden aikana. Päivähoidon prosessit ollaan työstetty kuluvan syksyn aikana. Ydinprosesseista asiakkuuden syntyminen, lasten hoito ja kasvat/ varhaiskasvatus on muodostettu 14 laatukriteeriä, joita tullaan ensi vuoden aikana työstämään yksiköissä aluejohtajien johdolla. Myös näihin liittyvää koulutusta tullaan järjestämään

Esiopetus

Esiopetuksen uusi oppilashuoltolaki astui voimaan 1.8.2014 alkaen. Lakia on jalkautettu esiopetusryhmiin aluejohtajien johdolla. Yksikkökohtaiset oppilashuoltosuunnitelmat valmistuvat lokakuun 2014 aikana. Esiopetuksen koko opetussuunnitelma tulee muuttumaan ja sen työstäminen alkaa vuoden 2015 alusta. Uuden esiopetuksen opetussuunnitelma on oltava valmiina 1.8.2016 mennessä. Yhtenä uutena sisältönä on monilukutaito ja siinä mediakasvatus, jonka osuutta pyrimme lisäämään esiopetusryhmissä. Esiopetuksen ja ap/ip-toiminnan yhteistyötä henkilöstöresurssien suhteen tulemme lisäämään ja kehittämään. Varhaiskasvatuksen erityisopettajan ja koulujen erityisopettajien resursseja yhdistetään siten, että esiopetukseen tulevat lapset saavat aikaisempaa enemmän tukea kielellisissä haasteissa, puheopetuksen alueella.

Tavoite 1	Varhaiskasvatuksen laadun kehittäminen ja tasapuolistaminen yhteisen laatukriteeristön avulla	
	Mittari Palvelukykykysely, koulutukset, laatukriteerit	Tavoitetaso Synnyttämme keskustelevan kasvatuskulttuurin, jonka avulla tuotamme entistä laadukkaampia päivähoitopalveluja

Toteutuminen	Laatukriteereitä on työstetty yksiköissä. Vartu -työryhmä on kokoontunut n. kerran kuukaudessa. Sen teemat ovat olleet yhteydessä laatukriteereihimme. On syntynyt ajatus kasvattajakahviloiden synnyttämisestä. Niiden avulla saamme lisättyä pedagogista keskusteluumme ja ne palvelevat meidän tulevaa varhaiskasvatussuunnitelman päivitys työtämme vuonna 2016.
--------------	--

Tavoite 2	Päivähoidon sähköisten palveluiden kehittäminen tiedon kulun helpottamiseksi niin asiakkaiden kuin päivähoiton henkilöstön näkökulmasta.	
	Mittari Uusien sovellusten käyttöönotto ja niiden toimivuus. Asiakaskysely	Tavoitetaso Tiedon kulun ja saannin nopeus. Raportoinnin helppous
Toteutuminen	Uusi Daisy -sovellusjärjestelmä otettiin käyttöön marraskuun aikana (ei tuotanto käytössä). Lasten vanhemmille on järjestetty aiheesta info – tilaisuudet. Myös henkilökunnan koulutustilaisuudet on pidetty. Järjestelmää emme kuitenkaan pystyneet vielä ottamaan tuotantokäyttöön mm. rajapinta ja maksuluokkien määritysongelmien vuoksi. Järjestelmä on muilta osin aktiivisessa käytössä (vanha järjestelmä rinnalla).	

Henkilöstösuunnitelma 2015 – 2017

Puistolalan ryhmäperhepäiväkodin lakkauttaminen merkitsee kahden määräaikaisen päivähoitajan toimen vähennystä 1.8.2015 alkaen.

Tavoite on toteutunut.

TEHTÄVÄ: LUKIOPALVELUT

Tavoitteet / talousarvio 2015

Lukion toiminta-ajatuksena on opiskelemaan oppiminen, kasvattaminen oma-aloitteisuuteen, oppimaan elämään sopusoinnussa luonnon kanssa, sosiaalisen, eettisen ja esteettisen kasvun tukeminen sekä kyky tuntee vastuuta omasta toiminnastaan. Lukiokoulutuksen tavoitteena on antaa opiskelijalle valmiudet aloittaa opiskelu yliopistossa, ammattikorkeakoulussa ja lukion oppimäärään perustavassa ammatillisessa koulutuksessa.

Tavoite 1	Lukio-opintojen vetovoimaisuus ja järjestäminen Pälkäneen lukio vastaa haasteisiin, joita ovat ammatillisen koulutuksen vetovoiman kasvu, erikoislukiot ja naapurikuntien lukioiden tarjoamat mahdollisuudet. Markkinoimme aktiivisesti lukiotamme lähialueiden yläkouluihin, ja olemme mukana erilaisissa lähialueen jatko-opintoja esittelevissä tapahtumissa. Tavoitteena on lisäksi järjestäjäverkon löytäminen lukio-opetukselle 1.1.2017 voimaan tulevan toisen asteen koulutuksen ja vapaan sivistystyön rakenteen uudistuksen myötä.
-----------	--

	<p>Mittari Lukion oppilasmäärä lukuvuonna 2014-2015 on 75. Keväällä 2014 Pälkäneen yhteiskoulun oppilaista lukiokoulutukseen hakeneista 60% tuli Pälkäneen lukioon. Järjestämislupahakemus.</p>	<p>Tavoitetaso Saada opiskelijamäärä nousuun. Vuotuisen lukion aloittavien määrän nostaminen yli 30 opiskelijaan. Saada vähintään 70% yhteiskoulun 9.luokkalaisista lukio-opintoihin hakeutuvista jatkamaan opintojaan Pälkäneen lukiossa. Pälkäneellä on lukio-opetusta jatkossakin toisen asteen koulutuksen rakenteen uudistuksen myötä.</p>	
Toteutuminen	<p>Lukion markkinointi on edennyt tavoitteiden mukaisesti ja lukio on saanut positiivista julkisuutta. Toisen asteen koulutuksen rakenneuudistus ei ole edennyt valtion taholta. Elokuussa 2015 aloitti 31 uutta opiskelijaa lukiossamme, jolloin lukion opiskelijamäärä oli 75. Yhteiskoulun 9.luokkalaisista lukio-opintoihin hakeutuvista tuli omaan lukioon 57%. Tavoite on toteutunut osittain.</p>		
Tavoite 2	<p>TVT:n käyttö ja kouluttautuminen Sähköiset ylioppilaskirjoitukset alkavat vaiheittain syksyllä 2016. Pälkäneen lukio kannustaa opettajia kouluttautumaan TVT:n taidoissa. Syksyllä 2014 aloittaneet opiskelijat ovat saaneet kannettavat tietokoneet. Ohjaamme opiskelijoita tietokoneen tehokkaaseen käyttöön opiskelussa ja valmennamme heitä kohti sähköisiä ylioppilaskirjoituksia. Tavoitteena on digikirjojen ja sähköisten opetusmateriaalien käytön lisääminen.</p>	<p>Mittari Opetushenkilöstön kouluttautumisen seuranta ja raportointi. Sähköisten opetusmateriaalien ja digikirjojen käyttö.</p>	<p>Tavoitetaso Jokainen lukion opettaja osallistuu vähintään yhteen koulutukseen. Syksyllä 2015 Pälkäneen lukiossa aloittavat opiskelijat saavat kannettavat tietokoneet käyttöönsä.</p>
Toteutuminen	<p>Syksyn 2015 lukion aloittavat saivat kannettavat tietokoneet käyttöönsä. Sähköisiin ylioppilaskirjoituksiin valmistautuminen on edennyt aikataulussa ja suunnitelmien mukaan. Opettajat ovat kouluttautuneet tavoitteiden mukaan. Tavoite on toteutunut.</p>		

Tunnusluvut / Lukiopalvelut

Tunnusluku	TA 2015	TP 2015	opiskelijoita 2013	opiskelijoita 2014	opiskelijoita 31.12.2015
Tehtävän nettomenot €/oppilas	8 862	8 209	91	75	74

TEHTÄVÄ: KIRJASTOPALVELUT

Kuvaus nykytilanteesta ja toiminnasta talousarviovuonna

Kirjaston palvelupaikat ovat pääkirjasto Onkkaalassa, lähikirjasto Luopioisten kirkonkylässä sekä lainausasemat Aitoossa, Laitikkalassa, Salmentakana ja Sappeessa. Kirjastopalveluita ostetaan Padasjoen kunnalta Ämmätsän, Mattilan tienhaaran, Kynärön, Rautajärven, Kelkankylän, Padankosken ja Padasjoen Saarisen pysäkeille sekä Hämeenlinnalta Kuohijoen pysäkille. Pälkäneen kirjasto kuuluu Pirkanmaan kirjastojen PIKI-yhteisjärjestelmään ja –yhteistyöalueeseen.

Taulukossa on aineistolainat toimipaikoittain 2013, 2014 ja 2015. Kaukolainat tarkoittavat PIKI-seudun ulkopuolelta tilattuja lainoja.

	2013	2014	2015	muutos 2014 - 2015
Pääkirjasto	77414	72676	77876	+5200 (+7,2%)
Luopioisten kirjasto	18436	16926	14778	-2148 (-12,7%)
Aitoon lainausasema	6719	6043	5469	-574 (-9,5%)
Laitikkalan lainausasema	1373	1005	1027	+22 (+2,2%)
Salmentaan lainausasema	203	221	252	+31 (+14%)
Luikalan kesäkirjasto	185	164	117	-47 (-28,7%)
Sappeen lainausasema	272	257	217	-40 (-15,6%)
kirjastoautopysäkit				
-Kuohijoen pysäkki	294	299	380	+81 (+27,1%)
-Padasjoen auton pysäkit	7710	7085	6887	-198 (-2,8%)
saadut kaukolainat	43	18	24	+6 (+33,3%)
YHTEENSÄ	112649	104694	107027	+2333 (+2,2%)

PIKI-kirjastot hankkivat yhteisesti e-kirjoja, joiden lainaus aloitettiin 2013. E-kirjalainat eivät näy lainatilastoissa. Pälkäneen kirjastokortilla on lainattu 207 e-kirjaa vuonna 2015. Muitakin e-aineistoja on käytettävissä: kirjaston tietokoneilla on mahdollisuus lukea laajaa valikoimaa aikakaus-, paikallis- ja sanomalehtien näköisversioita ePress- ja eMagz-palvelujen kautta.

Henkilöstö

Kirjastossa on neljä kokoaikaista työntekijää. Laitikkalan, Salmentaan ja Sappeen lainausasemilla on sivutoimiset hoitajat.

Toimintakulut

Uusin käytettävissä oleva valtakunnallinen tilasto on vuoden 2014 toimintatilasto. Asukaskohtaiset aineistokulut olivat Pälkäneellä koko maan keskiarvon yläpuolella, mutta toimintakulut yhteensä ja henkilöstökulut olivat keskiarvojen alapuolella. Taulukossa on tilastovertailuja:

	Pälkäne	maaseutumaiset kunnat	Pirkanmaa	koko maa
Aineistokulut/asukas	9,12 €	9,96 €	7,12 €	6,90 €
Toimintakulut/asukas	52,50 €	62,36 €	57,74 €	58,35 €
Henkilöstökulut/asukas	26,08 €	33,03 €	31,03 €	31,67 €
Kirjaston palkkaamat htv:t /1000 as.	0,67	0,82	0,79	0,76
Toimintakulut/kokonaislainaus	3,41 €	4,17 €	3,00 €	3,48 €
Kokonaislainaus/asukasluku	15,41	14,95	19,26	16,76

Hankkeet

Nuorten sarjakuvapajahanketta toteutetaan yhdessä nuorisotoimen, kulttuuritoimen ja Anna Tapion koulun kanssa.

Tavoite 1	Hyvin toimivat ja saavutettavat kirjastopalvelut	
	Mittari Palvelupaikkojen määrä ja sijainti, lainausmäärä aukiolotuntia kohti	Tavoitetaso Kattavan palveluverkon säilyminen. Riittävät aukioloajat.
Toteutuminen	Palveluverkko on säilynyt kattavana. Aukioloajat olivat samat kuin edellisenä vuonna. Lainaus aukiolotuntia kohden oli pääkirjastossa 47,3 ja Luopioisten kirjastossa 18,8, Aitoossa 18,7, Laitikkalassa 9,9, Salmentakana 3,8, Luikalan kesäkirjastossa 9,4, Sappeessa 6, Kuohijoen pysäkillä 51,8 ja Padasjoen auton pysäkeillä 44,6.	
Tavoite 2	Monipuolinen ja riittävä kirjastoaineisto	
	Mittari Aineiston hankinta- ja käyttömäärät	Tavoitetaso Hankinnan ja käytön pysyminen maaseutumaisien kuntien keskiarvon tuntumassa tai yläpuolella.
Toteutuminen	Hankinta näyttää toteutuneen tavoitteen mukaisesti. Pääkirjastossa on lainausmäärä noussut hyvin vuonna 2015, mutta Luopioisten ja Aitoon toimipaikoilla on lainauksissa edelleen vähennystä.	

Tunnusluvut / kirjasto

Tunnusluvut on laskettu käyttäen pääomavuokran sisältäviä nettomenoja.

Tunnusluku	TP 2014	TP 2015	TA 2016	TS 2017	TS 2018
Tehtävän nettomenot €/asukas	62,53	65,30	70,50	70,50	70,50
Vakituinen henkilöstömäärä	4,19	4,17	4,16	4,15	4,15

TEHTÄVÄ: KANSALAIPOISTO

Kansalaisopiston palvelut järjestetään ostopalveluna Valkeakoski-opistolta vuodesta 2012 alkaen.

Tavoite 1	Kansalaisopistotoiminnan toteuttaminen monipuolisena sekä määrällisesti ja laadullisesti riittävän tasoisena	
	Mittari Opetustuntimäärä ja opiskelijamäärä	Tavoitetaso 5000 opetustuntia 800 opiskelijaa (netto)
Toteutuminen	4 455,09 opetustuntia, 995 opiskelijaa (netto)	

4100 KOULUTUS- JA KIRJASTOPALVELUT

TOIMINTATULOT	TP 2014	TA 2015	Muutos	TA + muutos	TP 2015	Poikkeama
Myyntitulot	294 258	237 499	✓	237 499	277 758	-40 259
Maksutulot	480 548	489 100	✓	489 100	464 181	24 919
Tuet ja avustukset	84 498	25 000	✓	25 000	54 627	-29 627
Muut tulot	22 024	4 400	✓	4 400	44 666	-40 266
Sisäiset erät	0	0	✓	0	0	0
Toimintatulot yhteensä	881 328	755 999	✓	755 999	841 232	-85 233
TOIMINTAMENOT						
Henkilöstömenot	7 096 804	7 280 672	✓	7 280 672	6 999 104	281 568
Palvelujen ostot	1 519 676	1 504 636	✓	1 504 636	1 529 632	-24 996
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	261 608	309 420	✓	309 420	280 709	28 711
Avustukset	368 232	391 150	✓	391 150	283 880	107 270
Muut menot	176 810	131 374	✓	131 374	140 630	-9 256
Sisäiset erät	2 866 513	3 100 125	✓	3 100 125	2 931 393	168 732
Toimintamenot yhteensä	12 289 643	12 717 377	✓	12 717 377	12 165 348	552 029
TOIMINTAJÄÄMÄ/-KATE	-11 408 315	-11 961 378		-11 961 378	-11 324 116	466 796
Suunnitelmapoistot	-52 313	-21 003		-21 003	-60 266	
TULOS	-11 460 628	-11 982 381		-11 982 381	-11 384 382	
Tunnusluvut:						
NETTOMENOT / ASUKAS	-1 697			-1 760	-1 702	

TOIMIELIN:	Vapaa-aikalautakunta
TEHTÄVÄALUE:	4200 Vapaa-aikapalvelut
TILIVELVOLLINEN:	Sivistystoimenjohtaja

Selostus tehtäväalueesta:

Vapaa-aikatoimi tarjoaa kuntalaisille monipuolisia vapaa-aikapalveluita. Kunta ylläpitää ja huolehtii tiloista ja alueista, joissa voi harrastaa liikuntaa, nuorisotyötä ja kulttuuria. Kunta tuottaa itse palveluita, tekee yhteistyötä yhdistysten kanssa ja tukee paikallisten yhdistysten ja muiden tahojen harrastustoimintaa.

TEHTÄVÄ: Nuorisotyöpalvelut

Nuorisotyön tehtävä on tukea nuorten kasvua ja itsenäistymistä, edistää nuorten aktiivista kansalaisuutta sekä parantaa nuorten kasvu- ja elinoloja.

Nuorisotoimi järjestää nuorisotilatoimintaa yhteistyössä järjestöjen kanssa Pälkäneellä Nuakkarilla ja Yhdistysnurkassa Luopioisissa. Yläkoulussa ja lukiassa pidetään nuorisotyöntekijän tunteja ajan-kohtaisista teemoista. Yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa kehitetään nuorten palveluverkostoa, tuetaan aikuisuuteen kasvamista, puututaan epäkohtiin ja järjestetään toimintoja. Nuorisotyössä vahvistetaan nuorten osallisuutta ja sosiaalisten taitojen kehittymistä.

Tavoite 1	Nuorisotyön perussuunnitelman mukaiset työmuodot	
	Mittari Jokaisessa viidessä työmuodossa on toimintaa	Tavoitetaso Nuorisotyön eri muotojen toteutuminen
Toteutuminen	Jokaisessa työmuodossa on toteutunutta. Perussuunnitelmaa on kehitetty vastaamaan kunnan nuorisotyötä ja osana myös raportointia.	

Tavoite 2	Koulutuksen ja työelämän ulkopuolisten nuorten tavoittaminen	
	Mittari Malli toimeentuloisten nuorten tavoittamiseksi	Tavoitetaso Etsivä työ ja viikkotoiminta osaksi nuorten palveluverkostoa
Toteutuminen	Etsivä nuorisotyö ja starttipaja-toiminta aloitettiin syksyllä uusien työntekijöiden toimesta.	

Tavoite 3	Nuorten vaikutusmahdollisuuksien ja kuulemisen vahvistaminen	
	Mittari Vaikuttamista käsittelevien tuntien pitäminen eri ikäluokille	Tavoitetaso Nuoret oppivat näkemään vaikuttamisen mahdollisuuksia
Toteutuminen	Nuoret kohtaa päättäjät –tapaaminen keväällä. ”Nuorten ääni” –leimasimen suunnittelu syksyllä yläkoulun kuviryhmässä.	

TEHTÄVÄ: Kulttuuripalvelut

Kulttuuritoimen päätehtävänä on vaalia pälkäneläistä kulttuuriperintöä ja edistää ja tukea järjestöjen kulttuuritoimintaa. Järjestöjen elinvoimaisuuden tukemiseksi kulttuuritoimessa toteutetaan kulttuurituottajamallia. Lisäksi kulttuuritoimen tulee huolehtia valtakunnallisesti merkittävien juhlien kuten itsenäisyysjuhlan ja kansallisen veteraanipäivän juhlan järjestämisestä paikallisella tasolla. Kulttuuritoimi huolehtii myös järjestörekisteristä ja kunnan laitosten taideteosrekisteristä, jossa on noin 350 taideteosta.

Tavoite 1	Museoiden kunnan kartoitus ja toimintasisällön kehittäminen	
	Mittari Yhteistyö Pälkäne-Seuran ja Kukkia-Seuran kanssa	Tavoitetaso Museot aktiivisena osana kunnan kulttuuritoimintaa
Toteutuminen	Kulttuuritoimi vastaanotti Maakuntamuseon raportin Mikkelinmäen ulkomuseon kunnostustarpeista. Syksyllä 2015 suojattiin rakennuksia talven varalle ja kevään 2016 aikana on tarkoitus aloittaa kunnostus yhdessä teknisen toimen kanssa. Kustannuksiin haettiin Museovirastolta avustusta, mutta sieltä ei ole tullut päätöstä. Pälkäne-Seuran toteuttamat Salimäen talomuseon päärakennuksen Alkmanin talon kunnostustyöt ajoittuivat 2015 syys-lokakuuhun. Kotiseutuyhdistys sai kunnostustöihin Museoviraston avustusta. Korjaustöitä ovat tukeneet myös Hämeen Museoseura ja Luopioisten Säästöpankkisäätiö.	
Tavoite 2	Kulttuurikasvatusohjelman rakentaminen	
	Mittari Työryhmätyöskentelyä koulujen edustajien kanssa	Tavoitetaso Kulttuurikasvatusohjelma osana uutta peruskoulun opetussuunnitelmaa
Toteutuminen	Kulttuurikasvatusohjelman runko on valmisteltu ja sitä on työstetty kunnallisen opetussuunnitelman valmistelun yhteydessä. Ohjelma esitetään kirjattavaksi vuoden 2016 opetussuunnitelmaan. Ohjelmaa on jo osittain toteutettu kouluissa.	
Tavoite 3	Vanhusten kulttuuripalveluiden kehittäminen	
	Mittari Kulttuuriohjelman rakentaminen laitoksiin ja kotipalvelun piiriin	Tavoitetaso Kulttuuritoiminta tavoittaa sekä laitoshoidossa elävät että kotihoidon piiriin kuuluvat vanukset
Toteutuminen	Taiteen edistämiskeskus ei myöntänyt työskentelyapurahaa vanhusten kulttuuritoimintaa varten. Toimintaa kehitetään muuta kautta.	

TEHTÄVÄ: Liikuntapalvelut

Liikunta- ja vapaa-aikatoimi luo edellytyksiä kuntalaisten liikunnalle kehittämällä paikallista ja alueellista yhteistyötä sekä terveyttä edistävää liikuntaa, tukemalla kansalaistoimintaa, tarjoamalla liikuntapaikkoja sekä järjestämällä liikuntaa ottaen huomioon myös erityisryhmät.

TEHTÄVÄALUE / TEHTÄVÄ

Tavoite 1	Liikuntapalveluiden tarvekartoitus	
	Mittari Asiakas-/käyttäjäkysely vapaa-aikapalveluista	Tavoitetaso Kyselyn tulokset selvillä syksyllä 2015
Toteutuminen	Kysely perusteella on laadittu liikuntatoimelle toimenpideohjelma vuosille 2016-2020, jossa on listattu erilaisia kehittämiskohteita.	
Tavoite 2	Kehitetään vertaisohjaaja- / ohjaajakoulutusta / uusien toimijoiden rekrytoimista yhteistyössä yhdistysten ja seurojen ja muiden toimijoiden kanssa.	
	Mittari Järjestetään koulutusta tai luodaan toimintamalli uusien toimijoiden rekrytoimiseksi.	Tavoitetaso Toimintamalli valmiina vuoden 2015 lopussa.
Toteutuminen	Järjestöjen edustajille on laadittu Tapahtumajärjestäjän ABC –ohje, jossa käsitellään mm. vapaaehtoisten rekrytoimista.	
Tavoite 3	Kehitetään vapaa-aikasektorin tiedotustoimintaa	
	Mittari Olemassa olevien tiedotuskanavien kehittäminen ja sosiaalisen median liittäminen mukaan tiedotusmuotoihin.	Tavoitetaso Sosiaalisen median kanavat osana tiedotusmuotoja syksyllä 2015
Toteutuminen	Kunnan Facebook-sivua on hyödynnetty yleisessä tiedottamisessa ja luotu Facebookiin ryhmä tekojään käyttäjille.	

Talous

4200 VAPAA-AIKAPALVELUT

TOIMINTATULOT	TP 2014	TA 2015	Muutos	TA + muutos	TP 2015	Poikkeama
Myyntitulot	781	5 000	0	5 000	7 093	2 093
Maksutulot	49 027	41 442	0	41 442	46 560	5 118
Tuet ja avustukset	5 183	20 000	0	20 000	25 933	5 933
Muut tulot	1 668	800	0	800	1 564	764
Sisäiset erät		5 000	0	5 000	4 500	-500
Toimintatulot yhteensä	56 659	72 242	0	72 242	85 650	13 408
TOIMINTAMENOT						
Henkilöstömenot	172 495	222 028	0	222 028	209 200	-12 828
Palvelujen ostot	87 693	105 600	0	105 600	95 384	-10 216
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	35 953	51 584	0	51 584	41 899	-9 685
Avustukset	46 865	40 000	0	40 000	46 481	6 481
Muut menot	6 543	3 552	0	3 552	4 699	1 147
Sisäiset erät	187 624	159 952	0	159 952	190 875	30 923
Toimintamenot yhteensä	537 173	582 716	0	582 716	588 537	5 821
TOIMINTAJÄÄMÄ/-KATE	-480 514	-510 474	0	-510 474	-502 886	19 229
Suunnitelmapoistot	-43 386	-28 359		-28 359	-82 281	
TULOS	-523 900	-538 833		-538 833	-585 167	
Tunnusluvut:						
NETTOMENOT / ASUKAS	-71			-75	-76	

TOIMIELIN:	Tekninen lautakunta
TEHTÄVÄALUE:	5100 Tekniset palvelut
TILIVELVOLLINEN:	Tekninen johtaja

Selostus tehtäväalueesta:

Sisältää keskitettyjen osastopalveluiden, jätehuollon, vuokratalojen, liikenneväylien ja yleisten alueiden, kiinteistöpalveluiden, maa- ja metsäalueiden sekä pelastuspalveluiden tehtävät.

TEHTÄVÄALUE / TEHTÄVÄ

Teknisten palveluiden keskitetyt osastopalvelut ja hallintoon liittyvät tehtävät sekä asiakaspalvelu hoidetaan Pälkäneen teknisessä toimistossa. Siivous- ja ruokahuoltopäällikön toimisto sijaitsee Luopioisten vanhan teknisen toimiston tiloissa.

Liikenneväylien, yleisten alueiden ja kiinteistöjen kunnossapito- ja hoitotehtävissä on yhteensä 9 henkilöä. Liikenneväylien ja kiinteistöjen koneelliset kunnossapitotyöt teetetään ostopalveluna. Osa-aikaeläkejärjestelyiden myötä ostopalveluilla on yhä suurempi rooli kunnossapito- ja hoitotehtävissä.

Siivous- ja ruokahuolto siirtyi teknisen toimen alaisuuteen kesällä 2013.

Jätehuollon tehtävät hoitaa Pirkanmaan jätehuolto Oy, jonka yksi omistajakunnista Pälkäneen kunta on.

Pelastuspalvelut hoidetaan Tampereen Aluepelastuslaitoksen toimesta.

Pälkäneen Aluelämpö Oy:n koko osakekanta on Pälkäneen kunnan omistuksessa. Käytännön hoitotyö teetetään ostopalveluna.

Tavoite 1	Liikenneväylien ja yleisten alueiden hoidon laadun tasaisuus	
	Mittari	Tavoitetaso
	Katujen kunnossapito tehokasta Yleisten alueiden hoito korkeatasoista Tyytyväiset käyttäjät	Hyvä hoitotaso kaikkina vuoden aikoina Positiivinen palaute
Toteutuminen	Talvikauden auraukset eivät kaikilta osin toteutuneet toivotulla tavalla ja siihen on erityisesti kiinnitettävä huomiota . Yleisten alueiden ja kiinteistöjen piha-alueiden kunnostus aloitettiin keväällä 2015 ja sitä jatkettiin koko kesän aina lokakuulle asti. Kesäaikainen puutarhuri sai paljon hyvää aikaan ja tätä työtä jatketaan myös vuonna 2016.	
Tavoite 2	Eri hallintokunnille hyvät ja asialliset sekä turvalliset kiinteistöt	
	Mittari	Tavoitetaso
	Kiinteistöjen kunto hyvä Taloautomaatiikkaa toimivaa	LVI laitteen kunnossa Asiakastyytyväisyys

Toteutuminen	<p>Viirikukon päiväkodin vesivahinko aiheutti ongelmia. Erilaisia sisäilmatutkimuksia tehtiin useassa kohteessa (Luopioisten koulu, Kukkiakoto). Yhteiskoulu / lukion remontti edistyi toivotulla tavalla eli varsinaisiin töihin päästään koulujen kesäloman alussa.</p> <p>Aitoon koululle rakennettiin vanhoihin tiloihin päiväkotiki, yhteiskoulun / lukion remontti valmistui loppuvuodesta ja Luopioisten koulun alakerran remontti samoin.</p>	
Tavoite 3	Hyvin toimiva siivous ja ruokahuolto	
	Mittari	Tavoite
	Asiakastyytyväisyys	Hyvä ruoka, puhtaat paikat
Toteutuminen		

5100 TEKNISET PALVELUT

TOIMINTATULOT	TP 2014	TA 2015	Muutos	TA + muutos	TP 2015	Poikkeama
Myyntitulot	381 565	255 500	0	255 500	291 473	35 973
Maksutulot	15 250	34 100	0	34 100	14 770	-19 330
Tuet ja avustukset	17 171	0	0	0	9 609	9 609
Muut tulot	1 251 343	1 415 651	0	1 415 651	1 193 030	-222 621
Sisäiset erät	1 398 244	1 554 850	0	1 554 850	1 542 178	-12 672
Toimintatulot yhteensä	3 063 573	3 260 101	0	3 260 101	3 051 061	-209 040
TOIMINTAMENOT						
Henkilöstömenot	458 891	441 566	0	441 566	472 253	30 687
Palvelujen ostot	1 509 013	1 377 370	154 000	1 531 370	1 339 302	-192 068
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	1 074 301	1 100 170	0	1 100 170	1 029 188	-70 982
Avustukset		0	0	0	0	0
Muut menot	95 048	46 099	0	46 099	56 178	10 079
Sisäiset erät	378 783	197 323	0	197 323	379 224	181 901
Toimintamenot yhteensä	3 516 036	3 162 528	154 000	3 316 528	3 276 145	-40 383
TOIMINTAJÄÄMÄ/-KATE	-452 463	97 573	-154 000	-56 427	-225 084	-249 423
Suunnitelmapoistot	-879 258	-749 838		-1 480 623	-1 480 623	
TULOS	-1 331 721	-652 265		-1 537 050	-1 705 707	
Tunnusluvut:						
NETTOMENOT / ASUKAS	-67			-8	-34	

TOIMIELIN:	Tekninen lautakunta
TEHTÄVÄALUE:	5150 Ruokahuolto- ja siivouspalvelut
TILIVELVOLLINEN:	Ruokahuolto- ja siivospäällikkö

Selostus tehtäväalueesta: Kunnan ruokahuolto- ja siivousyksikkö tuottaa ateria- ja pesulapalvelut kunnan kaikkien hallintokuntien käyttöön ja huolehtii toimipisteiden siivouksesta.

Kotipalvelun ateriatuotannon loppuessa 1.2.2015 lähtien ruokahuollon henkilöstöstä vähennetään yhteensä 3 henkilöä. Tuotantovähennys on huomioitu myös elintarvikemäärärahojen arvioissa.

TEHTÄVÄALUE / TEHTÄVÄ

Tavoite 1	Kouluruokailun laadukas toteuttaminen, panostamalla mm. aterioiden terveellisyteen. Kokonaisvaltaisen asiakastyytyvyyden saavuttaminen ja toimivien yhteistyömuotojen kehittäminen kouluruokailussa yhdessä koulujen, koko henkilöstön ja oppilaiden kanssa.	
	Mittari Asiakaskyselyt Henkilöstöpalaute Vuosisuunnitelmien valmistuminen ajoissa Salaatin ja kasvien menekin seuranta Vanhempien palaute Biojätteen määrän seuranta Lounastajien määrän seuranta	Tavoitetaso Saavuttaa asiakkaiden kiinnostus yhdessä tekemiseen ja sen tuloksena yllätyksellinen ja mielenkiintoinen ruokalista (6 viikon kiertö) Kouluruokailun laadukkuus (aterioiden terveellisyys) on oppilaiden, koulujen henkilöstön ja ruokahuoltoyksikön yhteinen asia Ruokahävikkiä pyritään vähentämään Asiakaslähtöinen kouluruokamalli käytössä Koulujen kaikki oppilaat ja koko henkilöstö syövät kouluaterian koulupäivän aikana.
Toteutuminen	Päivitettyssä elokuussa käyttöönotetussa ruokalistalla on huomioitu, asiakkailta yhteistyöryhmältä ja talopalaverista saatu palaute. Kuuden viikon ruokalista on ollut käytössä elokuusta 2015 lähtien. Syksystä 2015 lähtien, on kouluruoan kokonaisravitsemus toteutunut. kouluissamme ruokajuomana tarjotaan rasvatonta maitoa ja ravintorasvana keijumargariini 60. Toteutamme syksyn 2015 aikana seurannan liittyen koululaisten osallistumista kouluruokailuun ja sitä paljonko kouluissamme syödään keskimäärin salaattia, seuranta kestää yhden kuukauden. Seurasimme syksyllä 2015 yhden kuukauden ajan, koululaisten osallistumista kouluruokailuun ja sitä paljonko kouluissamme syödään keskimäärin salaattia. Tulokset on pysyneet keväällä 2014 pidetyn seurannan tasolla. Keskimäärin kouluissamme syödään salaattia 40g ja kouluissamme käydään ruokailemassa 95 %. Pienissä kouluissa poissaoloja aiheuttaa vain sairaus. Yläastelukiolla jätettiin koululounas syömättä useammin.	
Tavoite 2	Yhdessä vanhushuollon henkilöstön kanssa vanhuksille (sekä laitosasukkaille että kotipalveluasiakkaille) tarjottavien aterioiden laadun parantaminen, vanhusten ravitsemuksen arviointiosaamisen lisääminen lisäpanostaminen ruokailun mielihyvän tuoman arvon lisäämistä arvioitaessa kokonaisvaltaista hoitotyötä.	

	<p>Mittari Asiakaskyselyn tulokset Henkilöstön palaute</p> <p>Asiakkaiden painoindeksit</p>	<p>Tavoitetaso Asiakkaille tarjotaan ravitsemukseltaan täysipainoiset ja asiakkaiden hyvinvointia ja elämyksiä tukevat ateriat.</p> <p>Saavuttaa rakentava positiivinen tapa toimia sote-yhteistyöalueen henkilöstön kanssa. Jatkaa Pälkäneen pisteistä asiakkaiden terveyttä lisäävää yhteistyötä.</p> <p>Sose-asiakkaille monipuolinen ja vaihteleva ruokalista.</p>
Toteutuminen	<p>Päivitettyssä elokuussa käyttöön otetussa ruokalistalla on huomioitu, asiakkailta yhteistyöryhmältä ja talopalavereista saatu palaute. Kuuden viikon ruokalista on ollut käytössä elokuusta 2015 lähtien.</p> <p>Syksystä 2015 lähtien, on vanhusruoan kokonaisravitsemus toteutunut. vanhuksille on lisätty lämpöisten kasvien määrää, turhaksi havaittuja dieettiaterioiden valmistus on lopetettu. Vanhustyön ryhmän kautta saadun palautteen mukaan, muutoksien myötä on vanhusten hyvinvointi parantunut, vanhusten paino kehittynyt hyvään suuntaan.</p>	

Tavoite 3	<p>Henkilöresursseja käytetään tehokkaasti hyödyntäen työaikojen suunnittelua ja tehtäväkiertoa. Yksikön omaa toimintaa arvioidaan jatkuvasti tuottavuuden parantamiseksi. Onnistua suhteuttamaan henkilöstön osaaminen säästötavoitteiden ja sote-ratkaisujen mukaan tehokkaasti.</p>	
	<p>Mittari Henkilöstökulut Ostopalvelujen kustannukset</p> <p>Elintarvike ostojen kustannukset</p> <p>Saavutetaan yhdenmukaiset käytännöt eri tuotantopisteissä</p> <p>Prosessin kustannukset</p>	<p>Tavoitetaso Yksikön henkilöresurssit mitoitettu toiminnan edellyttämällä tavalla.</p> <p>Esimiestyöhön käytettävien kustannusten pienentäminen.</p> <p>Raaka-aineostojen taloudelliset valinnat.</p> <p>Tuotantoprosessien tehostaminen mm. työn uudelleen ajoittaminen.</p>
Toteutuminen	<p>Henkilöstön käyttö on pysynyt, tavoitteellisena vuoden 2015. Kotipalveluateria tuotannon päättymisen johdosta (Aitoon ala-aste, KK-koulun) tehdyt henkilöstömuutokset on toteutunut ennusteen mukaisesti.</p>	

5150 RUOKAHOULTO- JA SIIVOUSPALVELUT

TOIMINTATULOT	TP 2014	TA 2015	Muutos	TA + muutos	TP 2015	Poikkeama
Myyntitulot	849 722	856 555	0	856 555	820 683	-35 872
Maksutulot	36 320	0	0	0	6 557	6 557
Tuet ja avustukset	30 192	0	0	0	25 151	25 151
Muut tulot	2 380	0	0	0	1 011	1 011
Sisäiset erät	1 237 151	1 315 630	0	1 315 630	1 231 519	-84 111
Toimintatulot yhteensä	2 155 765	2 172 185	0	2 172 185	2 084 920	-87 265
TOIMINTAMENOT						
Henkilöstömenot	1 190 172	1 128 743	10 000	1 138 743	1 079 575	-59 168
Palvelujen ostot	169 059	181 455	0	181 455	193 939	12 484
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	613 027	616 890	0	616 890	504 563	-112 327
Avustukset	0	0	0	0	0	0
Muut menot	10 475	2 986	0	2 986	3 308	322
Sisäiset erät	146 315	211 656	0	211 656	237 724	26 068
Toimintamenot yhteensä	2 129 048	2 141 730	10 000	2 151 730	2 019 110	-132 620
TOIMINTAJÄÄMÄ/-KATE	26 717	30 455	-10 000	20 455	65 810	-219 885
Suunnitelmapoistot	-66 269	-30 455		-30 455	-113 675	
TULOS	-39 552	0		-10 000	-47 865	
Tunnusluvut:						
NETTOMENOT / ASUKAS	4			3	10	

TOIMIELIN:	Rakennuslautakunta
TEHTÄVÄALUE:	5200 Rakennusvalvonta
TILIVELVOLLINEN:	Rakennustarkastaja

Selostus tehtäväalueesta:

Sisältää rakennusvalvonnan tehtävät.

TEHTÄVÄALUE / TEHTÄVÄ

Tavoite 1	Lupa-asioiden käsittelyn sujuvuus ja tasapuolisen kohtelun varmistaminen.	
	Mittari viranhaltijapäätökset lautakuntapäätökset	Tavoitetaso 3 vko tarvittavien asiakirjojen saapumisesta 4 vko tarvittavien asiakirjojen saapumisesta
Toteutuminen	Rakennuslupahakemusten määrä on aiempia vuosia pienempi pääosin valtakunnallisen vaikean taloustilanteen vuoksi. Rakennushankkeiden koko on aiempia vuosia maltillisempi ja toimenpidelupien määrä kasvaa merkittävästi aiemmista vuosista. Lupahakemukset on käsitelty tavoitteen mukaisesti. Rakennus- ja huoneistorekisterin ylläpidon siirtymistä kunnalle valmistellaan edelleen VRK:ssa. Ohjelmistopäivityksiä siihen liittyen tehdään lokakuussa. Rekisterin ylläpito on lisännyt rakennusvalvonnan työtehtävää merkittävästi.	
Tavoite 2	Edistää hyvää rakentamistapaa, kestäväää rakentamista ja tukea hyvää rakentamiskulttuuria.	
	Mittari asukastyytyväisyys	Tavoitetaso
Toteutuminen	Lupakäsittelyssä tavoitteeseen on päästy. Rakentamiskulttuurin osalta ns. luvattoman rakentamisen valvontaa on tarkennettu ja kiinnitetty huomiota kiinteistöveron laskennan pohjatietojen tarkistamiseen.	
Tavoite 3	Huolehtia kaavoituksen toteutumisesta ja vaalia laadukkaan sekä viihtyisän ympäristön syntymistä ja säilyttämistä.	
	Mittari asukastyytyväisyys	Tavoitetaso
Toteutuminen	Ympäristöhoidon katselmuksia on suoritettu kuntakeskuksen ja Salmentaan alueella. Kiinteistönomistajien reagointi korjauskehotuksiin on ollut hidasta.	

Valtakunnallisen epävarman talouden tilanteessa rakennushankkeiden käynnistyminen on vähäistä. Tonttitarjonnan lisääntymisestä huolimatta uutta rakentamista on vähän. Käynnistyvät hankkeet ovat kooltaan aiempaa merkittävästi pienempiä. Tarkastelujakson aikana on rakennusvalvonnan taksa tarkistettu ja uusi taksa tullut voimaan 1.5.2015. Taksakorotus on ollut normaalia suurempi, mutta maksujen osalta on nyt saavutettu vasta Pirkanmaan pienehköjen kuntien maksujen taso. Rakennusvalvonnan maksutuotoissa saavutettiin tavoitetaso. Menojen osalta saavutettiin säästöä, mutta osa valtiolta kunnalle siirtyvien tehtävien järjestelystä on vielä kesken ja siirtyy seuraaville vuosille.

Maa-ainesasioiden osalta tehtävät ovat siirtyneet ympäristönsuojelun hallinnonalalle. Maksutuotot on myös kirjattu ympäristönsuojelun hallinnonalalle.

Rakennusvalvonta omalla hallinnonalallaan saavutti prosentuaalisesti merkittävän säästön.

5200 RAKENNUSVALVONTA

TOIMINTATULOT	TP 2014	TA 2015	Muutos	TA + muutos	TP 2015	Poikkeama
Myyntitulot						
Maksutulot	80 259	97 500		97 500	79 062	-18 438
Tuet ja avustukset						
Muut tulot	208					
Sisäiset erät	1 423				1 880	1 880
Toimintatulot yhteensä	81 890	97 500		97 500	80 942	-16 558
TOIMINTAMENOT						
Henkilöstömenot	112 021	110 863		110 863	102 064	-8 799
Palvelujen ostot	16 656	29 350		29 350	20 454	-8 896
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	1 015	1 550		1 550	391	-1 159
Avustukset						
Muut menot	901	480		480	877	397
Sisäiset erät	26 322	29 663		29 663	29 029	-634
Toimintamenot yhteensä	156 915	171 906		171 906	152 814	-19 092
TOIMINTAJÄÄMÄ/-KATE	-75 025	-74 406		-74 406	-71 872	
Suunnitelmapoistot						
TULOS	-75 025	-74 406		-74 406	-71 872	
Tunnusluvut:						
NETTOMENOT / ASUKAS	-11			-11	-11	

TOIMIELIN:	Ympäristölautakunta
TEHTÄVÄALUE:	5250 Ympäristönsuojelu
TILIVELVOLLINEN:	Ympäristönsuojelusihteeri

Selostus tehtäväalueesta:

Sisältää ympäristönsuojelun sekä yksityistieasiat.

Tavoitteet	Toteutuminen
<p>Ympäristönsuojelusihteerin toimenkuvaan kuuluvat ympäristönsuojelu, yksityistiet, työsuojelupäällikön tehtävät ja paikkatieto. Asioiden hallinta edellyttää priorisointia.</p> <p>Vuosien 2014-2016 aikana toteutetaan pohjavesien suoje-lusuunnitelman toimenpideohjelmaa yhdessä vesihuolto-laitoksen ja pelastusviranomaisten kanssa. Pinta- ja pohja-vesien seuranta pyritään tekemään pitkäjänteisesti yh-dessä vesihuoltolaitoksen ja ELY-keskuksen kanssa. Järjes-telmällistä ympäristönseuranta jatketaan resurssien mu-kaan. Haja-asutusalueiden kiinteistöjen jätevesijärjestel-mien lupakirjauksien kirjaaminen paikkatietojärjestelmään tehdään palkkaamalla kesätyöntekijä. Tämä palvelee jär-jestelmien valvontaa eri viranomaisten toimesta.</p> <p>Ympäristönsuojeluyksikkö vaikuttaa maankäytön suunnit-teluun siten, että asuin ympäristöjen viihtyisyys ei heikke-ne. Kaavalausunnoissa painotetaan viihtyisyyttä, paikallisia ympäristöarvoja ja terveellisyttä. Paikallista ilmastoasioi-den huomioimista lisätään edesauttamalla esim. bioener-gian käyttöönottoa. Tehdään yhteistyötä erityisesti maan-käytön-, rakennusvalvonnan ja teknisen osaston kanssa. Mahdollisuuksien mukaan järjestetään rakennusvalvonnan kanssa energiailltama. Pidetään yllä ja kehitetään ammatti-taitoa. Seurataan lainsäädännön muutoksia.</p>	<p>On toteutettu pohjavesien suoje-lusuunnitelman tarkastuk-sia riskikartoituksen mukaan. Ympäristölupapalveluollisten laitosten valvontaohjelma on saatu valmiiksi ja sitä toteu-tetaan 2016 alusta alkaen. Valvontaohjelma mahdollistaa valvontamaksujen perimisen.</p> <p>Onkkaalan alueelle on suunniteltu myös ensimmäistä var-sinaista luontopolkua ja sen suunnittelua jatketaan pyrki-myksenä saada sen toteuttamiseen varoja. KVVY hankeoh-jelman mukaisia haja-asutuksen kiinteistöjen jätevesineu-vontaa on tehty ja oltu mukana hankkeen ohjausryhmässä ohjaamassa Pälkäneellä tehtäviä toimenpiteitä. 2015 tehtiin ensimmäiset ympäristötoimen suorittamat tarkastuk-set tärkeimmille maa-ainesten ottoalueille ja useissa koh-teissa oli parantamisen varaa. Vuosittaisia tarkastuksia tulee suorittaa jatkossa yhdessä toiminnanharjoittajien kanssa.</p> <p>Yksitystiekunnille annettiin talousarvion mukaiset avus-tukset 2015.</p>

5250 YMPÄRISTÖNSUOJELU

TOIMINTATULOT	TP 2014	TA 2015	Muutos	TA + muutos	TP 2015	Poikkeama
Myyntitulot						
Maksutulot	450	5 000		5 000	14 505	9 505
Tuet ja avustukset						
Muut tulot	115				321	321
Sisäiset erät						
Toimintatulot yhteensä	565	5 000		5 000	14 826	9 826
TOIMINTAMENOT						
Henkilöstömenot	67 230	72 733		72 733	69 484	-3 249
Palvelujen ostot	8 495	17 800		17 800	8 331	-9 469
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	606				1 308	1 308
Avustukset	127 821	128 000		128 000	118 664	-9 337
Muut menot	3 897	4 250		4 250	1 552	-2 698
Sisäiset erät	20 692	19 900		19 900	21 929	2 029
Toimintamenot yhteensä	228 741	242 683		242 683	221 267	-21 417
TOIMINTAJÄÄMÄ/-KATE	-228 176	-237 683		-237 683	-206 440	
Suunnitelmapoistot						
TULOS	-228 176	-237 683		-237 683	-206 440	
Tunnusluvut:						
NETTOMENOT / ASUKAS	-34			-35	-31	

TOIMIELIN:	Tekninen lautakunta
TEHTÄVÄALUE:	Vesihuoltolaitos
TILIVELVOLLINEN:	Tekninen johtaja

Selostus tehtäväalueesta:

Vesihuoltolaitos on taseyksikkö, jonka kustannuksia seurataan erillisenä yksikkönä. Hallinnollisesti vesihuoltolaitoksen asema ei poikkea muusta kunnan toiminnasta. Vesihuoltolaitoksella on 4 pohjavedenottamo, 4 paineenkorotusasemaa, 1 vesitorni ja 1 vedenmittaus- ja paineenpitoasema. Runkovesijohtoa on noin 160 km. Viemärlaitoksella on 5 jätevedenpuhdistamo, 20 jätevedenpumpupaamo, 1 sadevesipumpupaamo ja 2 lietteiden kuivausyksikköä. Lisäksi kunta hoitaa Luopioisissa yhtä teollisuuden jätevedenpuhdistamo. Runkoviemärinverkoston pituus on noin 70 km.

Vesihuoltolaitoksen hoitoon osallistuu 4 laitoksenhoitajaa ja 2 sijaista.

Tavoite 1	Laitosten lupaehtojen mukainen toiminta	
	Mittari Tarkkailutulokset	Tavoitetaso Lupaehtojen taso
Toteutuminen	<p>Puhdistamoilla pyritään noudattamaan lupamääräykset ja vesilaitoksilla tuotetaan juomavedelle annettujen määräysten mukaista vettä. Vuoden 2015 lopussa pesäkeluvut olivat nousussa Pälkäneen vesijohdon verkoston alueella, tästä syystä vettä jouduttiin juoksuttamaan ja vesijohtoja huuhtelemaan pesäkeluvun alas saamiseksi. Pesäkeluvulle ei ole annettu numeraalista suositusarvia, mutta tavanomaisia muutoksia pesäkeluvussa ei saa esiintyä ja tavoitearvona on pidetty alle 100pmy/ml Oma valvontaa lisätty Tommolan uudella puhdistamolla. Vuonna 2015 puhdistamot täyttivät lupamääräysten vaatimukse, Tommolassa jouduttiin tekemään tulevan veden tarkastelu, näytteiden ollessa useasti epäedustavia näytteenotossa. Näytteen otin optimoitiin ja näytteet olleet hyviä.</p> <p>Pirkanmaan ELY- keskus ja kokemäen vesiensuojeluyhdistys tarkkailee ja raportoi puhdistamoiden tuloksista</p>	

Tavoite 2	Vesihuoltolaitoksen kustannusten ja tulojen tasapaino
------------------	--

	Mittari Taloudellinen tulos	Tavoitetaso Tulojen ja menojen suhteen tasapaino
Toteutuminen	Vuoden 2015 aikana pyritty optimoimaan kemikaalien käyttöä laitoksilla. Vuotoja selvitettiin ja uusittiin vanhoja vesijohtoja noin 1500m. Vuotoprosenttia onnistuttiin tipauttamaan vuoden takaisesta n. 10%. Sako- ja umpikaivojen hintoja tarkasteltiin loppuvuodesta 2015 ja hintoja hieman muutettiin siten, että sakokaivoliete laski ja umpikaivoliete nousi. Vuonna 2015 otettiin käyttöön Pälkäneen uusi puhdistamo, jonne voidaan vastaanottaa kunnan omia sako- ja umpikaivolietteitä.	

Vesilaitoksen investoinnit/hankinnat 2015:

- Epaalan kunnallistekniikka (Jatkuu 2016)
- Kukkolan kunnallistekniikka (Jatkuu 2016)
- Aitoon uusi kaivo (Jatkuu 2016)
- Asevelikylän vesijohtojen korjaus
- Kinnalan vedenottamon uudet pumput
- Venttiilien korjaus
- Yhdyslinjan käyttöönotto

Vesihuoltolain mukaan vesihuollon maksujen tulee olla sellaiset, että pitkällä aikavälillä voidaan kattaa vesihuoltolaitoksen investoinnit ja kustannukset. Maksuihin saa sisältyä enintään kohtuullinen tuotto pääomalle.

VESIHUOLTOLAITOS

Sitovuustaso YLI-/ALIJÄÄMÄ

TOIMINTATULOT	TP 2014	TA 2015	Muutos	TA + muutos	TP 2015	Poikkeama
Myyntitulot	794 338	831 000		831 000	835 152	4 152
Maksutulot						
Tuet ja avustukset						
Muut tulot	33 079				13 365	13 365
Sisäiset erät	69 605	50 000		50 000	60 611	10 611
Toimintatulot yhteensä	897 022	881 000		881 000	909 128	28 128
TOIMINTAMENOT						
Henkilöstömenot	200 989	209 936		209 936	201 994	-7 942
Palvelujen ostot	380 824	349 400		349 400	406 648	57 248
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	186 612	174 355		174 355	203 523	29 168
Avustukset						
Muut menot	8 496	4 064		4 064	7 441	3 377
Sisäiset erät	94 934	57 600		57 600	84 596	26 996
Toimintamenot yhteensä	871 855	795 355		795 355	904 202	108 847
TOIMINTAJÄÄMÄ/-KATE	25 167	85 645		85 645	4 926	-80 719
Suunnitelmapoistot	-239 643	-228 003		-228 003	-411 092	
Rahoitustuotot ja -kulut	-20 591	-51 000		-51 000	-47 841	
Korkotuotot	1 255	3 000		3 000	509	
Muut rahoitustuotot	3 168	2 000		2 000	3 624	
Korkokulut	-24 980	-20 000		-20 000	-51 715	
Muut rahoituskulut	-34	-36 000		-36 000	-259	
Korvaus peruspääomasta	-24 076	-36 000		-36 000	-20 063	
Poistoeron lisäys/vähennys	9 137	9 137		9 137	9 137	
YLI-/ALIJÄÄMÄ	-250 006	-220 221		-220 221	-464 933	

2.2.2. Tuloslaskelmaosan toteutuminen

Tuloslaskelmaosassa seurattavia määrärahoja ja tuloarvioita ovat verotulot, valtionosuudet, rahoitustulot ja -menot sekä satunnaiset. erät.

TULOSLASKELMAN TOTEUTUMISVERTAILU 2015	TA 2015	TA- muutokset	TA muutosten jälkeen	TP 2015	Poikkeama, eur
Toimintatuotot	9 016 580		9 016 580	8 890 507	-126 073
Myyntituotot	2 258 154		2 419 562	2 294 996	-124 566
Maksutuotot	667 142		704 242	626 217	-78 025
Tuet ja avustukset	491 800		395 100	674 850	279 750
Muut tuotot	1 727 851		1 296 194	1 342 937	46 743
Sisäiset tuotot	3 871 633		3 849 443	3 951 507	102 064
Toimintakulut	-46 923 202	-191 000	-47 114 202	-45 368 284	1 745 918
Henkilöstökulut	-11 661 252	-37 000	-11 698 252	-11 208 277	489 975
Palkat ja palkkiot	-8 521 900	-27 088	-8 548 988	-8 190 872	358 116
Henkilöstösivukulut	-3 136 140	-9 912	-3 146 052	-3 014 318	131 734
Eläkekulut	-2 641 794	-8 503	-2 650 297	-2 539 175	111 122
Muut henkilösivukulut	-494 346	-1409	-495 755	-475 143	20 612
Palvelujen ostot	-27 910 757	-154 000	-28 064 757	-26 740 860	1 323 897
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 308 729		-2 308 729	-2 134 336	174 393
Avustukset	-913 650		-913 650	-994 560	-80 910
Muut kulut	-257 181		-257 181	-338 743	-81 562
Sisäiset kulut	-3 871 633		-3 871 633	-3 951 508	-79 875
Toimintakate	-37 906 622	-191 000	-38 097 622	-36 477 776	1 619 846
Verotulot	22 371 000		22 371 000	22 273 887	-97 113
Kunnallisverotulot	19 118 000		19 118 000	18 890 942	-227 058
Kiinteistövero	2 216 000		2 216 000	2 182 335	-33 665
Osuus yhteisöverotuotoista	1 037 000		1 037 000	1 200 610	163 610
Valtionosuudet	16 122 860		16 122 860	16 207 389	84 529
Rahoitustuotot ja -kulut	-24 000		-24 000	49 214	73 214
Korkotuotot	20 000		20 000	12 101	-7 899
Muut rahoitustuotot	60 000		60 000	94 301	34 301
Korkokulut	-100 000		-100 000	-54 354	45 646
Muut rahoituskulut	-4 000		-4 000	-2 835	1 165
Vuosikate	563 238		372 238	2 052 714	1 680 476
Poistot pysyvistä vastaavista	-1 285 434	-872 823	-2 158 257	-2 157 870	387
Satunnaiset tuotot ja kulut					
Tilikauden tulos	-722 196		-722 196	-105 156	617 040
Poistoeron lis (-) / väh (+)	155 049		155 049	386 728	231 679
Varausten lis (-) / väh (+)					
Rahastojen lis (-) / väh (+)					
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-567 147		-567 147	281 572	848 719

Kunnan verotulot alittivat talousarvion summan noin 97 000 eurolla. Kunnallisveron tilitykset alittivat talousarvion noin 227 000 eurolla ja kiinteistöveron tilitykset noin 34 000 eurolla. Kunta nosti sekä kunnallis- että kiinteistöverojen veroprosentteja vuodelle 2015. Kunnallisverotulot kasvoivatkin edelliseen vuoteen verrattuna 177 000 euroa ja kiinteistöverotulot 291 000 euroa. Myös yhteisöverotilitykset kasvoivat tilivuonna 171 000 euroa edelliseen vuoteen verrattuna toteutuen 164 000 positiivisempana kuin talousarviossa odotettiin. Valtionosuudet sen sijaan laskiivat edellisvuodesta noin 205 000 euroa (-1,2 %) mutta ylittivät talousarvion noin 85 000 eurolla. Valtionosuuksien erittely on esitetty liitetietona 10.

Yhden prosenttiyksikön kunnallisveron tuotto	2012	2013	2014	2015
Yhden prosenttiyksikön kunnallisveron tuotto	862 771	919 663	912 890	899 569
Muutos ed. vuoteen	2,70 %	6,60 %	-0,74 %	-1,46 %
Kunnallisveroprosentti	20,00 %	20,00 %	20,50 %	21,00 %

Kiinteistöveroprosentit			
Vuosi	Yleinen	Vak. asuinrak.	Muut asuinrak.
2012	0,80	0,40	1,00
2013	0,80	0,40	1,00
2014	0,80	0,40	1,00
2015	1,00	0,45	1,05

Rahoitustuotot ja -kulut

RAHOITUSTUOTOT	TA 2015	TP 2015	ERO
Korkotuotot	20 000	12 102	-7 898
Korkotuotot antolainasta ulkopuolisille		4 237	
Maksuliikennetiilien korot		7 356	
Muut korkotuotot		509	
Muut rahoitustuotot	60 000	94 301	34 301
Osinkotuotot ja peruspääoman korot		1 330	
Peruspääoman korot kuntayhtymiltä		73 182	
Verotilitysten korot ja viivästyskorot		14 773	
Muut rahoitustuotot		5 016	
YHTEENSÄ	80 000	106 403	26 403
RAHOITUSKULUT	TA 2015	TP 2015	ERO
Korkokulut	-100 000	-54 354	45 646
Korkokulut lainoista ulkopuolisille		-54 354	
Muut korkokulut			
Muut rahoituskulut	-4 000	-2 836	1 164
Verotilitysten korot		-429	
Viivästyskorot ja korotukset		-103	
Muut rahoituskulut		-2304	
YHTEENSÄ	-104 000	-57 190	46 810

2.2.3. Investointien toteutuminen

Investointien toteutumista tarkastellaan investointiosan hankkeittain ja hankeryhmittäin, mikä on valtuustoon nähden sitova taso. Hankeryhmä voi koostua useasta eri yksittäisestä kohteesta, joiden erittely talousarviossa on ohjeellinen. Rahoitusosuudet on merkitty ohjeistuksen mukaan tuloksi, kun oikeus tuloon on syntynyt. Investointiosa on bruttobudjetoitu

Investointimenojen toteutumisaste oli 60,5 prosenttia määrärahoista. Tulojen toteutumisaste oli 12,0. Nettoinvestointeina laskettuna talousarvion toteutumisaste oli 71,2 prosenttia.

INVESTOINTIEN TOTEUTUMINEN						
Kunnanhallitus	TA 2015	TA-muutos	A muut. jälk.	Toteutuma	Tot. %	Kok.kust. 2015
Maa- ja vesialueet						
Menot	100 000	415 000	515 000	300 000	58,3	
Tulot	300 000		300 000	23 374	7,8	
Netto	-200 000	415 000	215 000	276 626	128,7	
ATK - hankinnat						
Menot	25 000	115 000	140 000	131 690	94,1	
Tulot	0			0		
Netto	25 000	115 000	140 000	131 690	94,1	
Sijoitukset / pitkävaikutteiset menot						
Menot	0	0	0	14 696		
Tulot	0	0	0	12 688		
Netto	0	0	0	2 008		
Menot yhteensä	125 000	530 000	655 000	446 386	68,2	
Tulot yhteensä	300 000	0	300 000	36 062	12,0	
Netto yhteensä	-175 000	530 000	355 000	410 324	115,6	
Selite:						
Maa- ja vesialueet: sisältää maan oston määrärahan sekä tonttien ja kiinteistöjen myyntituloarvion.						
Atk-hankinnat: valokuidun asennus maakaapelointityön yhteydessä						

Sivistyslautakunta	TA 2015	TA-muutos	A muut. jälk.	Toteutuma	Tot. %	Kok.kust. 2015
Koneet ja kalusto						
Menot	40 000			41 053	102,6	
Tulot	0			0		
Netto	40 000			41 053	102,6	
Menot yhteensä	40 000			41 053	102,6	
Tulot yhteensä	0			0		
Netto yhteensä	40 000			41 053	102,6	
Selite:						
Koneet ja kalusto: Eri koulujen kaluste- ja atk-hankintoihin 30 000€						
2015 Aitoon päiväkodin kalustohankinnat 10 000€.						

Vapaa-aikalautakunta	TA 2015	TA-muutos	A muut. jälk.	Toteutuma	Tot. %	Kok.kust. 2015
Liikuntapaikat						
Menot	110 000			0	0,0	
Tulot				0		
Netto	110 000			0	0,0	
Menot yhteensä	110 000			0	0,0	
Tulot yhteensä	0			0		
Netto yhteensä	110 000			0	0,0	
Liikuntapaikat:						
2015: Aitoon kuntoradan muutostyöt 70 000 euroa (toteutus siirtyy vuodelle 2016)						
2015: Luja-Lukko Areenan matto ja valot 40 000, ei toteutunut						

Tekninen lautakunta	TA 2015	TA-muutos	A muut. jälk.	Toteutuma	Tot. %	Kok.kust. 2015
Peruskorjaushankkeet						
Menot	130 000			27 240	21,0	
Tulot	0			0		
Netto	130 000			27 240	21,0	
Kaavateiden rakentaminen						
Menot	140 000			39 259	28,0	
Tulot	0			0		
Netto	140 000			39 259	28,0	
Ruokahuollon kaluste- ja laitehankinnat						
Menot	53 000			49 242	92,9	
Tulot				0		
Netto	53 000			49 242	92,9	
Päiväkoti Lumpeennupun leikkivälineet						
Menot	12 000			9 356	78,0	
Tulot	0			0		
Netto	12 000			9 356	78,0	
Aitoon ala-asteen muuttaminen päiväkodiksi						
Menot	400 000			415 422	103,9	
Tulot	0			0		
Netto	400 000			415 422	103,9	
Pälkäneen yhteiskoulun ilmanvaihto						
Menot	450 000	250 000	700 000	755 233	107,9	
Tulot	0	0	0	0		
Netto	450 000	250 000	700 000	755 233	107,9	
Kameravalvonta						
Menot		40 000			0,0	
Tulot						
Netto		40 000			0,0	
Varavoimakone						
Menot		20 000			0,0	
Tulot						
Netto		20 000			0,0	
Hankevalmistelu						
Menot	20 000				0,0	
Tulot	0					
Netto	20 000				0,0	
Onkkaalan liikuntahalli						
Menot	15 000			7 700	51,3	
Tulot	0			0		
Netto	15 000			7 700	51,3	
Menot yhteensä	1 240 000	310 000	700 000	1 303 452	105,1	
Tulot yhteensä	0	0	0	0		
Netto yhteensä	1 240 000	310 000	700 000	1 303 452	105,1	
Selite:						
Ruokahuollon kaluste- ja laitehankinnat, peruskorjaushankkeet ja kaavateiden rakentaminen: Hankekohtaiset erittelyt jäljempänä						
Onkkaalan liikuntahalli: liikuntahallin esisuunnitelma 2015 (15 000 euroa), rakennushanke 2016						

VESIHUOLTOLAITOS	TA 2015	TA-muutos	A muut. jälk.	Toteutuma	Tot. %	Kok.kust. 2015
Vesihuoltolaitoksen eri kohteet						
Menot	815 000	41 000	856 000	457 309	53,4	
Tulot	0			0		
Netto	815 000	41 000	856 000	457 309	53,4	
Tommolan jätevedenpuhdistamo						
Menot	1 250 000			585 864	46,9	3 228 367
Tulot	0			0		788 659
Netto	1 250 000			585 864	46,9	2 439 709
Epaalan alueen kunnallistekniikka						
Menot	300 000			154 284	51,4	
Tulot	0			0		
Netto	300 000			154 284	51,4	
Menot yhteensä	2 365 000	41 000	2 406 000	1 197 457	49,8	
Tulot yhteensä	0			0	0,0	
Netto yhteensä	2 365 000	41 000	2 406 000	1 197 457	49,8	
Selite: Erittelyt jäljempänä						

INVESTOINNIT YHTEENSÄ	TA 2015	TA-muutos	A muut. jälk.	Toteutuma	Tot. %	Kok.kust. 2015
MENOT YHTEENSÄ	3 880 000	881 000	4 761 000	2 988 348	62,8	
TULOT YHTEENSÄ	300 000	0	300 000	36 062	12,0	
NETTO YHTEENSÄ	3 580 000	881 000	4 461 000	2 952 286	66,2	

Peruskojaushankkeet	TA 2015	TA-muutos	A muut. jälk.	Toteutuma	Tot. %	Kok.kust. 2015
Aitoon koulun sadevesiviemärointi ja salaojitus	70 000				0,0	
Aitoon koulun LV-järjestelmän uusiminen	60 000			27 240	45,4	
Yhteensä	130 000			27 240		

Ruokahuollon kaluste- ja laitehankinnat	TA 2015	TA-muutos	A muut. jälk.	Toteutuma	Tot. %	Kok.kust. 2015
Kukkiakodin laitehankinnat	25 000			49 242	197,0	
Yläastelukion laitehankinnat	28 000				0,0	
Yhteensä	53 000			49 242		

Kaavateiden rakentamiskohteet	TA 2015	TA-muutos	A muut. jälk.	Toteutuma	Tot. %	Kok.kust. 2015
Eri kohteet, päällystäminen	60 000			39 259	65,4	
Tievalaistuksen rakentaminen	40 000				0,0	
Pukkivuoren alue	40 000				0,0	
Yhteensä	140 000			39 259	28,0	

Vesihuoltolaitoksen eri kohteet	TA 2015	TA-muutos	A muut. jälk.	Toteutuma	Tot. %	Kok.kust. 2015
Pienet hankkeet	55 000			25 678	46,7	
Kukkolan alueen vesihuolto	70 000			3 254	4,6	
Onkkaalan alueen vesijohdon uusinta	180 000			0	0,0	
Aseveltien vesijohdon uusiminen	215 000			296 493	137,9	
Aitoon lisäkaivon rakentaminen	237 000			40 637	17,1	
Vesilinjojen automaatiohanke	58 000			51 017	88,0	
Viemäriinjojen mallinnus		10 000	10 000	12 371	123,7	
Yhdyslinjan pumppaamoiden pumput		31 000	31 000	27 859	89,9	
Yhteensä	815 000	41 000	41 000	457 309	56,1	

2.2.4. Rahoitusosan toteutuminen

Rahoitusosan toteutumisessa seurataan antolainasaamisten lisäyksiä ja vähennyksiä, lainojen lisäyksiä ja vähennyksiä sekä oman pääoman muutoksia. Rahoituslaskelman valtuustoon nähden sitovia taseja on investointimenot, antolainauksen lisäys sekä pitkäaikaisten lainojen lisäys.

Talousarvion rahoitusosan vertailu	TA 2015	TA- muutokset	TA muutosten jälkeen	TP 2015	Poikkeama
Toiminnan rahavirta	563 238		563 238	2 007 654	1 444 416
Vuosikate	563 238	0	563 238	2 052 714	1 489 476
Tulorahoituksen korjaukset	0		0	-45 059	-45 059
Investointien rahavirta	-3 580 000		-4 461 000	-3 078 377	1 382 623
Investointimenot	-3 880 000	-881 000	-4 761 000	-3 169 778	1 591 222
Rahoitusosuudet investointimenoihin				0	0
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntitulo	300 000		300 000	91 401	-208 599
Toiminta ja investoinnit, netto	-3 016 762		-3 897 762	-1 070 723	2 827 039
Rahoitustoiminta					
Antolainauksen muutokset	42 468		42 468	42 958	490
Antolainasaamisten lisäyksen muille				-4 000	
Antolainasaamisten vähennykset muilta	42 468		42 468	46 958	4 490
Lainakannan muutokset	3 125 608		3 125 608	-712 334	-3 837 942
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	4 000 000		4 000 000	0	-4 000 000
Liittymismaksuvelat	150 000				
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-1 024 392		-1 024 392	-712 334	312 058
Lyhytaikaisten lainojen muutokset					
Oman pääoman muutokset			0	1 098 131	1 098 131
Muut maksuvalmiuden muutokset					
Rahoituksen rahavirta	3 168 076		3 168 076	428 755	-2 739 321
Vaikutus maksuvalmiuteen	151 314		-729 686	-641 968	87 718
Rahavarat 31.12.	2 981 336			1 974 945	
Rahavarat 1.1.	2 830 022			2 616 913	
Rahavarojen muutos	151 314			-641 968	

Maksuvalmiuteen ovat vaikuttaneet vuosikatteen talousarviota selvästi parempi toteutuma ja etenkin se ettei pitkäaikaista lainaa nostettu vielä tilivuoden aikana. Kunta lyhensi lainoja noin 0,7 milj. euroa. Vesihuoltolaitoksen liittymismaksut sisältyvät muihin maksuvalmiuden muutoksiin, liittymismaksuja kertyi noin 68 588 euroa. Kunta on sitoutunut neljän miljoonan euron lainaan, joka on kilpailutettu syksyllä 2015, mutta lainaa ei ole nostettu vielä keväällä 2016. Laina on nostettavissa 26.9.2016 asti, ellei pankin kanssa muuta sovita.

Yhteenvedo käyttötalouden määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta

	MÄÄRÄRAHAT, tEUR					TULOARVIOT, tEUR					NETTO
	Alkup. TA	TA:n muutok- set	TA muut. jälkeen	TP 2015	Poikkeama +ali / -yli	Alkup. TA	TA:n muutok- set	TA muut. jälkeen	TP 2015	Poikkeama -ali / +yli	Poikkeama +ali / -yli
Tarkastuslautakunta											
Tarkastustoimi	18	0	18	14	4	0	0	0	0	0	4
Kunnanhallitus											
Yleishallinto	2 911	0	2 911	2 747	164	1 686	0	1 686	1 586	-101	64
Kehittämispalvelut	245	27	272	183	89	86	0	86	1	-85	4
Perusturvalautakunta											
Sosiaalipalvelut	9 280	0	9 280	9 518	-239	0	0	0	236	236	-3
Terveyspalvelut	14 655	0	14 655	13 579	1 076	0	0	0	1	1	1 077
Sivistyslautakunta											
Koulutus- ja kirjastopalv.	12 717	0	12 717	12 165	552	756	8	764	841	77	629
Vapaa-aikalautakunta											
Vapaa-aikapalvelut	583	0	583	589	-6	72	0	72	86	13	8
Tekninen lautakunta											
Tekniset palvelut	3 163	154	3 317	3 276	40	3 260	0	3 260	3 051	-209	-169
Vesihuoltolaitos	795	0	795	904	-109	881	0	881	909,128	28	-81
Ruokahuolto- ja siiv.palv.	2 142	10	2 152	2 019	133	2 172	0	2 172	2 085	-87	45
Rakennuslautakunta											
Rakennusvalvonta	172	0	172	153	19	98	0	98	81	-17	3
Ympäristölautakunta											
Ympäristönsuojelu	243	0	243	221	21	5	0	5	15	10	31
YHTEENSÄ	46 923	191	47 114	45 368	1 746	9 017	8	9 025	8 891	-134	1 612

3. TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

3.1. Tuloslaskelma

KUNTA	1.1.-31.12.2015		1.1.-31.12.2014	
Toimintatuotot				
Myyntituotot	2 294 996,15		2 436 818,68	
Maksutuotot	626 217,28		661 825,05	
Tuet ja avustukset	677 467,29		676 838,46	
Muut toimintatuotot	1 340 319,05	<u>4 938 999,77</u>	1 830 383,37	<u>5 605 865,56</u>
Toimintakulut				
Henkilöstökulut	-11 208 276,98		-11 361 452,61	
Palkat ja palkkiot	-8 209 056,04		-8 317 809,94	
Henkilöstösivukulut	-2 999 220,94		-3 043 642,67	
Eläkekulut	-2 574 230,56		-2 611 002,82	
Muut henkilösivukulut	-424 990,38		-432 639,85	
Palvelujen ostot	-26 740 859,01		-26 530 012,90	
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 134 336,89		-2 222 993,03	
Avustukset muille	-994 559,60		-823 278,20	
Muut toimintakulut	-338 742,94	<u>-41 416 775,42</u>	-433 068,05	<u>-41 370 804,79</u>
Toimintakate		-36 477 775,65		-35 764 939,23
Verotulot	22 273 887,34	22 273 887,34		21 636 133,70
Valtionosuudet	16 207 389,00	16 207 389,00		16 412 530,00
Rahoitustuotot ja -kulut				
Korkotuotot	12 101,48		10 975,26	
Muut rahoitustuotot	94 301,39		131 567,78	
Korkokulut	-54 353,88		-48 907,80	
Muut rahoituskulut	-2 835,90	<u>49 213,09</u>	-2 083,35	<u>91 551,89</u>
Vuosikate		2 052 713,78		2 375 276,36
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot	-2 157 869,92		-1 304 643,06	
Arvonalentumiset		<u>-2 157 869,92</u>		<u>-1 304 643,06</u>
Tilikauden tulos		-105 156,14		1 070 633,30
Poistoeron lis (-) / väh (+)		386 728,02		255 887,33
Varausten lis (-) / väh (+)				-1 000 000,00
Rahastojen lis (-) / väh (+)				
Tilikauden yli-/alijäämä		<u>281 571,88</u>		<u>326 520,63</u>

3.2. Rahoituslaskelma

KUNTA	TP 2015	TP 2014
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	2 052 713,78	2 375 276,36
Satunnaiset erät		
Tulorahoituksen korjauserät	-45 059,38	-409 840,56
	2 007 654,40	1 965 435,80
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-3 169 778,35	-4 320 343,53
Rahoitusosuudet investointimenoihin		5 000,00
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntitulo	91 401,00	525 531,37
	-3 078 377,35	-3 789 812,16
Toiminnan ja investointien rahavirta	-1 070 722,95	-1 824 376,36
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset muille	-4 000,00	
Antolainasaamisten vähennykset muilta	46 958,00	68 083,33
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys		3 200 000,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-712 334,19	-611 241,40
Oman pääoman muutokset		0,16
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-1 338,02	13 110,54
Vaihto-omaisuuden muutos		
Saamisten muutos	1 200 152,16	-472 460,13
Korottomien velkojen muutos	-100 683,38	-1 756 157,42
	428 754,57	441 335,08
Rahavarojen muutos	-641 968,38	-1 383 041,28
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	1 974 945,03	2 616 913,41
Rahavarat 1.1.	2 616 913,41	3 999 954,69
	-641 968,38	-1 383 041,28

3.3. Tase

KUNTA	31.12.2015	31.12.2014
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	58 001,37	1 261,56
Muut pitkävaikuttiset menot	168 046,48	187 438,84
	<u>226 047,85</u>	<u>188 700,40</u>
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	3 859 636,19	3 583 009,84
Rakennukset	18 137 756,19	13 785 877,76
Kiinteät rakenteet ja laitteet	9 695 024,63	10 042 283,77
Koneet ja kalusto	287 412,10	414 322,70
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	409 039,24	3 637 162,49
	<u>32 388 868,35</u>	<u>31 462 656,56</u>
Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	6 067 856,32	6 065 848,75
Muut lainasaamiset	491 305,64	538 263,64
Muut saamiset	13 710,00	9 710,00
	<u>6 572 871,96</u>	<u>6 613 822,39</u>
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ	39 187 788,16	38 265 179,35
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	532 782,84	535 560,06
	<u>532 782,84</u>	<u>535 560,06</u>
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset	586 584,06	899 301,44
Lainasaamiset		
Muut saamiset	329 617,67	145 971,03
Siirtosaamiset	223 041,33	1 294 122,75
	<u>1 139 243,06</u>	<u>2 339 395,22</u>
Rahat ja pankkisaamiset	1 974 945,03	2 616 913,41
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ	3 114 188,09	4 956 308,63
VASTAAVAA	42 834 759,09	43 757 048,04

KUNTA	31.12.2015	31.12.2014
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	15 061 194,75	15 061 194,75
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	10 159 193,68	9 832 673,05
Tilikauden yli-/alijäämä	281 571,88	326 520,63
	25 501 960,31	25 220 388,43
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
Poistoero	5 115 909,05	5 502 637,07
Vapaaehtoiset varaukset	1 000 000,00	1 000 000,00
	6 115 909,05	6 502 637,07
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Lahjoitusrahastojen pääomat	644 508,64	648 623,88
	644 508,64	648 623,88
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	4 353 261,00	4 998 786,00
Lainat julkisyhteisöiltä	128 266,15	147 229,60
Muut velat	3 209 965,68	3 141 378,00
	7 691 492,83	8 287 393,60
Lyhytaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	645 525,00	685 525,00
Lainat julkisyhteisöiltä	18 963,46	26 809,20
Saadut ennakot	25 210,24	23 887,77
Ostovelat	474 067,40	808 745,45
Muut velat	350 037,25	360 057,85
Siirtovelat	1 367 084,91	1 192 979,79
	2 880 888,26	3 098 005,06
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	10 572 381,09	11 385 398,66
VASTATTAVAA	42 834 759,09	43 757 048,04

3.4. Konsernilaskelmat

KONSERNITULOSLASKELMA	1.1.-31.12.2015	1.1.-31.12.2014
Toimintatuotot	21 678 023,84	22 392 112,74
Toimintakulut	-56 598 985,51	-56 544 304,78
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)	628,54	-1 929,43
Toimintakate	-34 920 333,13	-34 154 121,47
Verotulot	22 270 789,89	21 636 133,70
Valtionosuudet	16 207 389,00	16 412 530,00
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	20 629,69	19 399,50
Muut rahoitustuotot	96 075,89	133 608,88
Korkokulut	-197 183,08	-202 065,54
Muut rahoituskulut	-79 930,22	-77 099,25
Vuosikate	3 397 438,04	3 768 385,82
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-3 099 347,62	-2 178 840,38
Omistuksen eliminointierot	-8 434,97	-7 789,86
Tilikauden tulos	289 655,45	1 581 755,58
Tilinpäätössiirrot	15 270,75	71,70
Tilikauden verot	-35 987,98	
Laskennalliset verot	-19 666,35	
Vähemmistöosuudet	-25 045,00	-26 173,52
Tilikauden yli-/alijäämä	224 226,87	1 555 653,76

Vuoden 2014 vertailutietoja korjattu tilinpäätössiirtojen osalta vastaamaan uusia laadintaperiaatteita.

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA	2015	2014
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	3 396 809,49	3 740 315,25
Tilikauden verot ja laskennalliset verot	-52 216,11	
Tulorahoituksen korjauserät	-123 307,16	-225 655,13
	3 221 286,22	3 514 660,12
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-4 605 504,11	-5 540 734,74
Rahoitusosuudet investointimenoihin		5 331,97
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulo	168 759,18	155 296,36
Pysyvien vastaavien myyntivoitot / -tappiot	44 466,96	409 840,56
	-4 392 277,98	-4 970 265,86
Toiminnan ja investointien rahavirta	-1 170 991,76	-1 455 605,74
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset muille	-20 000,00	-3 143,05
Antolainasaamisten vähennykset muilta	34 765,00	59 250,00
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	100 000,00	3 588 000,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-1 198 981,51	-1 004 088,90
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-18 558,56	9 066,93
Oman pääoman muutokset	13 883,45	26 261,05
Muut maksuvalmiuden muutokset	1 361 453,80	-1 838 619,24
Rahoituksen rahavirta	272 562,18	836 726,79
Rahavarojen muutos	-898 429,57	-618 878,94
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	3 808 074,91	4 710 092,37
Rahavarat 1.1.	4 706 504,48	5 328 971,31
	-898 429,57	-618 878,94

KONSERNITASE	31.12.2015	31.12.2014
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	333 976,99	317 555,53
Muut pitkävaikutteiset menot	325 453,15	278 301,32
	<u>659 430,14</u>	<u>595 856,85</u>
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	4 231 690,96	3 934 688,96
Rakennukset	25 695 550,45	20 764 082,98
Kiinteät rakenteet ja laitteet	10 302 689,54	10 626 896,49
Koneet ja kalusto	2 067 275,29	2 180 961,74
Muut aineelliset hyödykkeet	17 731,27	20 728,83
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	954 737,19	4 523 665,44
	<u>43 269 674,70</u>	<u>42 051 024,44</u>
Sijoitukset		
Osakkuusyhteisöosuudet	1 609 213,86	1 587 668,17
Muut osakkeet ja osuudet	434 772,72	315 115,13
Muut lainasaamiset	244 798,14	282 923,53
Muut saamiset	21 276,41	23 437,11
	<u>2 310 061,13</u>	<u>2 209 143,94</u>
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ	46 239 165,97	44 856 025,23
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Valtion toimeksiannot	57 863,13	46 608,96
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	533 212,21	535 972,27
	<u>591 075,34</u>	<u>582 581,23</u>
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	251 625,57	243 304,22
	<u>251 625,57</u>	<u>243 304,22</u>
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	13,65	190,28
Laskennalliset verosaamiset	2 404,31	
Muut saamiset	19,58	19,58
	<u>2 437,54</u>	<u>209,86</u>
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	1 537 587,21	1 950 178,47
Lainasaamiset	836,88	898,93
Laskennalliset verosaamiset	38,60	
Muut saamiset	520 724,13	341 319,19
Siirtosaamiset	420 298,67	1 501 822,08
	<u>2 479 485,49</u>	<u>3 794 218,67</u>
Rahoitusarvopaperit		
Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin	31 807,99	
Joukkovelkakirjalainasaamiset	68 465,55	66 374,45
Muut arvopaperit	17 438,05	800,00
	<u>117 711,59</u>	<u>67 174,45</u>
Rahat ja pankkisaamiset	3 690 363,33	4 642 917,92
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ	6 541 623,52	8 747 825,12
VASTAAVAA	53 371 864,83	54 186 431,58

KONSERNITASE	31.12.2015	31.12.2014
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	15 055 259,98	15 059 868,69
Säätiöiden ja yhdistysten peruspääomat	3 331,97	
Arvonkorotusrahasto	6 860,00	6 892,73
Muut omat rahastot	25 438,23	40 851,24
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	16 862 387,57	15 347 088,39
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	224 226,87	1 555 653,76
	32 177 504,62	32 010 354,81
VÄHEMMISTÖOSUDET	187 271,69	149 904,72
PAKOLLISET VARAUKSET		
Eläkevaraukset	0,00	46 911,39
Muut pakolliset varaukset	684 158,79	681 137,45
	684 158,79	728 048,84
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Valtion toimeksiannot		
Lahjoitusrahastojen pääomat	713 217,96	703 642,04
Muut toimeksiantojen pääomat	57 867,46	
	771 085,42	703 642,04
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	7 139 270,84	8 023 448,06
Lainat julkisyhteisöiltä	1 397 490,67	1 594 680,26
Lainat muilta luotonantajilta	865 530,81	914 990,47
Muut velat	3 568 884,69	3 496 918,61
Laskennalliset verovelat	8 628,66	
	12 979 805,67	14 030 037,40
Lyhytaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	976 385,35	1 006 879,77
Lainat julkisyhteisöiltä	193 768,11	164 201,93
Lainat muilta luotonantajilta	8 841,17	8 076,77
Saadut ennakot	60 163,20	47 726,10
Ostovelat	1 303 103,67	1 515 784,60
Muut velat	672 801,25	691 553,37
Siirtovelat	3 302 483,44	3 130 221,23
Laskennalliset verovelat	54 492,45	
	6 572 038,64	6 564 443,77
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	19 551 844,31	20 594 481,17
VASTATTAVAA	53 371 864,83	54 186 431,58

Vuoden 2014 vertailutietoja korjattu poistoerojen ja vapaaeht. varausten osalta vastaamaan uusia laadintaperiaatteita.

4. TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

4.1 Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

4.1.1 Kunnan tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Valtuusto on hyväksynyt kunnan uuden poistosuunnitelman 8.2.2016 § 6. Uusi poistosuunnitelma astuu voimaan vasta 1.1.2016, mutta sitä sovelletaan takautuvasti vuoden 2015 tilinpäätökseen. Tämä nostaa merkittävästi kunnan vuosipoistojen summaa. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelma-poistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

Sijoitusten arvostus

Pysyvien vastaavien sijoitukset on merkitty taseessa hankintamenoon tai sitä alempan arvoon. Arvostuksen perusteena on ollut hyödykkeen tulevaisuudessa todennäköisesti kerryttämä tulo tai sen arvo palvelutuotannossa.

Vaihto-omaisuus

Vaihto-omaisuutta ei ole.

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset ja rahoitusomaisuus on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempan todennäköiseen arvoon.

Avustusten käsittely

Pysyvien vastaavien aineellisten hyödykkeiden hankintaan saadut rahoitusavustukset on merkitty ao. hyödykkeen hankintameno vähennykseksi.

Oikaisut, jotka on tehty edelliseltä tilikaudelta esitettäviin tietoihin

Edellisiin tilikausiin tehdyt oikaisut on esitetty liitetietojen kohdassa 28.

4.1.2 Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty kaikki tytäryhteisöt ja kaikki kuntayhtymät, joissa kunta on jäsenenä. Osakkuusyhteisöistä yhdistelemättä on jätetty asunto-osakeyhtiöt ja Kiinteistö Oy Pälkäneen liikekeskus, sekä Pälkäneen Valokuitu Oy, joka perustettiin vasta 1.8.2015 ja jonka ensimmäinen tilinpäätös tehdään vasta vuoden 2016 jälkeen.

Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Keskinäisen omistuksen eliminointi

Kunnan ja sen tytäryhteisöjen keskinäisen omistuksen eliminointi on tehty pariarvomenetelmällä.

Sisäiset liiketapahtumat ja sisäiset katteet

Konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty. Konserniyhteisöjen ja kunnan omistamien kuntayhtymien keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta.

Olellaiset pysyviin vastaaviin sisältyvät sisäiset katteet on vähennetty.

Vähemmistöosuudet

Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin yli- ja alijäämästä konsernituloslaskelmassa sekä konsernin omasta pääomasta konsernitaseessa.

Osakkuusyhteisöt

Osakkuusyhteisöistä asunto-osakeyhtiöistä on ilmoitettu liitetiedoissa yhtiön nimi, kotipaikka, omistusosuus, sekä osuus oman pääoman määrästä, vieraasta pääomasta sekä voitosta ja tappiosta siltä osin, kun tiedot on saatu.

Suunnitelmapoistojen oikaisu

Kiinteistötytäryhtiön aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden poistot on oikaistu suunnitelman mukaisiksi ja jäännösarvojen ero on kirjattu konsernituloslaskelmassa tytäryhteisöjen poistojen oikaisuksi ja edellisten tilikausien yli- tai alijäämän oikaisuksi.

4.2. Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

Liitetieto 8

Kunnan ulkoiset toimintatuotot tehtäväalueittain	TP 2015	TP 2014
Yleishallinto	475 688,00	806 742,00
Sosiaali- ja terveystuotot	236 242,00	368 745,00
Opetus- ja kulttuuripalvelut	922 382,41	937 987,00
Yhdyskuntapalvelut	3 304 689,00	4 890 636,00
Kunnan toimintatuotot yhteensä *	4 939 001,41	7 004 110,00

* Yleishallinnon toimintatuottoja tiputtaa käyttöomaisuuden myyntivoittojen heikko toteutuma talousarvioon verrattuna. Lähtökohtaisesti lähes kaikki maksu- ja myyntituotot vähenivät edellisestä vuodesta, ainoastaan rakennusluvista ja maa-ainesmaksuista saatiin edellisvuotta enemmän tuloja.

Liitetieto 9

Verotulojen erittely	TP 2015	TP 2014
Kunnan tulovero	18 890 942,00	18 714 252,00
Osuus yhteisöveron tuotoista	1 200 609,67	1 030 085,00
Kiinteistövero	2 182 335,00	1 891 797,00
Verotulot yhteensä	22 273 886,67	21 636 134,00

Liitetieto 10

Valtionosuuksien erittely	TP 2015	TP 2014
Laskennalliset valtionosuudet		
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	12 907 880,00	14 231 282,00
Verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus	4 358 082,00	3 588 255,00
Järjestelmämuutoksen tasaus	0,00	-12 804,00
Opetus ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	-1 058 573,00	-1 394 203,00
Valtionosuudet yhteensä	16 207 389,00	16 412 530,00

Liitetieto 12 - Selvitys suunnitelman mukaisten poistojen perusteista kunnan tilinpäätöksessä

Poistonalaisten hyödykkeiden poistojen määrittämiseen on käytetty ennalta laadittua poistosuunnitelmaa. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden hankintamenoista arvioitun taloudellisen käytön mukaan.

Arvioitun poistoajat ja poistomenetelmät ovat:

Poistokohde	Poisto aika	Poistomenetelmä
Muut pitkävaikutteiset menot	2-20 vuotta	tasapoisto
Rakennukset	10-30 vuotta	tasapoisto
Kadut, tiet, torit ja puistot	15 vuotta	tasapoisto
Muut kiinteät rakenteet ja laitteet	10-30 vuotta	tasapoisto
Koneet ja kalusto	3-15 vuotta	tasapoisto
Soranottoalueet		käytön mukaan
Rakennusten peruskorjaukset	10-30 vuotta	tasapoisto

Uusi poistosuunnitelma KV 8.2.2016 § 6.

Pienet käyttöomaisuushankinnat, joiden hankintameno on alle 10 000 euroa, on kirjattu pääsääntöisesti vuosikuluksi.

Liitetieto 13 - Selvitys suunnitelman mukaisten poistojen ja poistonalaisten investointien vastaavuudesta kunnan tilinpäätöksessä

Keskimääräinen poisto- ja investointitaso määräytyvät tilinpäätösvootta edeltävän vuoden ja voimassaolevaan taloussuunnitelmaan otettujen poistonalaisten investointien omahankintameno keskimäärästä.

Tarkastelujaksot 2014–2018	
Keskimääräiset suunnitelman mukaiset poistot	2 180 961,49
Keskimääräinen poistonalaisten investointien omahankintameno	3 932 498,40
Ero, €	-1 751 536,91
Ero, %	44,5 %

Olenaisena poikkeamana pidetään 10 %:n tai sitä suurempaa poikkeamaa. Kunnassa poikkeama on 44,5 %.

Poikkeama johtuu sekä entisen poistosuunnitelman liian alhaisista poistotasoista, että vuosille 2016-2017 ajoitetuista poikkeuksellisen mittavista investoinneista (4,5 milj. euron liikuntahalli sekä 2,0 milj. euron Harjutuulen peruskorjaushanke), joiden poistot on arvioitu tarkastelukauden poistolaskelmiin.

Liitetieto 14

Pakollisten varausten muutokset	Konserni		Kunta	
	TP 2015	TP 2014	TP 2015	TP 2014
Eläkevastuu 1.1	302,43	719,30	0,00	0,00
Lisäykset tilikaudella	0,00	0,00	0,00	0,00
Vähennykset tilikaudella	-302,43	-416,87	0,00	0,00
Eläkevastuu 31.12.	0,00	302,43	0,00	0,00
Potilasvakuutusmaksu 1.1.	668 857,87	484 094,82	0,00	0,00
Lisäykset tilikaudella	7 452,14	192 135,06	0,00	0,00
Vähennykset tilikaudella			0,00	0,00
Potilasvakuutusmaksu 31.12.	676 310,02	668 857,87	0,00	0,00
Muut pakolliset varaukset 1.1.	12 279,58	13 029,36	0,00	0,00
Lisäykset tilikaudella	0,00	0,00	0,00	0,00
Vähennykset tilikaudella	-885,94	-749,77	0,00	0,00
Muut pakolliset varaukset 31.12.	11 393,64	12 279,58	0,00	0,00

Liitetieto 15

Pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntivoitot ja -tappiot	Konserni		Kunta	
	TP 2015	TP 2014	TP 2015	TP 2014
Muut toimintatuotot				
Maa- ja vesialueiden myyntivoitot	68 027,35	415 671,39	68 027,35	409 840,56
Muut myyntivoitot	90 385,72	1 179,87	0,00	0,00
Myyntivoitot yhteensä	158 413,07	416 851,26	68 027,35	409 840,56
Muut toimintakulut				
Käyttöomaisuuden myyntitappiot	28 527,77	237,68	22 967,97	0,00
Myyntitappiot yhteensä	28 527,77	237,68	22 967,97	0,00

Liitetieto 16

Osinkotuottojen ja peruspääoman korkotuottojen erittely	Konserni		Kunta	
	TP 2015	TP 2014	TP 2015	TP 2014
Osinkotuotot muista yhteisöistä	1 351	1 401	1 329	1 401
Peruspääoman korot kuntayhtymistä	73 182	73 182	73 182	73 182
Osinkotuotot ja peruspääoman korkotuotot yht.	74 533	74 583	74 511	74 583

4.3. Tasetta koskevat liitetiedot

4.3.1. Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

Liitetieto 19

Arvonkorotukset	Konserni		Kunta	
	TP 2015	TP 2014	TP 2015	TP 2014
Maa- ja vesialueet				
Arvo 1.1	543,67	543,67	0,00	0,00
Arvonkorotukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Arvonkorotusten purku	0,00	0,00	0,00	0,00
Arvo 31.12	543,67	543,67	0,00	0,00
Rakennukset	4 277 865,77	4 364 986,52	0,00	0,00
Arvonkorotusten muutos*	774 707,17	-87 120,75	0,00	0,00
Arvo 31.12	5 052 572,94	4 277 865,77	0,00	0,00
Arvonkorotukset yhteensä 31.12.	5 053 116,61	4 277 865,77	0,00	0,00

* PSHP

Liitetiedot 21-24 - Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet, omistukset muissa yhteisöissä

Liitetieto 21 Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet	Aineettomat hyödykkeet			Aineelliset hyödykkeet						KAIKKI YHTEENSÄ	
	Aineettomat oikeudet	Muut pitkä- vaikutteiset menot	Yhteensä	Maa-alueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Keskeneräiset hankinnat	Yhteensä		
Poistamaton hankintameno 1.1.	+	1 261,56	187 438,84	188 700,40	3 583 009,84	13 785 877,76	10 042 283,77	414 322,70	3 637 162,49	31 462 656,56	31 651 356,96
Lisäykset tilikauden aikana	+			0,00	300 000,00			76 250,01	2 778 832,35	3 155 082,36	3 155 082,36
Rahoitusosuudet tilikaudella	-									0,00	0,00
Vähennykset tilikauden aikana	-			0,00	23 373,65	10 279,55				33 653,20	33 653,20
Siirrot erien välillä	+/-	63 387,84		63 387,84		5 551 604,96	370 786,07	21 176,73	-6 006 955,60	-63 387,84	0,00
Tilikauden poistot	-	6 648,03	19 392,36	26 040,39		1 189 446,98	718 045,21	224 337,34		2 131 829,53	2 157 869,92
Arvonlennukset ja niiden palautukset	-										0,00
Poistamaton hankintameno 31.12.		58 001,37	168 046,48	226 047,85	3 859 636,19	18 137 756,19	9 695 024,63	287 412,10	409 039,24	32 452 256,19	32 678 304,04
Arvonkorotukset	+	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kirjanpito- ja tasearvo 31.12.		58 001,37	168 046,48	226 047,85	3 859 636,19	18 137 756,19	9 695 024,63	287 412,10	409 039,24	32 388 868,35	32 614 916,20
Olennaiset lisäpoistot											
Erittely olennaisista lisäpoistoista		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Pysyvien vastaavien sijoitukset	Osakkeet ja osuudet					Jvk-, muut laina- ja muut saamiset					
	Osakkeet, konserniyhtiöt	Osakkeet, omistusyht. yhteisöt	Kuntayhtymä- osuudet	Muut osakkeet ja osuudet	Yhteensä	Jvk-saamiset	Saamiset, konserni- yhteisöt	Saamiset, kuntayhtymät	Saamiset muut yhteisöt	Yhteensä	
Poistamaton hankintameno 1.1.		1 058 087,98	1 703 567,76	3 084 529,71	219 663,30	6 065 848,75	0,00	246 507,51	0,00	291 756,13	606 346,97
Lisäykset	+	10 000,00			4 695,99	14 695,99					
Vähennykset	-			12 688,42		12 688,42		12 193,00		34 765,00	46 958,00
Siirrot erien välillä											
Hankintameno 31.12.		1 068 087,98	1 703 567,76	3 071 841,29	224 359,29	6 067 856,32	0,00	234 314,51	0,00	256 991,13	491 305,64
Arvonlennukset	-	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Arvonkorotukset	+	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.		1 068 087,98	1 703 567,76	3 071 841,29	224 359,29	6 067 856,32	0,00	234 314,51	0,00	256 991,13	491 305,64

Liitetieto 22-24

Omistukset muissa yhteisöissä	Kotipaikka	Omistusosuus		Kuntakonsernin osuus (tEUR)		
		Kunta	Konserni	omasta pääomasta	vieraasta pääomasta	tilikauden voitosta / tappiosta
Tytäryhteisöt						
Pälkäneen Asuntotuotanto Oy	Pälkäne	100,0 %	100,0 %	828	2 299	19
Pälkäneen Aluelämpö Oy	Pälkäne	100,0 %	100,0 %	420	2 140	95
Pälkäneen Valokuitu Oy	Pälkäne	100,0 %	100,0 %			
Kuntayhtymät						
Pirkanmaan sairaanhoitopiiri	Tampere	2,0 %	2,0 %	3 848	4 828	287
Hämeen päihdehuollon ky	Lammi	1,3 %	1,3 %	1	0	-8
Valkeakosken seudun koulutuskuntayhtymä	Valkeakoski	1,6 %	1,6 %	220	32	-1
Pirkanmaan liitto	Tampere	1,3 %	1,3 %	21	8	2
Koulutuskeskus Tavastia	Hämeenlinna	0,2 %	0,2 %	45	23	1
Osakkuusyhteisöt						
Luopioisten vesihuolto Oy	Pälkäne	42,5 %	42,5 %	31	8	0
Kiinteistö Oy Luopioisten Pienteollisuustalo	Pälkäne	48,6 %	48,6 %	64	7	1
Osakkuusyhteisöt, keskinäinen kiinteistöosaakeyhtiö, ei yhdistelty konsernitilinpäätökseen						
Kiinteistö Oy Pälkäneen liikekeskus	Pälkäne	20,0 %	20,0 %	42	71	-2
Tredu-kiinteistöt Oy	Tampere	1,2 %	1,2 %	688	19	0
Osakkuusyhteisöt, asunto-osaakeyhtiöt, ei yhdistelty konsernitilinpäätökseen						
As Oy Rantakukka	Pälkäne	26,5 %	26,5 %	78	79	0
As Oy Luopioisten Retkitie	Pälkäne	25,7 %	25,7 %	71	0	-1
As Oy Aitoonrivi	Pälkäne	26,6 %	26,6 %	67	1	0
As Oy Luopioisten Retkipirtti	Pälkäne	31,8 %	31,8 %	100	0	0
As Oy Kyläkantola	Pälkäne	37,1 %	37,1 %	109	0	0
As Oy Tiilivakki	Pälkäne	40,2 %	40,2 %	152	1	-1
As Oy Luopioisten Kokinrivi	Pälkäne	30,4 %	30,4 %	142	3	0
As Oy Luopioisten Kyynärötärha	Pälkäne	23,4 %	23,4 %	48	0	0

Liitetieto 25

Saamisten erittely Kunta	TP 2015		TP 2014	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Lainasaamiset	234 314,51	0,00	246 507,51	0,00
Muut saamiset	0,00	7 600,52	0,00	5 641,04
Yhteensä	234 314,51	7 600,52	246 507,51	5 641,04
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kunta on jäsenenä				
Myyntisaamiset	0,00	0,00	0,00	0,00
Siirtosaamiset	0,00	73 182,16	0,00	73 182,16
Yhteensä	0,00	73 182,16	0,00	73 182,16
Saamiset yhteensä	234 314,51	80 782,68	246 507,51	78 823,20

Liitetieto 26

Siirtosaamiin sisältyvät olennaiset erät	Konserni		Kunta	
	TP 2015	TP 2014	TP 2015	TP 2014
Lyhytaikaiset siirtosaamiset				
Tulojäämät				
Siirtyvät korot	74 153,93	74 918,12	74 096,09	74 632,23
Kelan korvaus työterveyshuollosta	118 229,70	84 923,32	67 500,00	30 000,00
EU-tuet ja avustukset	0,00	113 626,18	0,00	68 631,31
KEVA varhe-eläkemaksupalautus	0,00	41 118,61	0,00	41 118,61
Muut tuet ja avustukset valtiolta	46 590,35		46 590,35	
Kangasalan kunta sote-palv. palaut.	0,00	973 275,00	0,00	973 275,00
Muut tulojäämät	181 324,68	213 960,84	34 855,93	31 833,40
Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä	420 298,66	1 501 822,07	223 042,37	1 219 490,55

4.3.2 Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

Liitetieto 28

Oman pääoman erittely	Konserni		Kunta	
	TP 2015	TP 2014	TP 2015	TP 2014
Peruspääoma 1.1.	15 059 868,69	15 066 123,37	15 061 194,75	15 061 194,59
Lisäykset				0,16
Vähennykset	1 276,74	6 254,68		
Peruspääoma 31.12.	15 058 591,95	15 059 868,69	15 061 194,75	15 061 194,75
Arvonkorotusrahasto 1.1.	6 892,73	6 990,90		
Lisäykset				
Vähennykset	32,73	98,17		
Arvonkorotusrahasto 31.12.	6 860,00	6 892,73		
Muut omat rahastot				
Muut omat rahastot yhteensä 1.1.	40 851,24	41 327,26		
Lisäykset				
Vähennykset	15 413,01	476,02		
Muut omat rahastot yhteensä 31.12.	25 438,23	40 851,24		
Edellisten tilikausien ylijäämä 1.1.	16 902 742,15	8 672 237,38	9 832 673,05	9 166 146,56
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.	16 862 387,57	15 347 088,39	10 159 193,68	9 832 673,05
Tilikauden yli-/alijäämä	224 226,87	1 555 653,76	281 571,88	326 520,63
Oma pääoma yhteensä	32 177 504,62	32 010 354,81	25 501 960,31	25 220 388,43

Liitetieto 30

Pitkäaikaiset velat (yli viisi vuotta), kunta	2015	2014
Velan osuus, joka eräänntyy 1.1.2021 jälkeen		
Lainat rahoituslaitoksilta	2 363 342,00	2 676 686,00
Lainat julkisyhteisöiltä	71 283,17	89 670,00
Pitkäaikaiset velat yhteensä	2 434 625,17	2 766 356,00

Liitetieto 33

Vieras pääoma Kunta	TP 2015		TP 2014	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Velat tytäryhteisöille				
Ostovelat		33 041,03		46 394,76
Yhteensä	0,00	33 041,03	0,00	46 394,76
Velat kuntayhtymille, joissa kunta on jäsenenä				
Ostovelat		-506 383,39		-166 329,62
Yhteensä	0,00	-506 383,39	0,00	-166 329,62
Vieras pääoma yhteensä	0,00	-473 342,36	0,00	-119 934,86

Liitetieto 36

Muiden velkojen erittely	Konserni		Kunta	
	TP 2015	TP 2014	TP 2015	TP 2014
Muut velat				
Liittymismaksuvelat	3 603 387,74	3 331 841,11	3 209 965,68	3 141 378,00
Yhteensä	3 603 387,74	3 331 841,11	3 209 965,68	3 141 378,00

Liitetieto 37

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät	Konserni		Kunta	
	TP 2015	TP 2014	TP 2015	TP 2014
Lyhytaikaiset siirtovelat				
Menojäämät				
Palkkojen ja henkilösivukulujen jaksotukset	2 550 098,68	2 604 134,88	1 112 414,81	1 145 458,81
Korkojaksotukset	26 847,99	25 627,31	6 326,64	8 724,95
Valtionosuuspalautukset ja ennakot	62 688,00	37 391,09	62 688,00	37 161,00
Muut menojäämät	662 848,77	463 067,95	185 655,46	1 635,03
Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä	3 302 483,44	3 130 221,23	1 367 084,91	1 192 979,79

4.4. Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot

Liitetieto 40-41 - Velat, joiden vakuudeksi on annettu kiinnityksiä, kunnan muiden sitoumusten kuin velkojen vakuudeksi annetut vakuudet, konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta annetut vakuudet

Edellä mainittuja vakuuksia ei ole annettu.

Liitetieto 44

Leasingvastuiden yhteismäärä	Konserni		Kunta	
	TP 2015	TP 2014	TP 2015	TP 2014
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	172 313	139 965	77 940	52 887
Myöhemmin maksettavat	481 619	397 348	122 621	66 268
Yhteensä	653 931	537 313	200 560	119 155

Liitetieto 45

Vastuusitoumukset	Konserni		Kunta	
	TP 2015	TP 2014	TP 2015	TP 2014
Takaukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta				
Alkuperäinen pääoma	2 325 885,04	2 325 885,04	2 325 885,04	2 325 885,04
Jäljellä oleva pääoma	1 941 984,95	1 941 984,95	1 941 984,95	1 941 984,95
Takaukset muiden puolesta				
Alkuperäinen pääoma	2 958 636,51	2 958 636,51	2 841 697,50	2 841 697,50
Jäljellä oleva pääoma	2 027 511,66	2 034 094,73	2 016 097,50	2 016 097,50
Yhteensä	9 254 018,16	9 260 601,23	9 125 664,99	9 125 664,99

Liitetieto 46

Vastuu Kuntien takauskeskuksen vastuista	TP 2015	TP 2014
Kunnan osuus takausvastuista 31.12.	32 056 540,75	31 007 802,66
Kunnan osuus rahastosta 31.12.	22 843,68	21 437,92

Liitetieto 47

Muut taloudelliset vastuut	Konserni		Kunta	
	TP 2015	TP 2014	TP 2015	TP 2014
Sopimusvastuut				
Maankäyttösopimuksista kunnalle aiheutuvat velvoitteet				
Arvonlisäveron palautusvastuu	28 386,48	26 820,87		
Sopimuksiin sisältyvät lunastusvelvoitteet	323 299,11	346 050,97		
Vuokravastuut	1 039 509,62	1 164 445,97		
Johdannaissopimukset	0,00	761 059,95		
Projektitoimintaan liittyvät saamiset	0,00	1 499,47		
Muut vastuusitoumukset	1 436,10	1 447,46		

4.5 Henkilöstöä koskevat liitetiedot**Liitetieto 48**

Henkilöstön lukumäärä 31.12. tehtävälueittain	TP 2015			TP 2014		
	Kokoaik.	Osa-aik.	Työllistetyt	Kokoaik.	Osa-aik.	Työllistetyt
Yleishallinto	19	1	6	21	2	7
Opetus- ja kulttuuripalvelut	147	38	1	150	36	3
Yhdyskuntapalvelut	52	2	4	54	9	3
Yhteensä	218	41	11	225	47	13

Sisältää vakituisen ja määräaikaisen henkilöstön sekä työllistetyt sektoreittain.

Päivähoito siirtyi sosiaalipalveluista opetus- ja kulttuuripalveluihin vuoden 2013 alusta lukien. Ruokahuolto- ja siivouspalveluiden henkilöstö siirtyi yleishallinnosta teknisen toimen (yhdyskuntapalvelut) alaisuuteen keväällä 2013.

5. ERIYTETYT TILINPÄÄTÖKSET

5.1. Pälkäneen kunnan vesihuoltolaitoksen erillistilinpäätös

5.1.1. Toimintakertomus

Käyttöpäällikön katsaus

Yleistä

Vuosi 2015 oli kiireinen vuosi Pälkäneen vesihuollolla. Investointeja oli runsaasti ja muutamia laiterikkoja ja vesivuotoja oli vuoden aikana, jotka myös työllistivät ylimääräistä. Asevelikylän vanhan vesijohdon saneeraus ja vuotojen korjaus tiputti hukkavesiprosenttia noin 10%.

Rakentaminen

Vuosi 2015 vesihuoltolaitoksella alettiin rakentaa Epaalan ja Kukkolan kunnallistekniikkaa. Lisäksi saneerattiin noin 1500m vanhaa vesijohtoa Asevelikylän alueella ja kahtena erillisenä yönä korjattiin kostianvirran eteläpuolen venttiileitä. Vesi- ja viemärlaitoksella uusittiin ja asennettiin uusia kohteita automaatioon.

Yhdyslinjan pumppaamot otettiin käyttöön ja koekäytettiin niitä ja yhdyslinjan vesijohto otettiin Aitooseen asti käyttöön. Yhdyslinjan jätevedenpumppaamoihin asennettiin pumput ja automaatio ja vesiputkia puhdistettiin ja desinfioitiin.

Aitoon uusi kaivo valmistui vuoden lopussa.

Vuonna 2015 tehtiin pumppaamoiden huolloista ja tarkastuksista sopimus. Osa pumppaamoista jouduttiin kunnostamaan kiireellisenä huonon kuntonsa takia.

Vuoden 2015 aikana oli vielä jonkin verran Tommolän uuden puhdistamon menoja

Tulevia näkymiä

Vuonna 2016 on tarkoitus uusida vanhoja vesijohtoja lisää ja tehdä 2-3 yönä venttiileiden uusimisia. Tavoitteena on, että vuonna 2018 hukkavesiprosentti olisi alle 25%

Vuoden 2016 aikana Epaalan ja Kukkolan kunnallistekniikan urakat tehdään valmiiksi

Lisäksi Aitoon lisäkaivo on tarkoitus toteuttaa vuoden 2016 aikana loppuun ja kaivon valmistuttua voidaan yhdysvesijohdon loppu pätkä (Sappee-Aitoo) ottaa käyttöön.

Kinnalan uusien verkostopumppujen asentaminen ja tarvittavien muutoksien suorittaminen tehdään vuoden 2016 aikana.

Sappeen ja Aitoon jätevedenpuhdistamoiden alasajo oli suunniteltu vuodelle 2015, mutta pumppaamoiden ongelmista johtuen jouduttiin tämä siirtämään vuodelle 2016.

Aitoon Sako- ja umpikaivon vastaanotto asema on tarkoitus toteuttaa vuoden 2016 aikana.

Vesilaitoksen käyttöpäällikkö Harri Vierikka

Ollennaiset tapahtumat ja muutokset toiminnassa ja taloudessa

Vuoden 2015 oli muutamia putkien rikkoutumia, mitkä vaikuttivat vesilaitoksen talouteen ja hukkaveteen.

Tarkempi listaus vesivuodoista:

- Tehdastien vuoto alkuvuodesta
- Muikkutien vuoto alkuvuodesta
- Sappeen vuoto
- Kotisuon vuoto Aitoossa
- Luopioisten vuoto
- Iltaruskontien vuoto

Johtokunta

Pälkäneen vesihuoltolaitos kuuluu osaksi Pälkäneen kuntaa. Vesihuoltolaitoksen asiat päätetään kunnan elimissä, vesihuoltolaitos on osa teknisen toimen yksikköä.

Henkilöstö

Vesihuoltolaitoksen henkilöstöön kuuluu käyttöpäällikkö, 2 vakituista laitosmiestä ja 1 huolto- ja korjausmies.

Arvio merkittävimmistä riskeistä ja muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista

Merkittävin toimintariski liittyy talousveden puhtauteen ja sitä kautta ihmisten terveyteen ja elintarviketeollisuuden toimintaan. Vakavimmin talousveden puhtautta uhkaa pohjaveden saastuminen. Saastumisen vaara liittyy mm. liikenteeseen ja maanottoon, jossa jokainen vaarallista kemikaalia sisältävä kuljetus pohjavesialueella muodostaa onnettomuustilanteessa suuren riskin. Vanhat ympäristöpäästöt ovat piilevinä ennalta arvaamattomia. Niiden olemassaolo voi joskus realisoitua. Jätevesien joutuminen pohjaveteen on myös mahdollista. Jäteveden puhdistuksessa toimintahäiriö uhkaa vesistöä. Kaikissa toteutuvissa onnettomuuksissa ovat mukana myös taloudelliset tappiot. Myös maine saattaa tahraantua pitkäksi aikaa.

Merkittävimpiä toiminnan kehittymiseen vaikuttavia seikkoja on uusi puhdistamo, uusi puhdistamo mahdollistaa kahden pienemmän puhdistamon poistamisen ja puhdistustoimintojen keskittämisen Pälkäneelle Tommolan pääpuhdistamolle.

Ympäristötekijät

Jäteveden puhdistuksessa ja veden hankinnassa toimitaan ympäristöluvan ehtojen puitteissa. Ympäristöviranomaisen valvoo molempia toimia.

Selonteko sisäisen valvonnan järjestämisestä

Selonteko kunnan varsinaisen tilinpäätöksen yhteydessä.

Esitys tilikauden 2015 tuloksen käsittelystä

Tilikauden tuloksen -474 070,45 euroa käsittelystä esitetään seuraavaa:

- Tuloutetaan aikaisemmin tehtyjä poistoeroja suunnitelman mukaan (+) 9 136,80 euroa
- Tilikauden alijäämä -464 933,66 euroa siirretään taseen yli-/alijäämätilille.

Toiminnan kuvaus

Tehtävänä on huolehtia vesihuoltolain mukaisesta vedenhankinnasta ja viemäröinnistä toiminta-alueella ja toimittaa erikseen sovitut vesihuoltopalvelut toiminta-alueen ulkopuolella sijaitseville liittyjille.

Tulosyksiköt: asiakas- ja laitospalvelut, vesilaitos, viemärlaitos.

Johtokunnan asettamien tavoitteiden toteutuminen:

Talousveden laadun pitäminen vaatimusten mukaisena

Vedenottamoiden raakavesiä ja asiakkaille toimitetun talousveden laatua tarkkailtiin valvontatutkimusohjelman mukaisesti. Talousvesi täytti laatuvaatimukset.

Puhdistetun jäteveden laadun pitäminen vaatimusten mukaisena

Jätevesiä tarkkailtiin jätevesien ympäristöluvuissa edellytetyjen jätevesitarkkailuohjelmien mukaisesti.

Aitoon, Sappeen, Luopioisten ja Rautajärven puhdistamot toimivat ympäristöluvan rajoissa, Pälkäneen uusi keskuspuhdistamo pääsi hyvin ympäristöluvan rajoihin.

Vesihuollon toimintavarmuuden ylläpito

Toimintavarmuuden ylläpitämiseksi kesällä saneerattiin vanhoja himaniittisiä vesijohtoja pois. Laitoksilla tarkkailtiin laitteiden toimintaa ja tehtiin ennakoivia toimenpiteitä rikkoutumien välttämiseksi.

Vuotovesien vähentäminen

Vesilaitoksen vuotovesiprosentit on noussut tasaisesti vuosien saatossa. Vuonna 2015 tehty Asevelikylän vesijohdon uusinta ja korjaukset tiputtivat talousveden hukkaa 10 %. Puhdistamoille tulevan huleveden määrä on ollut normaalissa 2015, 2014 määrä oli poikkeuksellisen pieni. Vesilaitos on ottanut tavoitteekseen saneerata vanhoja linjoja vuosittain, jotta talousveden vuotovesiprosentit saataisiin alle 25 %. Viemäriinjoille on suunnitteilla tarkastuksia hulevesien määrän vähentämiseksi puhdistamoille.

	2015	2014	2013	2012	2009
Talousvesi	35	44,7	49	43	26
Hulevesi(puhdistamoille)	39	24	41	44	39 (2011)

5.1.2. Talousarvion toteutumisvertailu

VESIHUOLTOLAITOS

Sitovuustaso
YLI-/ALIJÄÄMÄ

TOIMINTATULOT	TP 2014	TA 2015	Muutos	TA + muutos	TP 2015	Poikkeama
Myyntitulot	794 338	831 000		831 000	835 152	4 152
Maksutulot						
Tuet ja avustukset						
Muut tulot	33 079				13 365	13 365
Sisäiset erät	69 605	50 000		50 000	60 611	10 611
Toimintatulot yhteensä	897 022	881 000		881 000	909 128	28 128
TOIMINTAMENOT						
Henkilöstömenot	200 989	209 936		209 936	201 994	-7 942
Palvelujen ostot	380 824	349 400		349 400	406 648	57 248
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	186 612	174 355		174 355	203 523	29 168
Avustukset						
Muut menot	8 496	4 064		4 064	7 441	3 377
Sisäiset erät	94 934	57 600		57 600	84 596	26 996
Toimintamenot yhteensä	871 855	795 355		795 355	904 202	108 847
TOIMINTAJÄÄMÄ/-KATE	25 167	85 645		85 645	4 926	-80 719
Suunnitelmapoistot	-239 643	-228 003		-228 003	-411 092	
Rahoitustuotot ja -kulut	-20 591	-51 000		-51 000	-47 841	
Korkotuotot	1 255	3 000		3 000	509	
Muut rahoitustuotot	3 168	2 000		2 000	3 624	
Korkokulut	-24 980	-20 000		-20 000	-51 715	
Muut rahoituskulut	-34	-36 000		-36 000	-259	
Korvaus peruspääomasta	-24 076	-36 000		-36 000	-20 063	
Poistoeron lisäys/vähennys	9 137	9 137		9 137	9 137	
YLI-/ALIJÄÄMÄ	-250 006	-220 221		-220 221	-464 933	

*Sis. sisäiset ja ulkoiset tulot ja menot

Vertailulaskelmat

Suoritteet ja yksikköhinnat

	2012	2013	2014	2015
Vesilaitos				
Laskutettu talousvesimäärä m3	265 345	220 642	215 645	212 561
Talousveden käyttömaksu €/m3	1,20	1,20	1,33	1,39
Viemärlaitos				
Laskutettu jätevesimäärä m3	189 994	182 076	176 760	177 095
Jäteveden käyttömaksu €/m3	1,90	1,90	2,06	2,26

Tuotot:

Tuottotavoitetta ei saavutettu. Talousvesimäärät pienenevät edelliseen vuoteen verrattuna, kun taas laskutettu jätevesimäärä hieman kasvoi edellisvuoteen verrattuna. Liittymämäärät pysyivät vuoden takaiseen verrattuna melkein samana, pieni tippuminen tapahtui liittymämäärissä.

Kulut:**Palvelujen ostot**

Pälkäneen kunnan vesihuoltolaitos menee pienellä kapasiteetilla ympärivuoden, tästä johtuen käytännössä kaikki korjaukset joudutaan ostamaan ulkopuolisilta. Pie-nimmät korjaukset on pyritty suorittamaan itse. Ostopalveluna hoidetaan mm. Talousvesi- ja jätevesianalyysit, koneiden, laitteiden ja verkoston huoltoon ja kunnossapitoon liittyvät työt. Kuivatun lietteen kuljetuksesta ja jatkokäsittelystä on sopimus paikallisen toimijan kanssa. Asiantuntijapalveluiden, tietoliikennekustannusten sekä talous- ja palkkahallinnon hoitamisen lisäksi tähän ryhmään kirjataan vakuutukset, koulutus, posti- ja puhelinkulut sekä työterveyspalvelut. Suurimmat yllättävimmät kulut tulivat laitteistojen, putkien yms. rikkoutumisista. Tarkemmin rikkoutumiset on kuvattu olennaiset tapahtumat ja muutokset taloudessa kohdassa.

Aineet, tarvikkeet ja tavarat

Suurin osa koostuu sähkökuluista, sähkökulut kasvoivat uuden puhdistamon myötä jonkin verran. Energiasäästöön tähtäviä toimia tehdään laitoksilla ja pumppaamoilla jatkuvasti. Laitoksilla ja pumppaamoilla tarkkaillaan ja optimoidaan pumppuja toimimaan mahdollisimman energiatehokkaasti.

Kemikaaleja tarvitaan vedenottamoilla ja puhdistamoilla. kemikaalien määrä ei tule suuresti muuttumaan lähivuosien aikana. Uuden puhdistamon myötä kemikaalien kulutus hieman nousi, mutta kahden puhdistamon pois jäännin jälkeen tasaantuu kemikaalien kulutus normaaliin. Kemikaalien kulutusta pyritään optimoimaan laitoksella tehtävien mittausten ja tarkkailujen muodossa.

koneita, kalustoa, vesimittareita ja verkoston osia hankitaan tarpeen mukaan. varastossa on pyritty pitämään osia useamman putkirikon korjaamiseen.

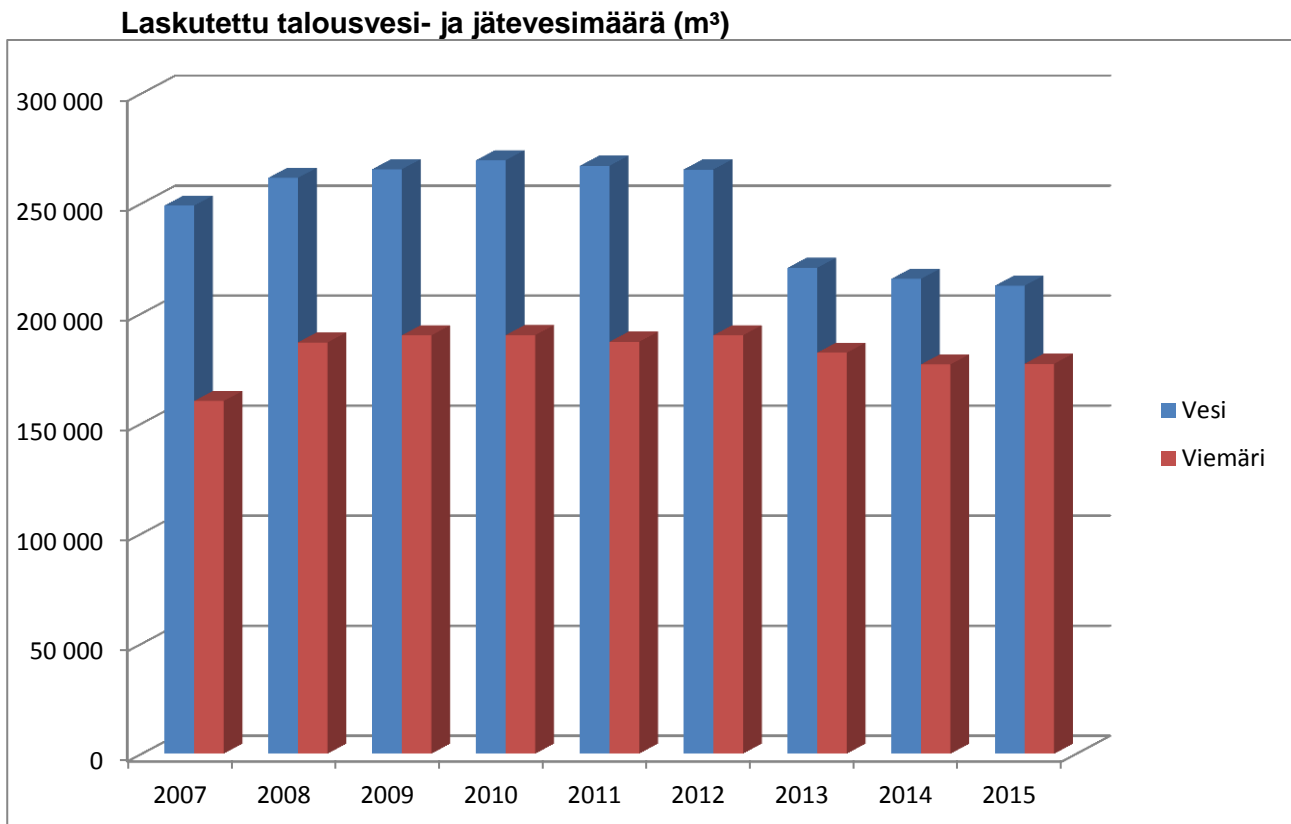
Muut toimintamenot koostuvat suurimmaksi osaksi kuivatun lietteen vastaanottamisesta ja kuljettamisesta.

Rahoitustuotot ja -kulut: Kunnalle maksettiin korvausta peruspääomasta 20 063 euroa ja korkokuluja 11 602 euroa.

Poistot:

Kunnanvaltuusto hyväksyi kunnan uuden poistosuunnitelman 8.2.2016 §6. Poistosuunnitelma kiristää kunnan poistoajoja, mikä vesihuoltolaitoksen osalta tarkoittaa vuosittaisten poistojen summan reilua kasvua. Poistot tilinpäätösvuonna 2015 olivat 411 092 euroa, kun talousarviossa oli arvioitu niiden olevan 228 003 euroa.

Palvelujen myynti

Investoinnit

Vuonna 2015 investoitiin seuraavasti.

- Aitoon kaivo
- Yhdyslinjan käyttöönotto (pumput, sähköt, automaatio)
- Asevelikylän saneeraus
- Epaala kunnallistekniikka
- Kukkola kunnallistekniikka
- Tommola puhdistamo
- Lisäksi oli pieniä investointeja

Vesihuoltolaitos-taseyksikön tilinpäätöslaskelmat

VESIHUOLTOLAITOKSEN TULOSLASKELMA	1.1.-31.12.2015	1.1.-31.12.2014
Liikevaihto	895 762,97	863 942,53
Liiketoiminnan muut tuotot	13 364,71	33 078,63
Tuotot	909 127,68	897 021,16
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	-203 523,46	-186 611,87
Palvelujen ostot	-487 013,35	-472 125,56
	-690 536,81	-658 737,43
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-159 511,32	-158 926,69
Henkilösivukulut	-42 482,36	-42 062,17
Eläkekulut	-34 304,71	-34 023,02
Muut henkilösivukulut	-8 177,65	-8 039,15
	-201 993,68	-200 988,86
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-411 092,43	-239 642,51
	-411 092,43	-239 642,51
Liiketoiminnan muut kulut	-11 671,09	-12 128,95
Liikelylijäämä (-alijäämä)	-406 166,33	-214 476,59
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	508,51	1 254,82
Muut rahoitustuotot	3 624,26	3 167,89
Kunnalle maksetut korkokulut	-11 601,59	
Muille maksetut korkokulut	-40 113,10	-24 980,49
Muut rahoituskulut	-259,24	-24 075,56
Korvaus peruspääomasta	-20 062,97	-33,60
	-67 904,13	-44 666,94
Ylijäämä / alijäämä ennen satunnaisia eriä	-474 070,46	-259 143,53
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	-474 070,46	-259 143,53
Poistoeron lisäys / vähennys	9 136,80	9 136,80
Tilikauden yli-/alijäämä	-464 933,66	-250 006,73

VESIHUOLTOLAITOKSEN RAHOITUSLASKELMA	TP 2015	TP 2014
Toiminnan rahavirta		
Liikelyi-/alijäämä	-406 166,33	-214 476,59
Poistot ja arvonalentumiset	411 092,43	239 642,51
Rahoitustuotot ja -kulut	-67 904,13	-44 666,94
	-62 978,03	-19 501,02
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-1 197 456,66	-3 250 288,29
Rahoitusosuudet investointimenoihin		5 000,00
	-1 197 456,66	-3 245 288,29
Toiminnan ja investointien rahavirta	-1 260 434,69	-3 264 789,31
Rahoituksen rahavirta		
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys		3 200 000,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-333 332,00	-226 666,00
Oman pääoman muutokset		0,16
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Lyhytaikaiset saam. muutokset kunnalta	-181 247,60	-3 039 113,05
Lyhytaikaiset saam. muutokset muilta	13 581,44	14 264,17
Korottomien velkojen muutos muilta	67 761,04	-253 395,77
Korottomien velkojen muutos kunnalta	79 048,23	75 325,27
Rahoituksen rahavirta	-354 188,89	-229 585,22
Rahavarojen muutos	-1 614 623,58	-3 494 374,53
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	-4 257 349,06	-2 642 725,48
Rahavarat 1.1.	-2 642 725,48	851 649,05
	-1 614 623,58	-3 494 374,53

VESILAITOKSEN TASE	31.12.2015	31.12.2014
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Tietokoneohjelmistot	56 739,81	
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	169 993,07	169 993,07
Rakennukset	4 353 766,77	331 061,30
Kiinteät rakenteet ja laitteet	6 103 306,96	6 082 971,75
Koneet ja kalusto	2 223,27	
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	268 095,14	3 583 734,67
	<u>10 954 125,02</u>	<u>10 167 760,79</u>
Sijoitukset		
Muut saamiset	5 600,00	5 600,00
	<u>5 600,00</u>	<u>5 600,00</u>
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ	10 959 725,02	10 173 360,79
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	185 760,81	169 452,34
Saamiset kunnalta	426 760,31	295 508,49
Muut saamiset	41 034,56	51 369,13
Muut siirtosaamiset		19 555,34
	<u>653 555,68</u>	<u>535 885,30</u>
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ	653 555,68	535 885,30
VASTAAVAA	<u>11 613 280,70</u>	<u>10 709 246,09</u>

VASTATTAVAA**OMA PÄÄOMA**

Peruspääoma	1 605 037,46	1 605 037,46
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	-1 338 045,18	-1 113 367,94
Tilikauden yli-/alijäämä	-464 933,66	-250 006,73
	-197 941,38	241 662,79

POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET

Poistoero	101 033,85	110 170,65
	101 033,85	110 170,65

VIERAS PÄÄOMA

Pitkäaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	3 666 670,00	4 000 002,00
Muut velat	3 209 965,68	3 141 378,00
	6 876 635,68	7 141 380,00
Lyhytaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	333 332,00	333 332,00
Lainat kunnalta	4 257 349,06	
Korottomat velat kunnalta/kuntayhtymältä	79 048,23	2 718 050,75
Ostovelat	132 138,84	109 349,63
Muut velat	3 857,58	22 163,48
Siirtovelat	27 826,84	33 136,79
	4 833 552,55	3 216 032,65

VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ **11 710 188,23** **10 357 412,65**

VASTATTAVAA **11 613 280,70** **10 709 246,09**

Vesihuoltolaitos-taseyksikön liitetiedot**Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot**

Liitetieto 8	TP 2015	TP 2014
Toimintatuotot		
Vesilaitoksen myyntituotot	385 875	402 134
Viemärlaitoksen myyntituotot	449 276	461 809
Liikevaihto yhteensä	835 151	863 943
Vesilaitoksen muut tuotot	8 018	8 436
Viemärlaitoksen muut tuotot	5 347	24 643
Liiketoiminnan muut tuotot yhteensä	13 365	33 079

Liitetieto 12**Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet**

Poistonalaisten hyödykkeiden poistojen määrittämiseen on käytetty ennalta laadittua poistosuunnitelmaa. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden hankintamenoista arvioitun taloudellisen käyttöiän mukaan.

Uusi poistosuunnitelma KV 8.2.2016 § 6.

Arvioidut poistoajat ja poistomenetelmät ovat:

Rakennukset	10-40 vuotta	tasapoisto
Muut kiinteät rakenteet ja laitteet	10-30 vuotta	tasapoisto
Koneet ja kalusto	3-15 vuotta	tasapoisto

Pienet käyttöomaisuushankinnat, joiden hankintameno on alle 10.000 euroa on kirjattu pääsääntöisesti vuosikuluksi.

Liitetieto 13**Selvitys suunnitelman mukaisten poistojen ja poistonalaisten investointien vastaavuudesta:**

vuosina 2013-2017

Keskimääräiset suunnitelman mukaiset poistot	467 445
Keskimääräinen poistonalaisten investointien omahankintameno	1 300 058
Ero €	-832 612
Ero %	-64,0

Tarkasteluajanjaksoon sisältyy poikkeuksellisen suuri investointihanke (jätevedenpuhdistamon saneeraus)

Tasetta koskevat liitetiedot

Liitetieto 21. Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet											
	Aineettomat hyödykkeet			Aineelliset hyödykkeet							KAIKKI YHTEENSÄ
	Aineettomat oikeudet	Muut pitkä- vaikutteiset menot	Yhteensä	Maa-alueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Keskeneräiset hankinnat	Yhteensä		
Poistamaton hankintameno 1.1.	+	0,00	0,00	0,00	169 993,07	331 061,30	6 082 971,75	2 777,00	3 583 734,67	10 170 537,79	28 761 549,99
Lisäykset tilikauden aikana	+								1 194 679,66	1 194 679,66	1 194 679,66
Rahoitusosuudet tilikaudella	-									0,00	0,00
Vähennykset tilikauden aikana	-									0,00	0,00
Siirrot erien välillä	+ -	63 387,84		63 387,84		4 124 335,27	322 171,58	424,50	-4 510 319,19	0,00	0,00
Tilikauden poistot	-	6 648,03				101 629,80	301 836,37	978,23		404 444,40	404 444,40
Arvonlennukset ja niiden palautukset	-										
Poistamaton hankintameno 31.12.		56 739,81	0,00	56 739,81	169 993,07	4 353 766,77	6 103 306,96	2 223,27	268 095,14	10 897 385,21	10 954 125,02
Arvonkorotukset	+	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kirjanpito- ja tasearvo 31.12.		56 739,81	0,00	56 739,81	169 993,07	4 353 766,77	6 103 306,96	2 223,27	268 095,14	10 897 385,21	10 954 125,02
Olennaiset lisäpoistot											
Erittely olennaisista lisäpoistoista		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Maa- ja vesialueet erittely	2015	2014
Kiinteistöjen liittymismaksut	37 533,29	37 533,29
Muut maa- ja vesialueet	132 459,78	132 459,78
Maa- ja vesialueet yhteensä	169 993,07	169 993,07

Liitetieto 26	2015	2014
Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät		
Vakuutuskorvaus	0,00	17155

Liitetieto 28	2015	2014
Oman pääoman erittely		
Peruspääoma	1 605 037,46	1 605 037,46

Liitetieto 30	2015	2014
Pitkäaikaiset velat (yli 5v.) erääntyy 1.1.2020 jälk.		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	2 363 342,00	2 676 686,00

Liitetieto 36	2015	2014
Muiden velkojen erittely		
Muut velat		
Liittymismaksut	3 209 965,68	3 141 378,00
Muut velat yhteensä	3 209 965,68	3 141 378,00

Liitetieto 37	2015	2014
Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät		
Lyhytaikaiset siirtovelat		
Lomapalkkajaksotus	24 350,15	28 598,09
Korkojaksotukset	3 476,69	4 538,70
Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä	27 826,84	33 136,79

Henkilöstön lukumäärä 31.12.	2015	2014
Kokoaikaiset	4	4
Osa-aikaiset	0	1
Yhteensä	4	5

6. ALLEKIRJOITUKSET JA MERKINNÄT

Pälkäneellä 31.3.2016

PÄLKÄNEEN KUNNANHALLITUS

Eero Laesterä

Eveliina Hakala

Risto Lindholm

Tero Ahlqvist

Pauliina Jaakkola

Jarkko Pihkala

Heikki Rönni

Maisa Vehkalahti

Outi Viitanen

Janita Koivisto

TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ

Olemme antaneet suorittamastamme tilintarkastuksesta tänään kertomuksen.

Pälkäneellä, päivä kuuta 2016

PwC Julkistarkastus Oy

Mikko Luoma
JHTT, KHT

7. LUETTELOT JA SELVITYKSET

KÄYTETYT TOSITELAJIT

1	Muistiot
7	Sisäiset laskut
8	Avaava tase
9	Käyttöomaisuusviennit
11	Tiliotetositteet
12	Kassatositteet
20	Myyntireskontra, suoritukset
21	Myyntireskontra, viitesuoritukset
40	Ostoreskontra, suoritukset
301	Palkat
410	Ostoreskontra, Pälkäneen palvelupiste
470	Kierrätettävät laskut
610	Yleislaskutus
750	Vesilaskutus
810	Päivähoitolaskutus
850	Rakennusvalvonnan laskutus

Tositteet säilytetään selväkielisessä muodossa paperilla.

Ostolaskut skannataan säilytettäväksi sähköisesti.

KÄYTETYT KIRJANPITOKIRJAT

Tasekirja

Päiväkirja, atk-tulosteena

Pääkirja, atk-tulosteena

Osakirjanpidot

Populus palkkakirjanpito, Logica Suomi

Pro Economica myyntireskontra, Logica Suomi

Pro Economica käyttöomaisuus, Logica Suomi

Osakirjanpidot säilytetään atk-tulosteina

LIITTEET

Liite 1: Selonteko kunnan sisäisen valvonnan järjestämisestä

Liite 2: Hyvinvointisuunnitelma

SELONTEKO KUNNAN SISÄISEN VALVONNAN JÄRJESTÄMISESTÄ

Kunnanhallituksen on toimintakertomuksessa tehtävä selkoa, miten sisäinen valvonta ja siihen liittyvä riskien hallinta on kunnassa järjestetty, onko valvonnassa havaittu puutteita kuluneella tilikaudella ja miten sisäistä valvontaa on tarkoitus kehittää.

Sisäisen valvonnan toteutumisen raportointia varten on laadittu lomakkeisto, jolla selonteko voidaan antaa. Kukin osasto (yleishallinto, sosiaaliosasto, sivistysosasto ja tekninen osasto) on valmistellut oman osastonsa tehtävien osalta selonteon. Selonteossa tarkastellaan seuraavia sisäisen valvonnan kohteita:

- Valvontaympäristö, johtamisen ja hallinnon järjestäminen
- Riskienhallinta
- Valvontatoimenpiteet (kontrolli)
- Tiedonkulku

Lomakkeella arviointikohteet on määritelty. Lisäksi on annettu arviointia ohjaavia viitteitä ja todentamiskeinoja arvioinnin yhteismitallisuuden varmistamiseksi. Osaston selonteko arviointikohteesta on arviointihuomiot –sarakkeissa sekä tilikaudelta että edelliseltä tilikaudelta.

1. Valvontaympäristö, johtamisen ja hallinnon järjestäminen			YLEISHALLINTO		
OSA-ALUE	ARVIOINTIKOHDE	VIITE	TODENTAMINEN	ARVIOINTIHUOMIOT 2014	ARVIOINTIHUOMIOT 2015
Toimintakulttuuri	Organisaatiota johdetaan tehokkaasti, organisaation toiminta on tuloksellista ja toiminnan kehittäminen on jatkuvaa	toiminnan suunnitelmallisuus toimintaa ohjaavat tavoitteet kehittämishankkeet henkilöstöpolitiikka talousarvio	Johto tekee selkeät linjaukset ja suunnitelmat seuraa aktiivisesti toimintaa ryhtyy tarvittaviin korjaustoimenpiteisiin antaa palautetta oikeudenmukaisesti	Kunnanjohtaja jäi 1.6.2014 vuoroteltuvapaalle ja vuosilomalle, joiden jälkeen eläkkeelle 1.12. Tehtäviä hoidettiin sijaisjärjestelyin. Hallintojohtaja toimi vs. kunnanjohtajana ja hallintokoordinaattori vs. hallintojohtajana. Hallintokoordinaattorille palkattu sijainen.	Painopisteet otettu Kuntastrategiasta. Kunnan elinvoimaan on panostettu mm. elinkeinoasiamiehen viran perustamisella ja alettiin laatia elinvoimastrategiaa. Hallinto-osaston johtoryhmä toiminta aloitettiin.
	Organisaatiolle on määritelty hyvän hallintotavan mukaiset menettelyt ja eettiset ohjeet ja organisaatio on sisäistänyt ne	hallintosääntö hyvän hallintotavan periaatteet toimintaa ohjaavat arvot	Hyvän hallinnon periaatteiden vastaiseen toimintaan puututaan nopeasti Hyvää hallintotapaa noudatetaan kaikessa päätöksenteossa ja suunnittelussa	Toimintaohjeiden noudattamista on valvottu ja poikkeamista on annettu palautetta. Hallintosääntöä päivitetty.	Hallintosääntöä päivitettiin virka- ja työjärjestelyiden mukaiseksi. Toimintaohjeiden noudattamista on seurattu ja poikkeamista on annettu palautetta.
	Organisaation toimintakulttuuri kannustaa keskusteluun ja epäkohtien esilletuomiseen	johdon esimerkki tosiasialliset käytännöt	Ehdotukset ja kritiikki käsitellään rakentavasti	Kehityskeskustelut käydään keväisin. Johtoryhmä kokoontuu säännöllisesti. Virastokokouksia tarpeen mukaan. Kunnanhallituksen päätösten läpikäynti kahvihuoneessa säännöllisesti kokouksen jälkeisenä perjantaina klo 14.	
Organisaatio	Organisaatorakenne on tarkoituksenmukainen ja edistää osaltaan tehokasta toimintaa ja tavoitteiden saavuttamista	johtamisjärjestelmä työjärjestykset tehtäväkuvat kehittämiskeskustelut	Tehtävät ja vastuut ovat selkeitä, katvealueita ei ole Organisaatorakenne tukee perustehtävän hoitamista, strategian toteutumista ja tavoitteiden saavuttamista	Kuntarakenneselvityksen työllistävä vaikutus nähtävissä yleishallinnossa esimiestasolla.	
Resurssit	Henkilöstöllä on tehtävän edellyttämä osaaminen ja osaamisen kehittämiseen panostetaan Käytössä on tietojär-	henkilöstöstrategia kehityskeskustelut koulutusperiaatteet tietohallinnan dokumentit	Tehtävien vaativuuden arviointi on tehty Työsuoritusten arviointi on suoritettu Osaamisen kehittäminen on	Henkilöstöä vaihtunut. Hallintokoordinaattori ja hallintokoordinaattorin sijainen aloittavat maaliskuussa 2014. Vuoden 2015 talousarvion laatimista varten pakattiin sijainen talon ulkopuolelta sairastapauksen vuoksi. Yritys-	

	jestelmät, joita tehtävien hoito edellyttää		kytketty toiminnan tarpeisiin Toimintaa tukevat tietojärjestelmät ovat luotettavia ja dokumentoitu	palveluiden järjestäminen jatkossa ratkaistava yritysneuvontahankkeen päättyessä 31.12.2014.	
Arvio toimintaympäristöstä 2014: Henkilöstöä vaihtunut ja osaa tehtävistä hoidetaan sijaisjärjestelyin. Tehtävänkuvia tarkoitetaan tarkistaa. Yrityspalveluiden uudelleenorganisointi vuonna 2015.					
Arvio toimintaympäristöstä 2015:					

2. Riskienhallinta		YLEISHALLINTO			
OSA-ALUE	ARVIOINTIKOHDE	VIITE	TODENTAMINEN	ARVIOINTIHUOMIOT 2014	ARVIOINTIHUOMIOT 2015
Riskienhallintaprosessi	Toimintastrategioista ja toiminnoista syntyvät riskit tunnistetaan ja priorisoidaan sekä riskien vähentäminen on aktiivista toimintaa. Ulkoisesta toimintaympäristöstä tulevat riskit ja niiden vaikutus toimintaan tunnistetaan. Kunnanhallitus, toimielimet sekä johtavat viranhaltijat ovat määritelleet hyväksyttävän riskitason.	toimintastrategia-asiakirjat suunnitteluasiakirjat prosessikuvaukset henkilöstöstrategia ja –suunnitelmat talousarvio taloussäännökset	Riskien tunnistaminen on systemaattista ja ne on dokumentoitu Riskien vähentämistoimenpiteet on suunniteltu ja toteutettu, että riskit rajoittuvat hyväksytylle riskitasolle. Kunnanhallitukselle, toimielimille ja johdolle raportoidaan riskienhallinnan tuloksista säännöllisesti.	.	
Arvio toimintaympäristöstä 2014:					
Arvio toimintaympäristöstä 2015:					

3. Valvontatoimenpiteet (kontrolli)						YLEISHALLINTO					
OSA-ALUE	ARVIOINTIKOHDE	VIITE	TODENTAMINEN	ARVIOINTIHUOMIOT 2014	ARVIOINTIHUOMIOT 2015						
Valvonta-prosessi	Keskeiset toimintaprosessit on määritelty ja niihin liittyvät riskit ja valvontatoimenpiteet on kuvattu olennaisilta osin.	prosessikuvaukset riskikartoitukset menettelytavat ohjeistus	Ydintehtävien ja tukipalveluiden tärkeimmät toimintaprosessit on määritelty ja ne arvioidaan säännöllisesti.	Varhaiskasvatuksen osalta prosessit kuvattu.							
	Valvontatoimenpiteet kattavat: talouden ja toiminnan laillisuuden toiminnan tuloksellisuuden hallinnassa olevien varojen ja omaisuuden turvaamisen johtamisen ja ulkoisen ohjauksen edellyttämät oikeat ja riittävät tiedot taloudesta ja toiminnasta tavoitteiden toteutuminen raportointi	hallintosääntö sisäisen valvonnan ohjeistus prosessikuvaukset suunnittelu- ja seurantaprosessien asiakirjat talousarvio taloussäännökset käyttöoikeudet ja valtuuspäätökset omaisuuden rekisteröinti tietoturvallisuussuunnitelmat	Toimintaprosessien määrittämisessä ja vastuuttamisessa on otettu huomioon varmentavien ja varmistavien menettelyiden ja rakenteiden tarve								
Arvio toimintaympäristöstä 2014:											
Arvio toimintaympäristöstä 2015:											

4. Tiedonkulku						YLEISHALLINTO					
OSA-ALUE	ARVIOINTIKOHDE	VIITE	TODENTAMINEN	ARVIOINTIHUOMIOT 2014	ARVIOINTIHUOMIOT 2015						
Sisäinen tiedonkulku	Sisäinen tiedonkulku on järjestetty niin, että johdolla ja henkilöstöllä on käytettävissä oikea tieto oikeaan aikaan ja oikeassa muodossa	laskentajärjestelmät tiedonkulunkanavat (pala- verit, sähköposti yms.) asiakaspalaute raportointi	Johto organisaation eri toimintayksiköissä ja eri tasoilla on ajan tasalla ja osaa reagoida vallitsevan tilanteen mukaisesti.	Johtoryhmä kokoontuu säännöllisesti. Virastokokouksia tarpeen mukaan. Kunnanhallituksen päätösten läpikäynti kahvihuoneessa säännöllisesti kokouksen jälkeisenä perjantaina klo 14.							
	Organisaatiolla on toimivat tiedonkulkua ja vuoropuhelua tukevat menettelyt ja muutoksista tiedottaminen on avointa ja harkittua.	kokoukset ja osasto- ym. palaverit keskustelut yt-toiminta raportointimenetelmät henkilöstölehti sähköposti	Kaikilla työntekijöillä organisaatiossa on riittävä tieto tehtäviensä hoitamiseksi ja muutoksiin valmistautumiseksi.	Intranet valmistelussa.							
	Poikkeustilanteiden tiedotus on nopeaa ja siihen on selvät tiedotuskanavat	viestintäsuunnitelma säännöt epäkohtien raportoinnista	Poikkeustilanteen sisäinen käsittely on suunnitelmallista ja harjoiteltua.								
Ulkoisen tiedonkulku	Ulkoisen tiedotuksen menettelytavat ja vastuuhenkilöt on sovittu.	päätösten julkisuus kunnan kotisivut tiedotteet lehdistö	Ulkoisen tiedottaminen tapahtuu sovittujen menettelytapojen mukaan, on avointa ja harkitsevaa.	Markkinointi – ja viestintäsuunnitelman laatiminen 2015. Kunnan kotisivut tärkein tiedotuskanava. Paikallislehti kirjoittaa aktiivisesti kunnan asioista.							
	Poikkeustilanteiden tiedotus on nopeaa ja siihen on selvät tiedotuskanavat	viestintäsuunnitelma	Poikkeustilanteista tiedottaminen on riittävän nopeaa, ja avointa. Kuntalaisille annettava ohjeistus on riittävää ja selkeää.								
Arvio toimintaympäristöstä 2014:											
Arvio toimintaympäristöstä 2015:											

1. Valvontaympäristö l. johtamisen ja hallinnon järjestäminen		SIVISTYSOSASTO			
OSA-ALUE	ARVIOINTIKOHDE	VIITE	TODENTAMINEN	ARVIOINTIHUOMIOT 2014	ARVIOINTIHUOMIOT 2015
Toimintakulttuuri	Organisaatiota johdetaan tehokkaasti, organisaation toiminta on tuloksellista ja toiminnan kehittäminen on jatkuvaa	<ul style="list-style-type: none"> - toiminnan suunnitelmallisuus - toimintaa ohjaavat tavoitteet - kehittämishankkeet - henkilöstöpolitiikka - talousarvio 	<p>Johto</p> <ul style="list-style-type: none"> - tekee selkeät linjaukset ja suunnitelmat - seuraa aktiivisesti toimintaa - ryhtyy tarvittaviin korjaustoimenpiteisiin - antaa palautetta oikeudenmukaisesti 	<p>Varhaiskasvatuksen toimintayksiköiden toimintakulttuuria pyritään edelleen kehittämään yhteisten laatukriteerien avulla</p> <p>Koulujen toimintaa ohjaavat säädökset, opetussuunnitelma, vuosisuunnitelmat, talousarvio ja rehtorikokoukset. Sivistystoimessa on otettu käyttöön kehittämistiimi asioiden valmistelussa.</p>	<p>Varhaiskasvatuksen toimintayksiköiden toimintakulttuuria pyritään edelleen kehittämään yhteisten laatukriteerien avulla</p> <p>Koulujen toimintaa ohjaavat säädökset, opetussuunnitelma, vuosisuunnitelmat, talousarvio ja rehtorikokoukset. Sivistystoimessa on jatkettu kehittämistiimin käyttöä asioiden valmistelussa.</p>
	Organisaatiolle on määritelty hyvän hallintotavan mukaiset menettelyt ja eettiset ohjeet ja organisaatio on sisäistänyt ne	<ul style="list-style-type: none"> - hallintosääntö - hyvän hallintotavan periaatteet - toimintaa ohjaavat arvot 	<p>Hyvän hallinnon periaatteiden vastaiseen toimintaan puututaan nopeasti</p> <p>Hyvää hallintotapaa noudatetaan kaikessa päätöksenteossa ja suunnittelussa</p>	<p>Hyvää hallintotapaa on pyritty noudattamaan kaikessa toiminnassa.</p>	<p>Hyvää hallintotapaa on pyritty noudattamaan toiminnan johtamisessa, henkilöstön kuulemisessa ja päätöksenteon valmistelussa.</p>
	Organisaation toimintakulttuuri kannustaa keskusteluun ja epäkohtien esille tuomiseen	<ul style="list-style-type: none"> - johdon esimerkki - tosiasialliset käytännöt 	<p>Ehdotukset ja kritiikki käsitellään rakentavasti</p>	<p>Sivistystoimessa on pyritty avoimeen, ennakoivaan ja asioihin tarttuvaan toimintakulttuuriin.</p>	<p>Sivistystoimen toimintakulttuuri on avointa ja asioihin tarttuvaa.</p>
Organisaatio	Organisaatorakenne on tarkoituksenmukainen ja edistää osaltaan tehokasta toimintaa ja tavoitteiden saavuttamista	<ul style="list-style-type: none"> - johtamisjärjestelmä - työjärjestykset - tehtäväkuvat - kehittämisseskustelut 	<p>Tehtävät ja vastuut ovat selkeitä, katvealueita ei ole</p> <p>Organisaatorakenne tukee perustehtävän hoitamista, strategian toteutumista ja tavoitteiden saavuttamista</p>	<p>Varhaiskasvatuksen toimintamalli on toimiva.</p> <p>Nivelvaiheen yhteistyö on parantunut (esiopeutus/perusopetus).</p> <p>Kehityskeskustelut ovat käytäntöinä.</p>	<p>Varhaiskasvatuksen toimintamalli on toimiva.</p> <p>Nivelvaiheen yhteistyö on parantunut (esiopeutus/perusopetus).</p> <p>Kehityskeskustelut ovat käytäntöinä</p>
	Henkilöstöllä on tehtävän edellyttämä osaaminen ja osaamisen kehittämiseen	<ul style="list-style-type: none"> - henkilöstöstrategia - kehityskeskustelut - koulutusperiaatteet 	<p>Tehtävien vaativuuden arviointi on tehty</p>	<p>Varhaiskasvatukselle luodut laatukriteerit helpottavat ja auttavat henkilöstöä jäsentä-</p>	<p>Laatukriteereiden työstäminen on yksiköissä aloitettu. Samoin laatu-työtä tukevaa koulutusta järjes-</p>

panostetaan	- tietohallinnan dokumentit	Työsuoritusten arviointi on suoritettu	mään tarkemmin asiakaspalvelumme ja oman toimintamme vaatimukset.	tettiin. Työ jatkuu edelleen.
Käytössä on tietojärjestelmät, joita tehtävien hoito edellyttää		Osaamisen kehittäminen on kytketty toiminnan tarpeisiin	Tehtävien vaativuuden arviointi liittyy kehityskeskusteluissa käytävään tehtäväkuvan arviointiin.	Uusi mobiilisovellusjärjestelmä on otettu varhaiskasvatuksessa käyt. Tällä on selkeä positiivinen vaikutus palvelukykyymme.
	-	Toimintaa tukevat tietojärjestelmät ovat luotettavia ja dokumentoitu		
<p>Arvio toimintaympäristöstä 2014: Sivistystoimen alaisuudesta lakkautettiin Epaalan ja Laitikkalan koulut sekä Tuulimyllyn ryhmäperhepäiväkoti 1.8.2014 alkaen. Oppilaat ovat siirtyneet Kostian ja Harhalan kouluihin. Hermannin päiväkotia laajennettiin yhdellä osastolla, se mahdollisti ryhmäperhepäiväkodin lakkauttamisen.</p> <p>Arvio toimintaympäristöstä 2015: Sivistysosaston alaisuudesta lakkautettiin Puistololan päiväkotia 1.8.2015 alkaen. Vastaavasti syksyllä 2015 lakkautettiin Pukkivuoren ryhmäperhepäiväkoti ja perustettiin Aitoon päiväkotia. Luopioisten kirkonkylän koulu muuttui 4-opettajaisesta 3-opettajaiseksi.</p>				

2. Riskienhallinta						SIVISTYSOSASTO					
OSA-ALUE	ARVIOINTIKOHDE	VIITE	TODENTAMINEN	ARVIOINTIHUOMIOT 2014	ARVIOINTIHUOMIOT 2015						
Riskienhallintaprosessi	Toimintastrategioista ja toiminnoista syntyvät riskit tunnistetaan ja priorisoidaan sekä riskien vähentäminen on aktiivista toimintaa. Ulkoisesta toimintaympäristöstä tulevat riskit ja niiden vaikutus toimintaan tunnistetaan. Kunnanhallitus, toimielimet sekä johtavat viranhaltijat ovat määritelleet hyväksyttävän riskitason.	- toimintastrategia-asiakirjat - suunnitteluasiakirjat - prosessikuvaukset - henkilöstöstrategia ja –suunnitelmat - talousarvio - taloussäännökset	Riskien tunnistaminen on systemaattista ja ne on dokumentoitu Riskien vähentämistoimenpiteet on suunniteltu ja toteutettu, että riskit rajoittuvat hyväksytyille riskitasolle. Kunnanhallitukselle, toimielimille ja johdolle raportoidaan riskienhallinnan tuloksista säännöllisesti.	Sivistystoimen valmiussuunnitelma on päivitetty vuoden 2014 aikana Aluehallintoviraston työsuojelutarkastus kouluilla vietiin loppuun vuoden 2014 aikana. Turvallisuuden Vihreä Risti otettiin käyttöön kaikilla kouluilla..	Sivistysosaston turvallisuussuunnitelmia on päivitetty vuoden 2015 aikana. Työterveyden työpaikkaselvityksiä on tehty Aitoon koululla sekä Pälkäneen yhteiskoululla ja lukiolla. Työpaikkaselvityksiä varhaiskasvatuksen puolella on tehty Viirikukossa ja Hermannissa. Työsuojelutarkastuksia vastaavasti on tehty varhaiskasvatuksen hallinnossa, Hermannin päiväkodissa, Viirikukon päiväkodissa ja Lumpeennupun päiväkodissa						
<p>Arvio toimintaympäristöstä 2014: Valmiussuunnitelma on päivitetty.</p> <p>Arvio toimintaympäristöstä 2015: Turvallisuussuunnitelmia on päivitetty, mutta työ on vielä kesken.</p>											

3. Valvontatoimenpiteet (kontrolli)					
SIVISTYSOSASTO					
OSA-ALUE	ARVIOINTIKOHDE	VIITE	TODENTAMINEN	ARVIOINTIHUOMIOT 2014	ARVIOINTIHUOMIOT 2015
Valvonta-prosessi	Keskeiset toimintaprosessit on määritelty ja niihin liittyvät riskit ja valvontatoimenpiteet on kuvattu olennaisilta osin.	<ul style="list-style-type: none"> - prosessikuvaukset - riskikartoitukset - menettelytavat - ohjeistus 	Ydintehtävien ja tukipalveluiden tärkeimmät toimintaprosessit on määritelty ja ne arvioidaan säännöllisesti.	Varhaiskasvatuksen prosessit on kuvattu ja laatuksiteristö luotu. Muilta osin prosessikuvaus on edelleen kesken.	Prosessikuvaukset mm. esiopetukselta ja perhepäivähoidosta puuttuvat edelleen.
	Valvontatoimenpiteet kattavat: <ul style="list-style-type: none"> - talouden ja toiminnan laillisuuden - toiminnan tuloksellisuuden - hallinnassa olevien varojen ja omaisuuden turvaamisen - johtamisen ja ulkoisen ohjauksen edellyttämät oikeat ja riittävät tiedot taloudesta ja toiminnasta - tavoitteiden toteutuminen - raportointi 	<ul style="list-style-type: none"> - hallintosääntö - sisäisen valvonnan ohjeistus - prosessikuvaukset - suunnittelu- ja seurantaprosessien asiakirjat - talousarvio - taloussäännökset - käyttöoikeudet ja valtuuspäätökset - omaisuuden rekisteröinti - tietoturvaluussuunnitelmat 	Toimintaprosessien määrittämisessä ja vastuuttamisessa on otettu huomioon varmentavien ja varmistavien menettelyiden ja rakenteiden tarve	<p>Talous on ollut tarkassa seurannassa ja seuranta on toteutunut hyvin.</p> <p>Samoin toiminnan tuloksellisuutta ja kustannusvaikutuksia on seurattu sekä niistä asianomaiset dokumentit toimitettu sivistyslautakunnalle.</p>	<p>Talous on ollut tarkassa seurannassa ja seuranta on toteutunut hyvin.</p> <p>Samoin toiminnan tuloksellisuutta ja kustannusvaikutuksia on seurattu sekä niistä asianomaiset dokumentit toimitettu sivistyslautakunnalle.</p> <p>Hankintaohjeet tarvitsevat päivityksen.</p>
<p>Arvio toimintaympäristöstä 2014: Valvontaprosessin kehittäminen on meneillään. Sisäisen valvonnan ohjeistus auttaa jatkossa asiaa</p> <p>Arvio toimintaympäristöstä 2015: Varhaiskasvatuksen henkilökunnan tietoisuutta laatuavoitteista on lisätty. Vaatii vielä paljon työtä. Hankintaohjeistuksissa on selventämisen varaa.</p>					

4. Tiedonkulku		SIVISTYSOSASTO			
OSA-ALUE	ARVIOINTIKOHDE	VIITE	TODENTAMINEN	ARVIOINTIHUOMIOT 2014	ARVIOINTIHUOMIOT 2015
Sisäinen tiedonkulku	Sisäinen tiedonkulku on järjestetty niin, että johdolla ja henkilöstöllä on käytettävissä oikea tieto oikeaan aikaan ja oikeassa muodossa	<ul style="list-style-type: none"> - laskentajärjestelmät - tiedonkulunkanavat (palaverit, sähköposti yms.) - asiakaspalaute - raportointi 	Johto organisaation eri toimintayksiköissä ja eri tasoilla on ajan tasalla ja osaa reagoida vallitsevan tilanteen mukaisesti.	Sisäiseen tiedonkulkuun on kiinnitetty huomiota ja se toimii pääosin hyvin.	Varhaiskasvatuksen sisäinen tiedonkulku toimii pääosin hyvin. Se kuitenkin vaatii ajoittaista täsmentämistä.
	Organisaatiolla on toimivat tiedonkulkua ja vuoropuhelua tukevat menettelyt ja muutoksista tiedottaminen on avointa ja harkittua.	<ul style="list-style-type: none"> - kokoukset ja osastoym. palaverit - keskustelut - yt-toiminta - raportointimenetelmät - henkilöstölehti - sähköposti 	Kaikilla työntekijöillä organisaatiossa on riittävä tieto tehtäviensä hoitamiseksi ja muutoksiin valmentautumiseksi.	Varhaiskasvatuksen jory kokoontuu säännöllisin väliajoin. Myös yksikkökohtaiset palaverit toteutuvat suunnitelmallisesti. Palavereista tehdään muistiot. Organisaatio on matala ja tavoitettavuus hyvä. Kouluilla ovat tiimit ja opettajainkokoukset säännöllisiä.	Varhaiskasvatuksen jory kokoontuu säännöllisin väliajoin. Myös yksikkökohtaiset palaverit toteutuvat suunnitelmallisesti. Palavereista tehdään muistiot.
	Poikkeustilanteiden tiedotus on nopeaa ja siihen on selvät tiedotuskanavat	<ul style="list-style-type: none"> - viestintäsuunnitelma - säännöt epäkohtien raportoinnista 	Poikkeustilanteen sisäinen käsittely on suunnitelmallista ja harjoiteltua.	Ohjeistus on annettu. Poikkeustilanteisiin on varauduttu	

Ulkoisen tiedonkulku	Ulkoisen tiedotuksen menettelytavat ja vastuuhenkilöt on sovittu.	<ul style="list-style-type: none"> - päätösten julkisuus - kunnan kotisivut - tiedotteet - lehdistö 	Ulkoisen tiedottaminen tapahtuu sovittujen menettelytapojen mukaan, on avointa ja harkitsevaa.	Varhaiskasvatuksen osalta nettisivuja on pyritty selkiyttämään. Sähköisiä toimintoja pyritään kehittämään tulevana vuotena. Syksyllä 2014 varhaiskasvatus oli mukana pilotilla kehittämässä ja kokeilemassa sähköisiä toimintoja. Lautakuntien päätökset ovat kunnan kotisivuilla. Koulut tiedottavat toiminnastaan tiedottein koteihin. Sähköinen reissuvihko on otettu käyttöön kaikissa kouluissa. Kunnan kotisivujen hyödyntäminen on resurssipulan vuoksi vaatimatonta.	Nettisivumme on saatu päivitettyä kohtuullisen selkeään muotoon. Sähköinen mobiilijärjestelmä on käytössä ja myös ulkoinen viestintä mahdollistuu sen kautta. Myös lehdissä on aika ajoin tiedotuksia/juttuja. Lautakuntien päätökset ovat kunnan kotisivuilla. Koulut tiedottavat toiminnastaan tiedottein koteihin. Sähköinen reissuvihko on otettu käyttöön kaikissa kouluissa. Kunnan kotisivujen hyödyntäminen on resurssipulan vuoksi vaatimatonta.
	Poikkeustilanteiden tiedotus on nopeaa ja siihen on selvät tiedotuskanavat	- viestintäsuunnitelma	Poikkeustilanteista tiedottaminen on riittävän nopeaa, ja avointa. Kuntalaisille annettava ohjeistus on riittävää ja selkeää.	Poikkeusoloissa tiedottaminen joutui testatuksi Viirikukon kosteusvaurion vuoksi – pääosin toimivaa.	Turvallisuussuunnitelmien päivittämisen yhteydessä käydään läpi myös poikkeustilanteiden järjestelyitä. Tiedottaminen on toiminut kohtuullisen hyvin .(Mytälän sähkökatkos)

Arvio toimintaympäristöstä 2014: Tiedonkulku on suhteellisen hyvin toimivaa, vastuiden tunnistamisessa on vielä parannettavaa.

Arvio toimintaympäristöstä 2015:

1. Valvontaympäristö I. johtamisen ja hallinnon järjestäminen		TEKNINEN OSASTO			
OSA-ALUE	ARVIOINTIKOHDE	VIITE	TODENTAMINEN	ARVIOINTIHUOMIOT 2014	ARVIOINTIHUOMIOT 2015
Toimintakulttuuri	Organisaatiota johdetaan tehokkaasti, organisaation toiminta on tuloksellista ja toiminnan kehittäminen on jatkuvaa	<ul style="list-style-type: none"> - toiminnan suunnitelmalisuus - toimintaa ohjaavat tavoitteet - kehittämishankkeet - henkilöstöpolitiikka - talousarvio 	<p>Johto</p> <ul style="list-style-type: none"> - tekee selkeät linjaukset ja suunnitelmat - seuraa aktiivisesti toimintaa - ryhtyy tarvittaviin korjaustoimenpiteisiin - antaa palautetta oikeudenmukaisesti 	Liian harvoin palavereja pidettiin!	<p>Kiinteistöhuollon , vesihuoltolaitoksen ja siivous- ja ruokahuollon kuukausipalaverit otettiin käyttöön.</p> <p>Teknisen toimen palavereja pidettiin liian harvoin.</p>
	Organisaatiolle on määritelty hyvän hallintotavan mukaiset menettelyt ja eettiset ohjeet ja organisaatio on sisäistänyt ne	<ul style="list-style-type: none"> - hallintosääntö - hyvän hallintotavan periaatteet - toimintaa ohjaavat arvot 	<p>Hyvän hallinnon periaatteiden vastaiseen toimintaan puututaan nopeasti</p> <p>Hyvää hallintotapaa noudatetaan kaikessa päätöksenteossa ja suunnittelussa</p>	Edelleen on kiinnitettävä huomiota siihen, että henkilöstöasiat tulee hoidettua kuntoon ja ristiriitatilanteet käsitellyiksi	Henkilöstöasiat ja henkilöstön hyvinvointi etusijalla.
	Organisaation toimintakulttuuri kannustaa keskusteluun ja epäkohtien esille tuomiseen	<ul style="list-style-type: none"> - johdon esimerkki - tosiasialliset käytännöt 	Ehdotukset ja kritiikki käsitellään rakentavasti	Henkilöstö kuuleminen ja informaation antamien tärkeää	Infon antaminen henkilöstölle tärkeää.
Organisaatio	Organisaatorakenne on tarkoituksenmukainen ja edistää osaltaan tehokasta toimintaa ja tavoitteiden saavuttamista	<ul style="list-style-type: none"> - johtamisjärjestelmä - työjärjestykset - tehtävänkuvat - kehittämiskeskustelut 	Tehtävät ja vastuut ovat selkeitä, katvealueita ei ole Organisaatorakenne tukee perustehtävän hoitamista, strategian toteutumista ja tavoitteiden saavuttamista	Kehittämisen paikka	Kehittämisen jatkaminen.
Resurssit	<p>Henkilöstöllä on tehtävän edellyttämä osaaminen ja osaamisen kehittämiseen panostetaan</p> <p>Käytössä on tietojärjestelmät, joita tehtävien hoito edellyttää</p>	<ul style="list-style-type: none"> - henkilöstöstrategia - kehityskeskustelut - koulutusperiaatteet - tietohallinnan dokumentit 	<p>Tehtävien vaativuuden arviointi on tehty</p> <p>Työsuoritusten arviointi on suoritettu</p> <p>Osaamisen kehittäminen on kytketty toiminnan tarpeisiin</p>	<p>Näihin panostetaan entistä enemmän.</p> <p>Kouluttautuminen antaa henkilöille ja koko organisaatiolle lisämotivaatiota</p>	Koulutus ja erilaiset tapaamiset ovat tärkeitä.

			Toimintaa tukevat tietojärjestelmät ovat luotettavia ja dokumentoitu		
Arvio toimintaympäristöstä 2014:					
Arvio toimintaympäristöstä 2015:					

2. Riskienhallinta		TEKNINEN OSASTO			
OSA-ALUE	ARVIOINTIKOHDE	VIITE	TODENTAMINEN	ARVIOINTIHUOMIOT 2014	ARVIOINTIOHUOMIOT 2015
Riskienhallinta-prosessi	Toimintastrategioista ja toiminnoista syntyvät riskit tunnistetaan ja priorisoidaan sekä riskien vähentäminen on aktiivista toimintaa. Ulkoisesta toimintaympäristöstä tulevat riskit ja niiden vaikutus toimintaan tunnistetaan. Kunnanhallitus, toimielimet sekä johtavat viranhaltijat ovat määritelleet hyväksyttävän riskitason.	<ul style="list-style-type: none"> - toimintastrategia-asiakirjat - suunnitteluasiakirjat - prosessikuvaukset - henkilöstöstrategia ja –suunnitelmat - talousarvio - taloussäännökset 	<p>Riskien tunnistaminen on systemaattista ja ne on dokumentoitu</p> <p>Riskien vähentämistoimenpiteet on suunniteltu ja toteutettu, että riskit rajoittuvat hyväksytylle riskitasolle.</p> <p>Kunnanhallitukselle, toimielimille ja johdolle raportoidaan riskienhallinnan tuloksista säännöllisesti.</p>	Ei muutoksia	<p>Riskienhallintaryhmä aloitti toimintansa vuonna 2015.</p> <p>Otetaan käsittelyyn koko kuntaa ja henkilöstöä koskevat asiat.</p>
Arvio toimintaympäristöstä 2014:					
Arvio toimintaympäristöstä 2015:					

3. Valvontatoimenpiteet (kontrolli)		TEKNINEN OSASTO			
OSA-ALUE	ARVIOINTIKOHDE	VIITE	TODENTAMINEN	ARVIOINTIHUOMIOT 2014	ARVIOINTIHUOMIOT 2015
Valvontaprosessi	Keskeiset toimintaprosessit on määritelty ja niihin liittyvät riskit ja valvontatoimenpiteet on kuvattu olenaisilta osin.	<ul style="list-style-type: none"> - prosessikuvaukset - riskikartoitukset - menettelytavat - ohjeistus 	Ydintehtävien ja tukipalveluiden tärkeimmät toimintaprosessit on määritelty ja ne arvioidaan säännöllisesti.	Ei muutoksia 2014	Ei muutoksia 2015
	Valvontatoimenpiteet kattavat: <ul style="list-style-type: none"> - talouden ja toiminnan laillisuuden - toiminnan tuloksellisuuden - hallinnassa olevien varojen ja omaisuuden turvaamisen - johtamisen ja ulkoisen ohjauksen edellyttämät oikeat ja riittävät tiedot taloudesta ja toiminnasta - tavoitteiden toteutumisen - raportoinnin 	<ul style="list-style-type: none"> - hallintosääntö - sisäisen valvonnan ohjeistus - prosessikuvaukset - suunnittelu- ja seuranta-prosessien asiakirjat - talousarvio - taloussäännökset - käyttöoikeudet ja valtuuspäätökset - omaisuuden rekisteröinti - tietoturvallisuussuunnitelmat 	Toimintaprosessien määrittämisessä ja vastuuttamisessa on otettu huomioon varmentavien ja varmistavien menettelyiden ja rakenteiden tarve	Ei muutoksia Irtaimisto tarkastettu vanhan käytännön mukaan Sosiaalitoimiston kiinteistöt tarkastettu vanhan käytännön mukaan; vikojen ja puuteiden korjauksista informoitu teknistä lautakuntaa	Ei muutoksia Kiinteistöiden energiatodistukset tehty. Kiinteistöjen kuntotutkimusten teko aloitettu: myytävät kohteet. Energia-asioita selvitetään.
Arvio toimintaympäristöstä 2014: Arvio toimintaympäristöstä 2015:					

4. Tiedonkulku					
TEKNINEN OSASTO					
OSA-ALUE	ARVIOINTIKOHDE	VIITE	TODENTAMINEN	ARVIOINTIHUOMIOT 2014	ARVIOINTIHUOMIOT 2015
Sisäinen tiedonkulku	Sisäinen tiedonkulku on järjestetty niin, että johdolla ja henkilöstöllä on käytettävissä oikea tieto oikeaan aikaan ja oikeassa muodossa	<ul style="list-style-type: none"> - laskentajärjestelmät - tiedonkulunkanavat (palaverit, sähköposti yms.) - asiakaspalaute - raportointi 	Johto organisaation eri toimintayksiköissä ja eri tasoilla on ajan tasalla ja osaa reagoida vallitsevan tilanteen mukaisesti.	Parantamisen varaa edelleen	Palaverit; info antaminen ja sen jakaminen
	Organisaatiolla on toimivat tiedonkulkua ja vuoropuhelua tukevat menettelyt ja muutoksista tiedottaminen on avointa ja harkittua.	<ul style="list-style-type: none"> - kokoukset ja osasto- ym. palaverit - keskustelut - yt-toiminta - raportointimenetelmät - henkilöstölehti - sähköposti 	Kaikilla työntekijöillä organisaatiossa on riittävä tieto tehtäviensä hoitamiseksi ja muutoksiin valmentautumiseksi.	Palaverejä pidetty liian vähän	Parannusta tapahtunut
	Poikkeustilanteiden tiedotus on nopeaa ja siihen on selvät tiedotuskanavat	<ul style="list-style-type: none"> - viestintäsunnitelma - säännöt epäkohtien raportoinnista 	Poikkeustilanteen sisäinen käsittely on suunnitelmallista ja harjoiteltua.	Pirkka 2014 harjoitus	
Ulkoisen tiedonkulku	Ulkoisen tiedotuksen menettelytavat ja vastuhenkilöt on sovittu.	<ul style="list-style-type: none"> - päätösten julkisuus - kunnan kotisivut - tiedotteet - lehdistö 	Ulkoisen tiedottaminen tapahtuu sovittujen menettelytapojen mukaan, on avointa ja harkitsevaa.	Tähän saatu lisäselvyyttä	Ei muutoksia
	Poikkeustilanteiden tiedotus on nopeaa ja siihen on selvät tiedotuskanavat	<ul style="list-style-type: none"> - viestintäsunnitelma 	Poikkeustilanteista tiedottaminen on riittävän nopeaa, ja avointa. Kuntalaisille annettava ohjeistus on riittävää ja selkeää.	Pirkka 2014 harjoitus	
Arvio toimintaympäristöstä 2014:					
Arvio toimintaympäristöstä 2015:					

HYVINVOINTISUUNNITELMA

Tavoite	Tavoiteltu muutos 31.12.2016 mennessä	Toimenpide	Vastuutaho	Arviointimittari	Toteutuminen
Rakenteelliset ongelmat					
Pitkäaikais-työttömien ja yli 50-vuotiaiden työttömien määrän vähentäminen	Pitkäaikaistyöttömien määrä vähenee vuosittain 10%. Lähtötasona on elokuu 2014, jolloin heitä oli 142.	Työttömien aktivointi mm. työpajatoiminta ja rahoituksen hakeminen uudelle kehittämiss-hankkeelle	projekti-koordinaattori, hallintojohtaja	Pitkäaikaistyöttömien ja yli 50-vuotiaiden työttömien määrä	Pitkäaikaistyöttömiä oli 12/2015 118 henkilöä. Vähennystä 24 hlöä lähtötilanteesta.
	Yli 50-vuotiaiden työttömien määrä pienenee vuosittain 10%. Lähtötasona on elokuu 2014, jolloin heitä oli 175.				Yli 50-vuotiaita työttömiä oli 192 henkilöä 12/2015. Lisäystä 17 hlöä lähtötilanteesta.
Muuttovoittoinen kunta	Pälkäne on muuttovoittoinen vuosina 2015 ja 2016.	Markkinointi, kunnan imagon kohottaminen ja näkyvyyden lisääminen, kehityskuvatyo, tonttivarannon ylläpitäminen.	kehittämisspäällikkö	Toteutetut markkinointi toimenpiteet, kunnan näkyvyys mediassa, kehityskuvan toimeenpanon tilanne, saatavilla olevien tonttien määrä. muuttoliike	Väestönmuutos on jatkunut negatiivisena. Asukasluku 12/2015 6681. Kehityskuvan toimeenpano etenee sovittuina kärkihankkeina. Markkinointitoimenpiteitä on tehty. Omakoti- ja rivitalotontteja on hyvin tarjolla.

Nuorten hyvinvointi					
Nuorten hyvinvoinnin parantaminen	Kouluterveyskyselyssä vuoden 2015 tulokset paranevat vuosien 2011 ja 2013 tasosta tässä suunnitelmassa esitettyjen mittareiden osalta.	Yhteisöllinen oppilashuolto, nuorisotyöntekijän pitämät oppitunnit.	sivistystoimenjohtaja, liikunta- ja vapaa-aikasihteeri, nuorisotyöntekijä.	Kouluterveyskyselyn tulokset.	Kouluterveyskysely 2015 epäonnistui suurelta osin teknisten ongelmien vuoksi. Tuloksia saatavilla vain lukion osalta.
Nuorten osallisuus	Nuorten vaikuttamismahdollisuuksien parantaminen	Nuorisovaltuuston tai vastaavan vaikuttamiskanavan perustaminen. Nuorten osallistaminen esim. kunnan palvelujen ja markkinoinnin kehittämisessä.	sivistystoimenjohtaja, kehittämispäällikkö	Nuorisovaltuusto tai vastaava vaikuttamiskanava perustetaan. Nuoria osallistettu esim. kunnan markkinointiin.	Nuorisovaltuuston perustaminen on suunnitteilla. Koululaisia on osallistettu kunnan markkinointiin ja elinvoimastrategiatyöhön.

Ikäihmisten hoito ja asuminen					
Ikäihmisten hoito ja hoiva	Vanhainkodeissa ja pitkäaikaisessa laitoshoidossa olevien määrän vähenee ja kotihoidon, palveluasumisen, tehostetun palveluasumisen ja omaishoidon määrä lisääntyy suhteessa ikäihmisten määrään. Lähtötasona toimivat vuoden 2013 määrät.	Neuvotellaan Kangasalan kanssa ikäihmisten hoitomuodoista ja Harjutuulen palvelukeskuksen muuttamisesta tehostetun palveluasumisen yksiköksi.	kunnanjohtaja	Ikäihmisten palvelujen palvelurakenne.	Harjutuulen remontoimista tehostetun palveluasumisen yksiköksi ja sen kustannuksia selvitetään.
Senioritalon rakentaminen	Senioritalo toteutuu Pälkäneelle.	Senioritalon työryhmä vie hanketta eteenpäin.	hallintojohtaja	Päätös rakentamisesta on tehty, kaavamuutos vireillä, hankkeen toteutus aloitettu.	Senioritaloa varten on ostettu tontti. Senioritalon suunnittelu etenee.

Vaikutusten ennakkoarviointi päätöksenteossa					
Vaikutusten ennakkoarviointimenettelyn käyttöönotto	Kunnanhallitus ja hallintokunnat käyttävät EVAa kukin vähintään yhden päätöksen teossa vuosittain.	Kunnanhallitus ja hallintokunnat ottavat EVA:n käyttöön.	kunnanjohtaja, osastopäälliköt	EVA:n käyttömäärä kunnanhallituksessa ja hallintokunnittain.	EVAa ei ole sovellettu vielä päätöksenteossa.